

J. KRISHNAMURTI

BÀN VỀ GIÁO DỤC
KRISHNAMURTI ON EDUCATION

Lời dịch: Ông Không

Bản dịch 2007 – Sửa 1-2013

[\[www.jkrishnamurtionghong.com\]](http://www.jkrishnamurtionghong.com)

– Tháng 1-2013 –

Krishnamurti
On
Education

J. Krishnamurti

Krishnamurti Foundation India

KRISHNAMURTI
BÀN VỀ GIÁO DỤC

Mục lục

Lời tựa

NÓI CHUYỆN CÙNG HỌC SINH

- 1-Giáo dục
- 2-Tinh thần tôn giáo và cái trí khoa học
- 3-Hiểu biết và thông minh
- 4-Tự do và trật tự
- 5-Nhạy cảm
- 6-Sợ hãi
- 7-Bạo lực
- 8-Tạo tác hình ảnh
- 9-Cách cư xử

NÓI CHUYỆN CÙNG GIÁO VIÊN

- 1-Giáo dục đúng đắn.
- 2-Tầm nhìn xa.
- 3-Hành động.
- 4-Phủ nhận đúng đắn.
- 5-Ganh đua.
- 6-Sợ hãi.
- 7-Dạy học và học hành.
- 8-Cái trí tốt lành.
- 9-Tiếp cận phủ định.
- 10-Thiên định và giáo dục.
- 11-Nở hoa.

LỜI TỰA

Quyển sách này là kết quả của những nói chuyện và những bàn luận được tổ chức ở Ấn độ bởi J. Krishnamurti cùng học sinh và giáo viên của những trường học tại Rishi Valley ở Andhra Pradesh và Rajghat ở Vanarasi. Những trung tâm này được điều hành bởi Krishnamurti Foundation India, được thành lập nhằm mục đích sáng tạo một môi trường xã hội trong đó những lời giảng của Kri shnamurti có thể được chuyển tải cho trẻ em. Krishnamurti nhận định rằng giáo dục có tầm quan trọng chính trong việc chuyển tải *cái đó*, cái trung tâm cho sự thay đổi của cái trí con người và sự sáng tạo của một văn hóa mới mẻ. Thay đổi căn bản như thế chỉ xảy ra khi em học sinh, trong khi đang được dạy những kỹ năng và môn học khác nhau, cũng được trao cho khả năng nhận biết những tiến hành của suy nghĩ, cảm thấy và hành động riêng của em. Sự nhận biết này giúp em học sinh tự phê bình và quan sát đồng thời hình thành một hiệp thông của nhận biết, phân biệt và hành động, có ảnh hưởng sâu thẳm cho sự trưởng thành của em trong liên hệ đúng đắn cùng con người, cùng thiên nhiên và cùng những dụng cụ mà con người đã sáng chế.

Ngày nay, đang có một nghi ngờ về cấu trúc căn bản của giáo dục và những hệ thống khác nhau của nó ở Ấn độ cũng như ở phần còn lại trên thế giới. Tại mọi mức độ, càng ngày người ta càng nhận ra rằng những mô hình giáo dục

đang tồn tại đã thất bại và không có sự liên quan tổng thể giữa con người cùng xã hội phức tạp hiện nay. Khủng hoảng về liên hệ của con người cùng môi trường sống và sự nghèo đói, bạo lực gia tăng, đang bắt buộc con người phải đối diện những thực tế về hoàn cảnh con người. Vào một thời điểm như thế này, một tiếp cận hoàn toàn mới mẻ đến hệ thống giáo dục căn bản là cần thiết. Krishnamurti thâm nhập cội gốc của văn hóa chúng ta. Thách thức của ông được trình bày không chỉ vào cấu trúc giáo dục mà còn vào bản chất và chất lượng của cái trí và sống của con người. Không giống như tất cả những cố gắng khác vì mục đích bảo vệ hay đề nghị những thay thế cho hệ thống giáo dục, Krishnamurti tiếp cận vấn đề bằng cách phá vỡ giới hạn của những văn hóa riêng biệt và sáng tạo những giá trị hoàn toàn mới mẻ, và vì thế có thể sáng tạo một văn minh mới mẻ và một xã hội mới mẻ.

Đối với Krishnamurti, một cái trí mới mẻ chỉ có được khi tinh thần tôn giáo và cách suy nghĩ khoa học hiệp thông trong cùng chuyển động của ý thức – một trạng thái khi cách suy nghĩ khoa học và tinh thần tôn giáo không là hai tiến hành hay khả năng song song của cái trí. Chúng không hoạt động trong hai đường rãnh riêng biệt như hai chuyển động tách rời mà phải được kích động, nhưng là một chuyển động luôn luôn nổi mẽ tuôn tràn tự nhiên trong thông minh và trong cái trí sáng tạo.

Krishnamurti nói về hai cái công cụ sẵn có cho con người – công cụ hiểu biết giúp đỡ anh ấy nắm vững những kỹ năng về kỹ thuật, và thông minh được sinh ra từ quan sát và hiểu rõ về chính mình.

Trong khi Krishnamurti quan tâm đến sự vun quén trí năng, sự cần thiết phải có một cái trí rõ ràng, phân tích, trong sáng và lạnh lẽo, ông còn nhấn mạnh nhiều thêm đến một nhận biết phê bình cao độ về thế giới bên trong lẫn bên

ngoài, một khước từ chấp nhận uy quyền ở bất kỳ mức độ nào, và một cân bằng hiệp thông của trí năng và tánh nhạy cảm. Khám phá những lãnh vực nơi hiểu biết và những kỹ năng kỹ thuật cần thiết, và nơi chúng không liên quan và thậm chí còn gây nguy hại, đối với Krishnamurti, là một trong những nhiệm vụ căn bản của giáo dục, bởi vì chỉ khi nào cái trí hiểu rõ ý nghĩa của sự hiện diện tại những lãnh vực nơi hiểu biết không liên quan, thì lúc đó một kích thích hoàn toàn mới mẻ được nhận ra, những năng lượng mới mẻ được sinh ra, và những tiềm năng chưa được vận dụng của cái trí con người được thức dậy.

Một trong những vấn đề và những thách thức không giải quyết được cho những người giáo dục khắp thế giới là vấn đề tự do và trật tự. Làm thế nào một em bé, một học sinh, lớn lên trong tự do và cùng lúc lại phát triển trạng thái nhận biết thăm thẳm của trật tự phía bên trong? Trật tự là cội gốc của tự do. Tự do, đối với Krishnamurti, không có điểm kết thúc nhưng được mới mẻ từ khoảnh khắc sang khoảnh khắc trong chính ông đang sống. Trong những trang này, người ta có thể có được một ít hiểu rõ, một cảm thấy chất lượng tự do này mà trật tự là một thành phần hiện diện tự nhiên trong nó.

Những năm tháng một em học sinh trải qua trong một trường học phải để lại trong em hương thơm và an lành. Điều này chỉ có thể xảy ra khi không có ganh đua, không có uy quyền, khi dạy học và học hành là một tiến hành cùng lúc trong hiện tại, nơi cả người giáo dục và người được giáo dục đều đang tham gia trong hành động học hành.

Không giống như sự truyền đạt về tinh thần tôn giáo bởi nhiều giáo phái và những nhóm tôn giáo, Krishnamurti giải thích về thế giới thực tế này nhưng vẫn chứa đựng một kích thích tôn giáo thăm thẳm. Những lời giảng của

Krishnamurti khác hẳn sự tiếp cận truyền thống về sự liên hệ giữa người thầy và người học trò, vị đạo sư và người đệ tử. Theo căn bản, sự tiếp cận truyền thống được dựa vào phân chia thứ bậc; có người giáo viên hiểu biết và người học sinh không hiểu biết và phải được dạy dỗ. Đối với Krishnamurti, người thầy và em học sinh vận hành cùng một mức độ – truyền đạt bằng phương pháp đặt câu hỏi và đưa ra câu hỏi ngược lại cho đến khi những chiều sâu của vấn đề được phơi bày và hiểu rõ được bộc lộ, khai sáng cái trí của cả hai người.

Trung tâm Krishnamurti Foundation India ~~đã~~ thấy rất vinh dự khi có thể trao tặng quyển sách này cho em học sinh và người giáo dục.

Ban biên tập

NÓI CHUYỆN CÙNG HỌC SINH

1- GIÁO DỤC

Bạn biết chứ, bạn sống tại một trong những thung lũng đẹp nhất mà tôi đã từng được nhìn thấy. Nó có một bầu không khí lạ thường. Liệu bạn nhận thấy, đặc biệt vào những chiều tối và những sớm mai, một chất lượng bất động nhưng lan tràn, xuyên thấu thung lũng này? Có quanh đây, tôi tin là như vậy, những quả đồi cổ xưa nhất trên thế giới và con người vẫn chưa làm hư hỏng chúng; và bất kỳ nơi nào bạn đi, trong những thành phố hay trong những nơi khác, con người đang hủy diệt thiên nhiên, đang chặt phá cây cối để xây dựng nhiều nhà cửa hơn, đang gây ô nhiễm không khí bởi xe cộ và công nghiệp. Con người đang làm tuyệt chủng thú vật; chẳng còn sót lại bao nhiêu con cọp. Con người đang hủy diệt mọi thứ bởi vì càng ngày càng có nhiều người được sinh ra và họ phải có nhiều không gian hơn. Dần dần con người đang lan rộng sự hủy diệt khắp thế giới. Và khi người ta đến một thung lũng như thế này – nơi có rất ít người, nơi thiên nhiên vẫn chưa bị hủy hoại, nơi vẫn còn tĩnh lặng, thanh bình, vẻ đẹp – người ta thực sự bị kinh ngạc. Mỗi lần đến đây người ta cảm thấy vẻ đẹp lạ thường của mảnh đất này, nhưng có thể bạn quá quen thuộc với nó rồi. Bạn không nhìn ngắm những quả đồi nữa, bạn không lắng nghe tiếng chim hót và làn gió len lỏi giữa những lá cây nữa. Vì vậy bạn dần dần trở nên dửng dưng, khô cứng.

Giáo dục không chỉ là học hành từ những quyển sách, thuộc lòng vài dữ kiện, mà còn cả học hành cách nhìn ngắm, cách lắng nghe quyển sách đang nói gì, dù chúng đang nói một điều gì đó đúng hay sai. Tất cả việc đó là bộ phận của giáo dục. Giáo dục không chỉ là đậu những kỳ thi, có được mảnh bằng và công ăn việc làm, lập gia đình rồi ổn định sống, nhưng còn phải biết lắng nghe tiếng chim hót, quan sát bầu trời, nhìn ngắm vẻ đẹp tuyệt vời của một cái cây, và hình thể của những quả đồi, và cảm thấy cùng chúng, thực sự, hiệp thông trực tiếp cùng chúng. Khi bạn lớn lên, cái ý thức lắng nghe, nhìn ngắm đó, rụi thay không còn nữa bởi vì bạn có những lo âu, bạn muốn nhiều tiền bạc hơn, một chiếc xe hơi tốt hơn, nhiều con cái hay ít con cái hơn. Bạn bắt đầu ganh tị, tham vọng, tham lam, đố kỵ; vì vậy bạn mất đi ý thức về vẻ đẹp của quả đất. Bạn cần biết điều gì đang xảy ra trên thế giới. Bạn phải học hành những sự kiện hàng ngày. Có những chiến tranh, những cách mạng, quốc gia bị phân chia chống lại quốc gia. Trong quốc gia này cũng phân chia, tách rời, càng ngày càng nhiều người được sinh ra, nghèo đói, sống trong những căn nhà ổ chuột và đứng đưng hoàn toàn. Con người không thêm quan tâm điều gì xảy ra cho người khác chừng nào anh ấy còn cảm thấy rất an toàn. Thế là, bạn đang được giáo dục để phù hợp vào tất cả điều này. Liệu bạn biết rằng thế giới là điên khùng, rằng tất cả điều này là điên khùng – đánh nhau, cãi cọ, dọa nạt, xé nát lẫn nhau này, hay không? Và bạn sẽ lớn lên để phù hợp vào điều này. Điều này đúng phải không, điều này là cái gì mà giáo dục muốn hướng về phải không, rằng một cách tự nguyện hay ép buộc bạn phải phù hợp vào cái cấu trúc điên khùng này được gọi là xã hội? Và liệu bạn biết điều gì đang xảy ra cho những tôn giáo khắp thế giới? Ở đây con người cũng đang phân hóa, không còn ai tin tưởng vào bất kỳ điều gì nữa. Con người không còn

lòng trung thành và những tôn giáo chỉ là kết quả của một hệ thống truyền bá rộng lớn.

Vì bạn còn nhỏ, trong sáng, ngây thơ, liệu bạn có thể nhìn ngắm mọi vẻ đẹp của quả đất, liệu bạn có chất lượng của tình yêu? Và liệu bạn có thể ở nguyên đó? Vì nếu không ở nguyên đó, khi lớn lên, bạn sẽ tuân phục, bởi vì đó là cách dễ dàng nhất để sống. Khi lớn lên, một ít người trong các bạn sẽ phản kháng, nhưng cũng vậy phản kháng đó sẽ không giải quyết được vấn đề. Một số người các bạn sẽ cố gắng chạy trốn xã hội, nhưng sự chạy trốn đó sẽ không có ý nghĩa gì cả. Bạn phải thay đổi xã hội, nhưng không phải bằng cách giết chết con người. Xã hội là bạn và tôi. Bạn và tôi tạo ra cái xã hội trong đó chúng ta đang sống. Vì vậy bạn phải thay đổi. Bạn không thể phù hợp vào cái xã hội khủng khiếp này. Vì vậy, bạn sẽ làm gì đây?

Và bạn, đang sống trong thung lũng tuyệt vời này, bạn sắp sửa bị quăng vào cái thế giới của ganh đua, hoang mang, chiến tranh, hận thù này phải không? Bạn sẽ tuân phục, phù hợp, chấp nhận tất cả những giá trị cũ kỹ phải không? Bạn biết những giá trị này là gì rồi – tiền bạc, chức vụ, thanh danh, uy quyền. Tất cả mọi người và xã hội đều muốn bạn phải phù hợp vào cái khuôn mẫu của những giá trị đó. Nhưng lúc này nếu bạn bắt đầu suy nghĩ, quan sát, học hành, không phải từ những quyển sách, nhưng học hành cho chính mình bằng cách quan sát, lắng nghe mọi thứ đang xảy ra quanh bạn, bạn sẽ lớn lên để là một con người hoàn toàn khác hẳn – một người ân cần, một người có tình yêu, một người biết thương yêu mọi người. Có lẽ nếu bạn sống theo cách đó, bạn sẽ khám phá một sống tôn giáo thực sự.

Vì vậy, hãy nhìn ngắm thiên nhiên, cây me, cây xoài đang nở hoa, và lắng nghe chim chóc vào sớm mai và chiều tối. Hãy nhìn ngắm bầu trời trong xanh, các vì sao, mặt trời lặn sau những quả đồi kia đẹp làm sao đâu. Hãy nhìn ngắm tất cả những màu sắc, ánh sáng trên những chiếc lá, vẻ đẹp của đất đai, quả đất màu mỡ. Rồi thì khi đã nhìn thấy tất cả những việc đó và cũng nhìn thấy thế giới là gì, cùng tất cả hung bạo, bạo lực, xấu xa của nó, bạn sẽ làm gì đây?

Bạn biết chú ý có nghĩa gì? Khi bạn chú ý, bạn nhìn thấy những sự vật rõ ràng hơn nhiều. Bạn phân biệt được vô số âm thanh khác nhau. Khi bạn nhìn vào một cái cây bằng nhiều chú ý, bạn nhận được vẻ đẹp tổng thể của cái cây. Bạn thấy được những chiếc lá, cái cành, bạn nhìn thấy làn gió đang chơi đùa cùng nó. Khi bạn chú ý, bạn thấy rõ ràng một cách lạ thường. Liệu có khi nào bạn thực hiện việc đó? Chú ý là điều gì đó hoàn toàn khác hẳn tập trung. Khi bạn tập trung, bạn không thấy mọi thứ. Nhưng khi bạn chú ý, bạn thấy nhiều lắm. Lúc này, hãy chú ý đi. Hãy nhìn cái cây đó và thấy những cái bóng, cơn gió nhẹ nhẹ len lỏi giữa những chiếc lá. Thấy hình thể của cái cây. Thấy sự cân đối của cái cây cùng những cây khác. Thấy được chất lượng của ánh sáng xuyên thấu những chiếc lá, ánh sáng trên những cành và thân cây. Thấy tổng thể cái cây. Hãy nhìn ngắm nó bằng cách đó, bởi vì tôi sẽ nói điều gì đó mà bạn phải chú ý. Chú ý rất quan trọng trong lớp học, cũng như khi bạn ở bên ngoài, khi bạn đang ăn, khi bạn đang dạo bộ. Chú ý là một sự việc lạ thường.

Tôi sẽ đặt ra cho bạn một câu hỏi. Tại sao bạn được giáo dục? Bạn có hiểu câu hỏi của tôi không? Cha mẹ gửi bạn đến trường học. Bạn theo học những lớp học, bạn học

toán, bạn học địa lý, bạn học lịch sử. Tại sao vậy? Liệu có khi nào bạn tìm hiểu tại sao bạn muốn được giáo dục, mục đích của việc được giáo dục là gì? Mục đích của đậu những kỳ thi và nhận được những mảnh bằng là gì? Liệu nó là lập gia đình, có một việc làm và ổn định sống như hàng triệu và hàng triệu người? Đó là điều gì bạn sẽ làm, nó là ý nghĩa của giáo dục, đúng chứ? Liệu bạn hiểu rõ tôi đang nói gì? Đây là một câu hỏi rất nghiêm túc. Toàn thế giới này đang đặt câu hỏi về nền tảng căn bản của giáo dục. Chúng ta hiểu giáo dục đã được sử dụng cho việc gì. Con người khắp thế giới – dù ở Nga, Trung quốc, Mỹ, Châu âu hay ở trong quốc gia này – đang được giáo dục để tuân theo, để phù hợp vào xã hội và vào văn hóa của họ, để phù hợp vào dòng chảy của hoạt động kinh tế và xã hội, để bị nuốt trọn vào dòng suối rộng lớn đó mà đã và đang trôi chảy hàng ngàn năm. Đó là giáo dục, hay giáo dục là điều gì đó hoàn toàn khác hẳn? Liệu giáo dục có thể chắc chắn rằng cái trí của con người không bị cuốn vào dòng suối rộng lớn đó và vì thế bị hủy diệt; chắc chắn rằng cái trí không bao giờ bị nuốt trọn trong dòng suối đó; để cho với một cái trí như thế, bạn có thể là một con người hoàn toàn khác hẳn với một chất lượng sống hoàn toàn khác hẳn? Bạn sẽ được giáo dục theo cách đó phải không? Hay bạn sẽ buông trôi cho cha mẹ, xã hội, sai khiến bạn để cho bạn trở thành bộ phận của dòng suối xã hội? Giáo dục thực sự có nghĩa một cái trí con người, cái trí của bạn, không chỉ có khả năng xuất sắc trong môn toán, địa lý hay lịch sử, nhưng cũng có thể dù bất kỳ hoàn cảnh nào, không bao giờ bị cuốn vào dòng suối xã hội. Bởi vì dòng suối đó mà chúng ta gọi là sống, rất phân hóa, rất vô luân, rất bạo lực, rất tham lam. Dòng suối đó là văn hóa của chúng ta. Vì vậy vấn đề là làm thế nào sáng tạo một loại giáo dục đúng đắn để cho cái trí có thể chống cự lại tất cả những quyền rũ, tất cả những ảnh

hưởng, những thú tính của văn minh này và văn hóa này. Chúng ta đã đến được thời điểm trong lịch sử khi chúng ta phải sáng tạo một văn hóa mới mẻ, một loại hiện diện hoàn toàn khác hẳn, không phải dựa vào chủ nghĩa tiêu thụ và công nghiệp hóa, nhưng một văn hóa được đặt nền tảng trên chất lượng thực sự của tôn giáo. Lúc này, làm thế nào, người ta sáng tạo, qua giáo dục, một cái trí hoàn toàn khác hẳn, một cái trí không còn tham lam, không còn ganh hờ? Làm thế nào người ta sáng tạo một cái trí không còn tham vọng, nhưng năng động, hiệu quả cực kỳ; mà có một nhận biết thực sự của điều gì là sự thật trong sống hàng ngày, mà chính là tôn giáo.

Lúc này, chúng ta hãy khám phá ý nghĩa và mục đích thực sự của giáo dục là gì. Liệu cái trí của bạn, đã bị quy định bởi xã hội, văn hóa bạn đang sống, có thể được thay đổi qua giáo dục để cho, dù ở bất kỳ hoàn cảnh nào, bạn sẽ không bao giờ nhập vào dòng suối xã hội? Liệu có thể giáo dục bạn một cách khác hẳn? “Giáo dục” trong ý nghĩa thực sự của từ ngữ đó; không phải truyền đạt từ giáo viên sang những em học sinh một số thông tin nào đó về toán học, lịch sử hay địa lý, nhưng trong khi tiến hành giảng dạy những môn học này phải sáng tạo một thay đổi trong cái trí của bạn. Mà có nghĩa bạn phải nhạy bén cực kỳ. Bạn phải học hành không bao giờ chấp nhận bất kỳ điều gì mà chính bạn không hiểu rõ, không bao giờ lặp lại điều gì người khác đã nói.

Tôi nghĩ bạn nên đặt ra những câu hỏi này cho chính bạn, không phải thỉnh thoảng, nhưng mỗi ngày. Hãy khám phá. Hãy lắng nghe mọi thứ, tiếng chim hót, tiếng con bò kia đang rống. Học hành mọi thứ trong chính bạn, bởi vì nếu bạn tự học hành về chính bạn, vậy thì bạn sẽ không phải là những con người thứ hai gián tiếp. Vì vậy bạn nên, nếu tôi được

phép đề nghị, từ lúc này trở đi, hãy khám phá làm thế nào để sống hoàn toàn khác hẳn và công việc đó sẽ khó khăn lắm, vì tôi sợ rằng hầu hết chúng ta đều thích tìm một cách sống dễ dàng. Chúng ta thích ập lại và tuân theo điều gì người khác nói, việc gì người khác làm, bởi vì nó là cách dễ dàng nhất để sống – tuân phục cái khuôn mẫu cũ kỹ hay một khuôn mẫu mới mẻ. Chúng ta phải khám phá không bao giờ tuân phục có nghĩa gì và sống không sợ hãi có nghĩa gì. Đây là sống của bạn, và không một ai sẽ dạy bạn, không quyển sách, không đạo sư. Bạn phải học hành từ chính bạn, không phải từ những quyển sách. Có nhiều điều để học hành từ chính mình. Nó là một sự việc vô tận, nó là một sự việc đầy cuốn hút, và khi bạn tự học hành về chính bạn, từ học hành đó thông minh hiện diện. Rồi thì bạn có thể sống một sống vui vẻ, tốt lành lạ thường. Đúng chứ? Lúc này, bạn sẽ đặt ra những câu hỏi cho tôi chứ?

***Học sinh:** Thế giới quá nhiều những con người lãnh đạm, những con người dửng dưng, những con người hung bạo, và làm thế nào ông có thể thay đổi những con người kia?*

Krishnamurti: Thế giới quá nhiều những con người lãnh đạm, những con người dửng dưng, những con người hung bạo và làm thế nào bạn có thể thay đổi những con người kia? Câu hỏi là như thế phải không? Tại sao bạn lại lo nghĩ về chuyện thay đổi những người khác? Hãy thay đổi chính bạn đi. Ngược lại, khi lớn lên bạn cũng sẽ trở thành lãnh đạm. Bạn cũng sẽ trở thành dửng dưng. Bạn cũng sẽ trở thành hung bạo. Thế hệ quá khứ đang biến mất, nó đang trôi qua, và bạn đang đến, và nếu bạn cũng tỏ ra lãnh đạm, dửng dưng, hung bạo, bạn cũng sẽ xây dựng cùng cái xã hội đó. Điều gì quan trọng là bạn thay đổi, bạn không còn lãnh đạm, bạn

không còn đứng đưng. Khi bạn nói tất cả những công việc này là công việc của thế hệ lớn hơn, bạn có nhìn thấy họ hay không, bạn có quan sát họ hay không, bạn có cảm thấy họ hay không? Nếu có, bạn sẽ làm một việc gì đó. Hãy thay đổi chính bạn và thử nghiệm nó qua hành động. Hành động như thế là một trong những sự việc lạ thường nhất. Nhưng chúng ta lại muốn thay đổi mọi người ngoại trừ chính chúng ta, mà thực sự có nghĩa, chúng ta không muốn thay đổi, chúng ta muốn những người khác thay đổi, và vì thế chúng ta vẫn còn lãnh đạm, đưng đưng, hung bạo, hy vọng hoàn cảnh sống sẽ thay đổi để cho chúng ta có thể tiếp tục trong cách riêng của chúng ta. Liệu bạn hiểu rõ điều gì tôi đang nói?

***Học sinh:** Ông yêu cầu chúng em thay đổi, chúng em thay đổi thành cái gì đây?*

Krishnamurti: Ông yêu cầu chúng em thay đổi, chúng em thay đổi thành cái gì đây? Bạn không thể thay đổi thành một con khỉ, có thể bạn muốn, nhưng bạn không thể. Lúc này khi bạn nói rằng, “Tôi muốn thay đổi thành một cái gì đó” – hãy lắng nghe câu hỏi này cẩn thận – nếu bạn nói với chính mình, “Tôi phải thay đổi, tôi phải thay đổi chính tôi thành một cái gì đó”, “thành một cái gì đó” là một khuôn mẫu mà bạn đã sáng chế, đúng chứ? Liệu bạn nhận thấy điều đó? Hãy quan sát, bạn bạo hành hay tham lam và muốn thay đổi chính bạn thành một người không tham lam? Không tham lam là một hình thức khác của tham lam, đúng chứ? Liệu bạn hiểu rõ điều đó? Nhưng nếu bạn nói, “Tôi tham lam, tôi sẽ khám phá tham lam có nghĩa gì, tại sao tôi tham lam, điều gì bao hàm trong nó”, vậy thì, khi bạn hiểu rõ tham lam, bạn sẽ được tự do khỏi tham lam. Liệu bạn hiểu rõ điều gì tôi đang trình bày?

Hãy cho phép tôi giải thích. Tôi tham lam và tôi đấu tranh, chèn ép, thực hiện những nỗ lực khủng khiếp để không tham lam. Tôi đã cố gắng rồi một ý tưởng, một hình ảnh, một bức tranh về điều gì có nghĩa là không tham lam. Vì vậy, tôi đang tuân phục vào một lý tưởng mà tôi nghĩ là không tham lam. Bạn hiểu rõ không? Trái lại, nếu tôi quan sát tham lam của tôi, nếu tôi hiểu rõ tại sao tôi tham lam, bản chất tham lam của tôi, cấu trúc của tham lam, vậy thì, khi tôi bắt đầu hiểu rõ tất cả điều đó, tôi được tự do khỏi tham lam. Vì vậy, tự do khỏi tham lam là một điều gì đó hoàn toàn khác biệt với cố gắng trở thành không tham lam. Liệu bạn thấy sự khác biệt? Tự do khỏi tham lam là một điều gì đó hoàn toàn khác hẳn câu nói, “Tôi phải là một người vĩ đại vì vậy tôi không được tham lam”. Liệu bạn hiểu rõ?

Tôi qua tôi đã suy nghĩ rằng tôi đã đến thung lũng này, tới lui nhiều lần, trong khoảng bốn mươi năm. Người ta đã đến và đã đi. Cây cối đã chết và những cây mới đã mọc lên. Những em bé khác nhau đã đến, đã tốt nghiệp nơi này, đã trở thành những kỹ sư, những người nội trợ và cùng biến mất vào những đám đông. Thịnh vượng tôi gặp lại họ, tại một phi trường hay tại một gặp gỡ, những con người rất bình thường. Và nếu không cẩn thận, bạn cũng chầm dứt theo lối đó.

Học sinh: Ông có ý nói gì qua từ ngữ bình thường?

Krishnamurti: Khi giống như những người khác, cùng những lo âu của họ, cùng phân chia, bạo lực, hung tợn, dửng dưng, lãnh đạm của họ. Khi muốn một công việc làm, khi muốn bám chặt vào một công việc làm, dù bạn có hiệu quả hay không, khi chết trong công việc làm. Đó là điều gì được gọi là bình thường – không có gì mới mẻ, không có gì trong

sáng, không niềm vui trong sống, không bao giờ tò mò, mãnh liệt, đam mê, không bao giờ khám phá, nhưng chỉ tuân phục. Đó là điều gì tôi có ý qua từ ngữ bình thường. Nó gọi là tư sản. Nó là một lối sống máy móc, một ề thói, một nhàm chán.

Học sinh: *Làm thế nào chúng em có thể có thể loại bỏ cách sống bình thường?*

Krishnamurti: Không có “làm thế nào”. Bạn hiểu rằng đó là một trong những câu hỏi hủy hoại nhất: “Hãy bảo cho tôi làm thế nào”. Khắp thế giới con người đã luôn nói rằng, “Hãy bảo cho tôi biết làm thế nào”. Nếu bạn thấy một con rắn, một con rắn hổ mang cực độc, bạn không nói, “Làm ơn hãy bảo cho tôi làm thế nào thoát khỏi nó”. Bạn chạy thoát khỏi nó. Vì vậy cũng cùng một cách như thế, nếu nhận thấy rằng mình tầm thường, hãy chạy đi, hãy bỏ nó lại, không phải ngày mai, nhưng ngay lúc này.

Vì bạn không đặt thêm bất kỳ câu hỏi nào nữa. Tôi sẽ đề nghị một điều. Bạn biết người ta nói nhiều về thiên định. Đúng chứ?

Học sinh: *Vâng, họ có nói.*

Krishnamurti: Bạn không biết gì về nó cả. Tôi mừng lắm. Bởi vì bạn không biết gì về nó cả, bạn có thể học hành về nó. Nó giống như là không biết tiếng Pháp, tiếng La tinh, hay tiếng Ý. Bởi vì bạn không biết, bạn có thể học hành, như thể lần đầu tiên. Những người kia đã biết rõ thiên định là gì rồi, họ phải quên hết đi rồi sau đó mới học hành lại. Liệu bạn thấy sự khác biệt? Vì không biết thiên định là gì, chúng ta

hãy học hành về nó. Muốn học hành về thiền định, bạn phải nhìn thấy cái trí của bạn đang vận hành như thế nào. Bạn phải nhìn ngắm, như bạn nhìn ngắm một con rắn đang bò ngang qua, đang bò băng qua bức tường. Bạn thấy cả bốn cái chân của nó, làm thế nào nó dính chặt vào tường, và khi bạn nhìn ngắm, bạn thấy tất cả những chuyển động. Cùng cách như vậy, hãy nhìn ngắm suy nghĩ của bạn. Đừng sửa đổi nó. Đừng kiềm chế nó. Đừng nói rằng, “Tất cả việc này khó khăn quá”. Chỉ cần nhìn ngắm, ngay lúc này, buổi sáng nay.

Trước hết hãy ngồi yên lặng hoàn toàn không động đậy. Ngồi một cách thoải mái, bắt chéo hai chân của bạn, không cựa quậy, nhắm mắt của bạn lại, và xem thử liệu bạn có thể giữ được hai con người không chuyển động hay không. Bạn hiểu rõ chứ? Hai con người của bạn luôn luôn muốn chuyển động, hãy giữ chúng hoàn toàn bất động, chỉ để cho vui thôi. Rồi thì, vì bạn ngồi rất yên lặng, hãy khám phá suy nghĩ của bạn đang làm gì. Hãy quan sát nó như bạn đã quan sát con rắn lần. Hãy quan sát suy nghĩ, cách nó rượt đuổi, một suy nghĩ này sau một suy nghĩ khác. Thế là bạn bắt đầu học hành, quan sát.

Liệu bạn đang quan sát những suy nghĩ của bạn – làm thế nào một suy nghĩ đuổi theo một suy nghĩ khác, suy nghĩ đang nói, “Đây là ~~one~~ suy nghĩ tốt, đây là một suy nghĩ xấu”? Khi bạn đi ngủ vào ban đêm, và khi bạn dạo bộ, hãy quan sát suy nghĩ của bạn. Chỉ quan sát suy nghĩ, đừng sửa đổi nó, và bạn sẽ học hành sự khởi đầu của thiền định. Lúc này hãy ngồi rất yên lặng. Nhắm mắt bạn lại và chắc chắn rằng hai nhãn cầu không chuyển động gì cả. Sau đó hãy quan sát những suy nghĩ của bạn để cho bạn học hành. Khi bạn khởi đầu học hành không có kết thúc học hành.

2- TINH THẦN TÔN GIÁO VÀ CÁI TRÍ KHOA HỌC

Vào sáng sớm nay tôi thấy một con chim đẹp, một con chim màu đen có cái cổ đỏ. Tôi không biết con chim đó được gọi là gì. Nó bay từ cây này sang cây khác và có một bài hát trong quả tim của nó, và thật vui vẻ khi nhìn ngắm một con vật dễ thương như thế. Sáng nay tôi muốn nói chuyện cùng bạn về một vấn đề khá nghiêm túc. Bạn nên lắng nghe cẩn thận và có lẽ sau đó, nếu bạn muốn, có thể bàn luận cùng những giáo viên của bạn. Tôi muốn nói về một vấn đề liên quan đến toàn thế giới, về một vấn đề mà toàn thế giới bị mất ổn định vì nó. Đó là vấn đề tinh thần tôn giáo và cái trí khoa học. Có hai thái độ này trong thế giới. Đây là hai trạng thái duy nhất có giá trị của cái trí, tinh thần tôn giáo thực sự và cái trí khoa học thực sự. Mọi hoạt động khác đều là hủy hoại, dẫn đến nhiều đau khổ, hoang mang và tuyệt vọng.

Cái trí khoa học rất thực tế. Khám phá là nhiệm vụ của nó, nhận biết của nó. Nó quan sát những sự vật qua một kính hiển vi, qua một kính viễn vọng; mọi sự vật đều được quan sát thực sự như nó là; từ nhận biết đó, khoa học rút ra những kết luận, dựng lên những lý thuyết. Cái trí như thế chuyển động từ sự kiện đến sự kiện. Tinh thần của khoa học không liên quan gì đến những quy định cá nhân, chủ nghĩa quốc gia,

chúng tộc, thành kiến. Những người khoa học ở đó để tìm hiểu những vật chất, để dò xét cấu trúc của quả đất, của các vì sao và của những hành tinh, để tìm ra cách chữa trị những bệnh tật của con người, làm thế nào kéo dài sống của con người, để giải thích thời gian, cả quá khứ và tương lai. Nhưng cái trí khoa học và những khám phá của nó bị sử dụng và bị trục lợi bởi cái trí thuộc quốc gia, bởi cái trí của nước Ấn độ, bởi cái trí của nước Nga, bởi cái trí của nước Mỹ. Khám phá khoa học bị sử dụng và bị trục lợi bởi những chính thể cai trị và những châu lục.

Và có cái trí tôn giáo, cái trí tôn giáo ~~th~~ sự không phụ thuộc vào bất kỳ lễ nghi nào, bất kỳ nhóm nào, bất kỳ tôn giáo nào, bất kỳ nhà thờ có tổ chức nào. Cái trí tôn giáo không là cái trí của Ấn giáo, cái trí của Thiên chúa giáo, cái trí của Phật giáo, hay cái trí của Hồi giáo. Cái trí tôn giáo không phụ thuộc vào bất kỳ nhóm nào mà gọi nó là tôn giáo. Cái trí tôn giáo không là cái trí đi đến nhà thờ, đền chùa, thánh đường. Nó cũng không là cái trí tôn giáo bám chặt vào những hình thức của những niềm tin, giáo điều nào đó. Cái trí tôn giáo hoàn toàn cô đơn. Nó là một cái trí đã hiểu rõ sự giả dối của những nhà thờ, những giáo điều, những niềm tin, những truyền thống. Không phụ thuộc quốc gia, không bị quy định bởi môi trường của nó, một cái trí như thế không có những đường chân trời, không có những giới hạn. Nó nở tung, mới mẻ, tươi trẻ, trong sáng, ngây thơ. Cái trí hồn nhiên, cái trí trẻ trung, cái trí rất mềm dẻo, tinh tế, không có những trói buộc. Chỉ một cái trí như thế mới có thể trải nghiệm cái đó mà bạn gọi là Thượng đế, cái đó mà không thể đo lường được.

Một con người là một con người thực sự khi tinh thần khoa học và tinh thần tôn giáo thực sự hiệp thông cùng nhau. Vậy thì những con người sẽ sáng tạo một thế giới tốt lành – không phải thế giới của người cộng sản hay người tư bản, của người Bà la môn hay của người Thiên chúa giáo La mã. Thật ra, người Bà la môn thực sự là người không phụ thuộc vào bất kỳ tín điều tôn giáo, không có giai cấp, không có uy quyền, không có vị trí trong xã hội. Anh ấy là người Bà la môn thực sự, một con người mới mẻ, có sự kết hợp cả cái trí khoa học lẫn tôn giáo, và vì vậy hiệp thông mà không có bất kỳ mâu thuẫn trong chính anh ấy. Và tôi nghĩ mục đích của giáo dục là sáng tạo cái trí mới mẻ này, nỗ lực, và không tuân phục vào một khuôn mẫu mà xã hội đã thiết lập.

Một cái trí tôn giáo là một cái trí sáng tạo. Nó không chỉ kết thúc quá khứ mà còn nỗ lực trong hiện tại. Và cái trí này – không phải cái trí thông ngôn cho những quyển sách, kinh Gita, kinh Upanishads, kinh Bible – cái trí này có thể thâm nhập và cũng có thể sáng tạo một sự thật nỗ lực. Ở đây không có thông ngôn cũng không có tín điều.

Khó khăn cực kỳ để có một tinh thần tôn giáo và có một cái trí khoa học, chính xác và rõ ràng, có một cái trí không sợ hãi, không quan tâm đến an toàn riêng của nó, những sợ hãi riêng của nó. Bạn không thể nào có một cái trí tôn giáo mà không tự hiểu rõ, không hiểu rõ mọi điều về chính bạn – cơ thể của bạn, cái trí của bạn, những cảm xúc của bạn, cái trí làm việc như thế nào, suy nghĩ vận hành ra sao. Và muốn thoát khỏi tất cả điều đó, cởi bỏ tất cả điều đó, bạn phải tiếp cận nó bằng một cái trí khoa học, chính xác, rõ ràng, không thành kiến, không chỉ trích, nhưng quan sát, và nhìn thấy. Khi bạn có một cái trí như thế, bạn thực sự là một

con người có văn hóa, một con người biết từ bi. Một con người như thế hiểu rõ sống là gì.

Làm thế nào người ta sáng tạo được điều này. Bởi vì vấn đề khẩn cấp là giúp đỡ em học sinh có tính khoa học, suy nghĩ rất rõ ràng, chính xác, nhạy bén và cùng lúc giúp đỡ em cởi bỏ những chiều sâu của cái trí, vượt khỏi những từ ngữ, những nhãn hiệu khác nhau của em như người Ấn giáo, người Hồi giáo, người Thiên chúa giáo. Liệu có thể giáo dục em học sinh thoát khỏi tất cả những nhãn hiệu và khám phá, trải nghiệm cái gì đó mà không đo lường được bởi cái trí, không quyển sách nào chứa đựng, không vị đạo sư nào có thể dẫn dắt bạn? Nếu một giáo dục như thế thực hiện được trong một ngôi trường giống như thế này nó sẽ lạ thường lắm. Tất cả các bạn phải thấy rằng rất xứng đáng khi sáng tạo một trường học như thế. Đó là điều gì những giáo viên và tôi đã bàn luận suốt nhiều ngày. Chúng tôi đã nói về rất nhiều sự việc – về uy quyền, về kỷ luật, dạy học như thế nào, dạy cái gì, lắng nghe cái gì, giáo dục là gì, văn hóa là gì, ngôi yên lặng bằng cách nào. Chỉ chú ý đến nhảy múa, đến ca hát, đến số học, đến những bài học, không là tổng thể của sống. Nó cũng là bộ phận của sống khi ngôi yên lặng và nhìn vào chính mình, khi có hiểu rõ, khi *thấy*. Nó cũng cần thiết phải theo dõi suy nghĩ như thế nào, suy nghĩ cái gì, và tại sao bạn đang suy nghĩ. Nó cũng là bộ phận của sống khi nhìn ngắm chim chóc, khi quan sát người dân làng, nỗi cơ cực của họ – mà mỗi người trong chúng ta đã tạo ra, mà xã hội nuôi dưỡng. Tất cả điều này là bộ phận của giáo dục.

3-HIỆU BIẾT VÀ THÔNG MINH

Bạn ở đây để thu lượm hiểu biết – thuộc lịch sử, thuộc sinh học, thuộc ngôn ngữ, thuộc toán học, thuộc khoa học, thuộc địa lý và vân vân. Ngoại trừ hiểu biết mà bạn thu lượm ở đây, còn có hiểu biết tập thể, hiểu biết của chủng tộc, của ông bà của bạn, của những thế hệ quá khứ của bạn. Họ đều có nhiều trải nghiệm, nhiều sự việc xảy ra cho họ, và trải nghiệm tập hợp của họ đã trở thành hiểu biết. Rồi thì có hiểu biết của những trải nghiệm cá nhân riêng của bạn, những phản ứng, những ấn tượng riêng của bạn, những khuynh hướng và ý thích riêng của bạn, mà đã tạo ra những hình thức đặc trưng riêng của chúng. Vì vậy có hiểu biết thuộc lịch sử, địa lý, toán học, vật lý, sinh học và khoa học; cũng có hiểu biết tập thể của quá khứ mà là truyền thống của cộng đồng, chủng tộc; rồi thì có hiểu biết cá nhân mà chính bạn đã trải nghiệm. Có ba loại hiểu biết này – khoa học, tập thể, cá nhân. Liệu chúng tập hợp lại để được gọi là thông minh?

Lúc này, hiểu biết là gì? Hiểu biết có liên quan đến thông minh? Thông minh sử dụng hiểu biết, thông minh là khả năng suy nghĩ rõ ràng, khách quan, lạnh mạnh, sáng suốt. Thông minh là một trạng thái không có cảm xúc cá nhân tham dự vào, không có quan điểm, thành kiến hay ý thích cá nhân. Thông minh là khả năng hiểu rõ trực tiếp. Tôi sợ rằng đây là việc khá khó khăn, nhưng nó quan trọng, nó rất tốt cho

bạn khi sử dụng bộ não của bạn. Thế là, có hiểu biết, mà là quá khứ đang được liên tục thêm vào, và có thông minh. Thông minh là chất lượng của cái trí mà rất nhạy cảm, rất cảnh giác, rất nhận biết. Thông minh không bám chặt vào bất kỳ những nhận xét hay đánh giá riêng biệt nào, nhưng có khả năng suy nghĩ rất rõ ràng, khác h quan. Thông minh không bao gồm hiểu biết của nhân loại và trải nghiệm của bạn. Liệu bạn theo kịp? Lúc này, làm thế nào bạn quên được thông minh này? Năng lực của thông minh này là gì? Bạn đang sống ở đây, đang được giáo dục tất cả những môn học khác nhau, tất cả mọi ngành hiểu biết. Liệu bạn cũng đang được giáo dục để cho thông minh hiện diện cùng lúc? Bạn hiểu rõ vấn đề máu chột chưa? Bạn có lẽ có một hiểu biết rất giỏi về toán học hay kỹ thuật. Bạn có thể có một mảnh bằng, vào cao đẳng và là một kỹ sư hạng nhất. Nhưng cùng lúc đó, bạn cũng đang trở nên nhạy cảm, nhận biết chứ? Liệu bạn đang suy nghĩ khách quan, rõ ràng, cùng thông minh, hiểu rõ? Có một hiệp thông giữa hiểu biết và thông minh, một sự thăng bằng giữa hai trạng thái này hay không? Bạn không thể suy nghĩ rõ ràng nếu có thành kiến, nếu có những quan điểm. Bạn không thể suy nghĩ rõ ràng nếu bạn không nhạy cảm: nhạy cảm cùng thiên nhiên, nhạy cảm cùng tất cả sự vật sự việc đang xảy ra quanh bạn, nhạy cảm không chỉ cùng cái gì xảy ra phía bên ngoài nhưng còn xảy ra phía bên trong bạn. Nếu bạn không nhạy cảm, nếu bạn không nhận biết, bạn không thể suy nghĩ rõ ràng. Thông minh hàm ý bạn thấy vẻ đẹp của quả đất, vẻ đẹp của cây cối, vẻ đẹp của những bầu trời, hoàng hôn dễ thương, các vì sao, vẻ đẹp của sự tinh tế.

Lúc này, liệu thông minh này đang được bạn vun quén ở đây trong ngôi trường này? Liệu bạn đang vun quén nó hay chỉ thu lượm hiểu biết qua những quyển sách? Nếu bạn

không thông minh, không nhạy cảm, vậy thì hiểu biết có thể trở nên rất nguy hiểm. Nó có thể được sử dụng cho những mục đích hủy diệt. Đây là điều gì toàn thể thế giới đang làm. Liệu bạn có trạng thái thông minh mà nghi ngờ, cố gắng khám phá? Những giáo viên và bạn đang làm gì để sáng tạo chất lượng thông minh này, mà nhìn thấy vẻ đẹp của quả đất, sự bản thủ, những ngôi nhà ổ chuột, và cũng nhận biết những sự việc xảy ra phía bên trong, người ta suy nghĩ như thế nào, người ta quan sát sự tinh tế của suy nghĩ ra sao? Liệu các bạn đang thực hiện tất cả điều này? Nếu không, vậy thì nền tảng giáo dục hiện nay của bạn là gì?

Lúc này, chức năng của một người giáo dục là gì? Có phải nó chỉ trao cho bạn thông tin, hiểu biết, hay nó phải sáng tạo thông minh này trong bạn? Nếu tôi là một giáo viên ở đây, bạn có biết tôi sẽ làm gì không? Trước hết, tôi muốn bạn đặt ra cho tôi những câu hỏi về mọi thứ – không phải về hiểu biết, mà rất đơn giản, nhưng hãy hỏi tôi cách quan sát như thế nào, cách nhìn ngắm những quả đồi này, cách nhìn ngắm cây me kia, cách lắng nghe một con chim đang hót, cách dõi theo một dòng suối chảy. Tôi sẽ giúp bạn thưởng thức quả đất và thiên nhiên tuyệt vời, vẻ đẹp của mảnh đất, màu đỏ của đất. Rồi thì tôi sẽ nói, hãy quan sát những người nông dân, những người dân làng. Hãy quan sát họ, đừng phê bình, chỉ quan sát sự rách nát của họ, nỗi cơ cực của họ, không phải là cái cách bạn nhìn vào họ lúc này, với sự đứng đưng hoàn toàn. Có những túp lều tranh ở đó, bạn đã đến chưa? Những giáo viên đã xuống đó và nhìn thấy những túp lều kia hay chưa, và nếu tất cả họ nhìn thấy, họ đã làm việc gì? Vì vậy tôi sẽ bảo bạn nhìn, mà có nghĩa bảo bạn nhạy cảm, và bạn không thể nhạy cảm nếu bạn câu thả, đứng đưng với mọi thứ đang xảy ra quanh bạn. Rồi thì tôi nói rằng, “Muốn thông

minh, bạn phải biết bạn đang làm cái gì, cách bạn đi đứng ra sao, bạn nói chuyện như thế nào, bạn ăn uống làm sao.” Bạn hiểu không? Tôi sẽ nói với bạn về thức ăn của bạn. Tôi sẽ nói rằng, “Hãy quan sát, hãy bàn luận đi, đừng sợ hãi khi đặt bất kỳ câu hỏi nào, hãy khám phá, hãy học hành”, và trong lớp học của bạn, tôi sẽ bàn luận một chủ đề với bạn, đọc như thế nào, học như thế nào, chú ý có nghĩa gì. Nếu bạn nói rằng bạn muốn nhìn ra ngoài cửa sổ, tôi sẽ nói hãy nhìn ra cửa sổ đó, nhìn mọi thứ mà bạn muốn nhìn ngoài cửa sổ, và sau khi bạn đã thấy nó, hãy nhìn vào quyển sách của bạn với thích thú và quan tâm ~~hàng~~ với nó. Sau đó tôi sẽ nói rằng, “Qua những quyển sách, qua những bàn luận tôi đã giúp bạn được thông minh; hãy cho phép tôi giúp bạn khám phá cách sống trong thế giới này một cách thông minh, một cách lành mạnh, không phải mê muội.” Đó là chức năng của một người giáo viên, của một người giáo dục, không những cho bạn nhiều dữ kiện, thông tin, hiểu biết, nhưng còn chỉ cho bạn sự bao la tổng thể của sống, vẻ đẹp của nó, xấu xa của nó, hài lòng, hân hoan, sợ hãi, đau khổ. Để cho khi bạn rời nơi này, bạn là một con người phi thường mà có thể sử dụng thông minh của bạn trong sống, không phải một con người dưng dưng, phá hoại, thiếu suy xét.

Lúc này, các bạn đã lắng nghe – những giáo viên, vị hiệu trưởng, và những em học sinh, tất cả các bạn đã lắng nghe. Các bạn sẽ làm gì cho nó đây? Bạn biết không, chính là trách nhiệm của bạn, như những học sinh, và cũng là trách nhiệm của những giáo viên. Nó là trách nhiệm của những học sinh để đòi hỏi, đề yêu cầu, không phải chỉ nói rằng “Tôi sẽ ngồi đây, dạy tôi đi”. Điều đó có nghĩa bạn phải cực kỳ thông minh, nhạy cảm, sinh động, không thành kiến. Người giáo viên cũng được yêu cầu phải nhận thấy rằng bạn thông minh

để cho khi bạn rời Rishi Valley bạn rời nó bằng một nụ cười, bằng vinh quang trong quả tim của bạn, để cho bạn được nhạy cảm, sẵn sàng để khóc để cười.

***Học sinh:** Nếu ông rất nhạy cảm, ông không nghĩ rằng ông có khuynh hướng trở thành xúc cảm hay sao?*

Krishnamurti: Có điều gì sai trái với trạng thái xúc cảm hay sao? Khi tôi nhìn thấy những con người nghèo khổ kia đang sống trong cơ cực, tôi cảm thấy rất mạnh mẽ. Điều đó sai trái à? Không có gì sai trái trong cảm thấy xúc cảm khi bạn trông thấy rách rưới, bẩn thỉu, nghèo đói quanh bạn. Nhưng bạn cũng xúc cảm mạnh mẽ nếu một người khác nói điều gì đó xấu xa về bạn. Khi việc này xảy ra bạn sẽ làm gì? Vì xúc cảm của bạn, bạn sẽ phản ứng với anh ấy mạnh mẽ phải không? Hay bởi vì bạn nhạy cảm, xúc cảm, bạn sẽ nhận biết việc gì bạn sắp làm? Nếu có một khoảng ngừng trước sự phản ứng của bạn và bạn nhìn ngắm, nhạy cảm trong khoảng ngừng đó, vậy thì trong khoảng ngừng đó thông minh hiện diện. Hãy cho phép khoảng ngừng đó; trong nó bắt đầu nhìn ngắm. Nếu bạn nhận biết cực độ về vấn đề đó, có hành động tức khắc và hành động tức khắc đó là hành động đúng đắn của thông minh.

***Học sinh:** Tại sao chúng ta bị quy định?*

Krishnamurti: Tại sao bạn nghĩ rằng chúng ta bị quy định? Nó rất đơn giản. Bạn đã đặt câu hỏi. Lúc này, hãy vận dụng bộ não của bạn. Hãy khám phá tại sao bạn bị quy định. Bạn được sinh ra trong quốc gia này, bạn sống trong một môi trường, trong một văn hóa, bạn lớn lên thành một cậu bé trẻ tuổi, và sau đó điều gì xảy ra? Hãy nhìn ngắm những em bé

quanh bạn. Hãy nhìn những người mẹ, những người cha, nếu họ là người Ấn giáo, người Hồi giáo, người cộng sản, hay người tư bản; họ nói với em bé rằng, “Làm điều này, làm điều kia”. Em bé thấy người bà đến ngôi đền, thực hiện những nghi lễ, và em bé dần dần chấp nhận tất cả việc đó. Hay cha mẹ có lẽ nói rằng “Tôi không tin tưởng vào những lễ nghi” và em bé cũng chấp nhận như thế. Đơn giản rằng là cái trí, bộ não của em bé giống như là miếng bột mát-tít hay đất sét và trên miếng mát-tít đó, những ý tưởng và ấn tượng được thực hiện, giống như những khe rãnh trong một cái đĩa nhạc. Mọi thứ đều được ghi lại. Vì vậy trong một em bé mọi thứ đều được ghi lại có ý thức hay không ý thức, cho đến khi dần dần em bé trở thành một người Ấn giáo, người Hồi giáo, người Thiên chúa giáo hay một người chẳng tin tưởng gì cả. Sau đó em bé đặt ra những phân chia – như niềm tin của tôi, niềm tin của bạn, Thượng đế của tôi, Thượng đế của bạn, quốc gia của tôi, quốc gia của bạn. Bạn đã bị quy định để gắng sức nhiều; bạn phải gắng sức học hành, đậu một kỳ thi, bạn phải gắng sức sống tốt lành.

Vì vậy, câu hỏi là làm thế nào cái trí, mà bị quy định, tự tháo gỡ chính nó, để thoát khỏi tình trạng quy định? Bạn đề nghị thoát khỏi nó bằng cách nào đây? Lúc này, hãy vận dụng thông minh của bạn và khám phá. Đừng theo một ai đó mà nói rằng, “Làm điều này và bạn sẽ không bị quy định”; hãy khám phá làm thế nào bạn sẽ tự thoát khỏi tình trạng quy định. Cố gắng lên, hãy trả lời tôi, hãy nói cho tôi, bàn luận cùng tôi đi.

Học sinh: Ông có thể bảo cho chúng em làm thế nào thoát khỏi tình trạng quy định của chúng em?

Krishnamurti: Để rơi vào cái bẫy của tình trạng quy định khác, đó là như vậy phải không? Trước hết, liệu bạn nhận biết rằng bạn bị quy định? Làm thế nào bạn nhận biết được? Có phải chỉ vì một ai đó đã bảo với bạn rằng bạn bị quy định nên bạn biết phải không? Liệu bạn thấy sự khác biệt? Đó là, một ai đó nói cho bạn rằng bạn bị dối, đó là một sự việc, và chính bạn tự biết rằng bạn bị dối hoàn toàn là một sự việc khác hẳn. Hai câu nói này hoàn toàn khác nhau, đúng chứ? Cùng một cách như vậy, liệu chính bạn tự nhận biết mà không cần một ai đó chỉ bảo rằng bạn bị quy định, như một người Ấn giáo, một người Hồi giáo? Liệu chính bạn tự nhận biết rằng bạn bị quy định?

Lúc này tôi sẽ đặt ra một câu hỏi cho bạn và xem thử liệu có một khoảng ngừng trước khi bạn trả lời nó. Được chứ? Lúc này hãy quan sát, hãy suy nghĩ rất rõ ràng, không có cảm xúc, không có bất kỳ thành kiến nào. Câu hỏi của tôi là, liệu bạn nhận biết rằng bạn bị quy định mà không cần ai nói cho bạn biết? Liệu bạn nhận biết? Điều đó không khó khăn lắm.

Liệu bạn hiểu rõ nhận biết là gì? Khi bị đau đớn ở ngón tay cái, bạn nhận biết sự đau đớn đó, không ai nói cho bạn về sự đau đớn. Bạn nhận biết nó. Lúc này, trong cùng cách như vậy, bạn có nhận biết rằng bạn bị quy định, bị quy định vào suy nghĩ rằng bạn là một người Ấn giáo, rằng bạn tin tưởng điều này, rằng bạn không tin tưởng điều kia, rằng bạn phải đi đến một đền thờ, rằng bạn không được đi đến một đền thờ hay không? Liệu bạn nhận biết điều đó?

Học sinh: Có.

Krishnamurti: Bạn nhận biết à? Lúc này, vì bạn nhận biết rằng bạn bị quy định, việc gì xảy ra kế tiếp?

Học sinh: Sau đó em sẽ xem thử liệu em có muốn thoát khỏi bị quy định hay không?

Krishnamurti: Bạn bị quy định và bạn nhận biết nó, vậy thì điều gì xảy ra? Rồi thì tôi hỏi rằng, có cái gì sai trái với bị quy định? Lúc này tôi bị quy định như một người Hồi giáo và bạn bị quy định như một người Ấn giáo, đúng chứ? Chuyện gì xảy ra? Chúng ta có lẽ sống trên cùng một con đường, nhưng bởi vì tình trạng bị quy định của tôi, niềm tin của tôi, giáo điều của tôi, và bạn với niềm tin của bạn, với giáo điều của bạn, mặc dù chúng ta có thể gặp nhau trên cùng một con đường, chúng ta lại tách rời, đúng chứ? Vì vậy nơi nào có sự tách rời phải có xung đột. Nơi nào có những phân chia quốc gia, kinh tế, xã hội, chính trị, phải có xung đột. Do đó, tình trạng bị quy định là yếu tố của phân chia. Vậy là, với mục đích sống thanh bình trong thế giới này, chúng ta hãy làm tự do khỏi tình trạng bị quy định, hãy chấm dứt là người Hồi giáo hay Ấn giáo. Đây là yếu tố của thông minh; nhận biết rằng người ta bị quy định, rồi xem thử ảnh hưởng của tình trạng quy định đó trong thế giới, những phân chia, quốc gia, ngôn ngữ và vân vân, và hiểu rõ rằng nơi nào có phân chia nơi đó có xung đột. Khi bạn hiểu rõ điều này, khi bạn nhận biết rằng bạn bị quy định, đó là sự vận hành của thông minh.

Ngày hôm nay như vậy đã đủ. Bạn có muốn thêm câu hỏi nào nữa không?

Học sinh: Làm thế nào người ta được tự do khỏi thành kiến?

Krishnamurti: Khi bạn nói, “làm thế nào”, bạn có ý gì qua từ ngữ đó? Làm thế nào tôi có thể đứng dậy khỏi nơi này? Tất cả mọi điều mà tôi phải làm là đứng dậy. Tôi không bao giờ hỏi làm thế nào tôi đứng dậy được. Hãy sử dụng thông minh của bạn. Hãy đừng có thành kiến, Đầu tiên hãy nhận biết rằng bạn có thành kiến. Đừng để người khác bảo rằng bạn có thành kiến. Họ có thành kiến, vì vậy đừng bận tâm điều gì người khác nói về những thành kiến của bạn. Trước hết hãy nhận biết rằng bạn có thành kiến. Bạn biết thành kiến gây ra điều gì không – nó phân chia con người. Vì vậy bạn thấy rằng phải có hành động thông minh, mà có nghĩa cái trí phải có khả năng được tự do khỏi thành kiến, không phải hỏi “làm thế nào” mà có nghĩa một hệ thống, một phương pháp. Hãy khám phá **hệ** cái trí của bạn có thể được tự do khỏi thành kiến. Xem thử điều gì bao hàm trong đó. Tại sao bạn lại có thành kiến? Bởi vì bộ phận trong tình **tạng** quy định của bạn là có thành kiến, và trong thành kiến có nhiều an ủi, nhiều vui thú. Vì vậy trước hết hãy nhận biết, hãy ý thức về đẹp của đất đai, hãy nhận biết cây cối, màu sắc, những cái bóng, chiều sâu của ánh sáng, và vẻ đẹp của cây cối đang chuyển động, và nhìn ngắm những con chim, nhận biết tất cả mọi thứ chung quanh bạn; sau đó dần dần di chuyển vào, khám phá, hãy **nhận** biết chính bạn, hãy nhận biết sự phản ứng trong những liên hệ của bạn với những người bạn như thế nào – tất cả những việc đó sáng tạo thông minh. Từng đó đã đủ cho sáng hôm nay chưa? Vậy thì chúng ta sẽ làm một việc khác.

Trước hết hãy ngồi hoàn toàn yên lặng, thoải mái, ngồi rất tĩnh, thư giãn, tôi sẽ chỉ cho bạn biết. Lúc này hãy nhìn những cái cây, những quả đồi, hình dáng của chúng, hãy nhìn chúng, hãy nhìn **át** lượng màu sắc của chúng, hãy

nhìn chúng. Đừng lắng nghe tôi. Hãy nhìn ngắm và quan sát những cây kia, những cây màu vàng, những cây me, và sau đó nhìn cây bông gầy. Hãy quan sát không chỉ bằng cái trí mà còn cả hai mắt của bạn nữa. Sau khi đã nhìn tất cả những màu sắc, hình thể của đất đai, của những quả đồi, những tảng đá, cái bóng, sau đó đi từ phía bên ngoài vào phía bên trong và nhắm mắt lại, nhắm mắt kín lại. Bạn đã ngừng quan sát những sự vật phía bên ngoài, và lúc này với hai mắt nhắm lại bạn có thể nhìn thấy điều gì đang xảy ra phía bên trong. Hãy nhìn ngắm điều gì đang xảy ra phía bên trong bạn, đừng suy nghĩ, nhưng chỉ nhìn ngắm, đừng chuyển động con người của bạn, chỉ giữ chúng rất, rất yên lặng bởi vì lúc này không có gì để thấy nữa, bạn đã thấy tất cả mọi sự vật quanh bạn, bạn đang nhìn thấy điều gì đang xảy ra bên trong cái trí của bạn, và muốn nhìn thấy điều gì đang xảy ra bên trong cái trí của bạn, bạn phải rất yên lặng. Và khi bạn làm việc này, liệu bạn có biết chuyện gì xảy ra cho bạn? Bạn trở nên rất nhạy cảm, bạn trở nên rất nhận biết những sự việc ở bên ngoài lẫn bên trong, vậy là bạn phát hiện người quan sát là vật được quan sát.

4- TỰ DO VÀ TRẬT TỰ

Sáng nay đẹp quá. Mát mẻ, trong lành, có những giọt sương trên cỏ và chim chóc đang hót líu lo. Tôi hy vọng bạn tận hưởng buổi sáng này, cũng nhiều như tôi, nhìn ra ngoài cửa sổ, nhìn vào bầu trời xanh không một đám mây, những cái bóng rõ ràng, không khí rung động và tất cả chim chóc đang reo hò hân hoan. Tôi hy vọng bạn đã lắng nghe.

Sáng nay, tôi muốn nói về điều gì đó mà tất cả chúng ta phải hiểu rõ. Muốn hiểu rõ điều gì đó, người ta phải lắng nghe, như bạn lắng nghe những con chim kia. Nếu bạn lắng nghe tiếng hót rõ ràng đó, bài ca của con chim, bạn phải lắng nghe rất cẩn thận, rất chú ý, bạn phải theo sát từng âm điệu, theo sát nổi rung động của âm thanh, xem thử nó vào sâu chừng nào và đi xa bao nhiêu. Và nếu bạn biết lắng nghe như thế nào, bạn học hành được nhiều lắm; lắng nghe quan trọng hơn bất kỳ điều gì khác trong sống. Muốn biết lắng nghe như thế nào, bạn phải rất chú ý. Nếu cái trí của bạn, nếu những suy nghĩ của bạn, nếu quả tim của bạn đang suy nghĩ về những sự việc khác, cảm thấy những sự việc khác, bạn không thể lắng nghe chim chóc. Muốn lắng nghe, bạn phải trao toàn chú ý của bạn. Khi bạn đang quan sát một con chim, và đang nhìn ngắm những chiếc lông, những màu sắc, cái mỏ, kích cỡ và hình thể dễ thương của con chim, lúc đó bạn đang trao toàn quả tim của bạn, cái trí và cơ thể của bạn, mọi thứ bạn

có, để nhìn ngắm nó. Và rồi thì bạn thực sự là bộ phận của con chim đó. Bạn thực sự tận hưởng nó. Vì vậy, trong cùng một cách, sáng nay, làm ơn hãy lắng nghe, không phải rằng bạn phải đồng ý hay không đồng ý với điều gì chúng ta đang nói, nhưng chỉ lắng nghe.

Liệu có khi nào bạn ngồi trên bờ sông và quan sát dòng nước chảy qua? Bạn không thể làm bất kỳ điều gì cho dòng nước. Có dòng nước trong veo, những chiếc lá chết, những cành cây. Bạn nhìn thấy một con thú chết trôi qua, và bạn đang nhìn ngắm tất cả việc đó. Bạn nhìn thấy chuyển động của nước, sự trong trẻo của nước, dòng chảy mau lẹ của nước và sự no đầy của nước. Nhưng bạn không thể làm gì cả. Bạn quan sát và thả dòng nước chảy đi. Vì vậy, cùng một cách như thế hãy lắng nghe điều gì tôi muốn nói sáng nay.

Tự do không hiện diện nếu không có trật tự. Hai điều này hiệp thông nhau. Nếu bạn không thể có trật tự, bạn không thể có tự do. Hai điều này không thể tách rời được. Nếu bạn nói, “Tôi sẽ làm điều gì tôi thích, tôi sẽ có mặt cho bữa ăn của tôi khi nào tôi thích, tôi sẽ đến lớp học khi nào tôi thích” – bạn tạo ra vô trật tự. Bạn phải để ý đến những điều gì người khác muốn. Muốn mọi việc được vận hành êm ả, bạn phải đúng giờ. Nếu sáng nay tôi đến trễ mười phút tôi đã bắt bạn phải chờ đợi. Vì vậy tôi phải ý tứ. Tôi phải để ý đến những người khác. Tôi phải lễ phép, ân cần, quan tâm đến những người khác. Từ ý tứ đó, từ quan tâm đó, từ cảnh giác đó, cả phía bên ngoài lẫn phía bên trong, có trật tự và cùng trật tự đó tự do hiện diện.

Bạn biết không, những người lính khấp thẻ giới được tập luyện hàng ngày, họ được ra lệnh phải làm việc gì, được

ra lệnh phải đi thẳng hàng. Họ tuân theo mệnh lệnh một cách tuyệt đối không cần suy nghĩ. Liệu bạn biết việc đó gây ra cho con người điều gì? Khi bạn được ra lệnh phải làm gì, suy nghĩ thế nào, vâng lời, tuân theo, liệu bạn biết điều gì tác động vào bạn? Cái trí của bạn trở nên đờ đẫn, mất đi tánh khởi đầu của nó, sự mau lẹ của nó. Sự áp đặt phía bên ngoài, không do tự ý thức của kỹ luật này làm cho cái trí này nghêch, nó làm cho bạn tuân phục, nó làm cho bạn bất chước. Nhưng nếu bạn tự kỷ luật chính bản thân mình bằng cách nhìn ngắm, lắng nghe, ý tứ, ân cần, quan tâm – từ nhìn ngắm đó, lắng nghe đó, ý tứ đó về những sự vật sự việc, trật tự hiện diện. Nơi nào có trật tự, luôn luôn có tự do. Nếu bạn đang la hét, đang nói chuyện, bạn không thể nghe điều gì người khác phải nói. Bạn chỉ có thể nghe rõ ràng khi bạn ngồi yên lặng, khi bạn trao toàn chú ý của bạn.

Bạn cũng không thể nào có trật tự, nếu bạn không được tự do nhìn ngắm, nếu bạn không được tự do lắng nghe, nếu bạn không được tự do ân cần. Vấn đề tự do và trật tự này là một trong những vấn đề khẩn thiết và khó khăn nhất trong sống. Nó là một vấn đề rất phức tạp. Nó cần được suy nghĩ nhiều hơn là toán học, địa lý hay lịch sử. Nếu bạn không thực sự được tự do, bạn không bao giờ có thể nở hoa, bạn không bao giờ có thể tốt lành, không thể có vẻ đẹp. Nếu con chim không được tự do, nó không thể bay. Nếu hạt giống không được tự do để nở ra, để nhú lên khỏi mặt đất, nó không thể sống. Mọi thứ phải có tự do, kể cả con người. Con người lại sợ hãi tự do. Họ không muốn tự do. Chim chóc, sông hồ, cây cối, tất cả đều đòi hỏi tự do và con người cũng phải đòi hỏi nó nữa, không phải nửa chừng, nhưng hoàn toàn. Tự do, giải thoát, độc lập, để diễn tả cái gì người ta suy nghĩ, để làm việc gì người ta muốn làm, là một trong những sự việc quan trọng

nhất trong sống. Được thực sự tự do khỏi tức giận, ganh ghét, hung bạo, tàn nhẫn, được thực sự tự do phía bên trong của người ta, là một trong những sự việc nguy hiểm và khó khăn nhất.

Bạn không thể có tự do chỉ vì những đòi hỏi. Bạn không thể nói, “Tôi sẽ tự do làm việc gì tôi thích.” Bởi vì còn có những người khác cũng đang muốn được tự do, cũng đang muốn được thể hiện điều gì họ cảm thấy, cũng đang muốn làm điều gì họ ao ước. Mọi người đều muốn được tự do, và vẫn vậy họ muốn được thể hiện chính bản thân họ – tức giận của họ, hung bạo của họ, tham vọng của họ, ganh đua của họ và vân vân. Vì vậy luôn luôn có xung đột. Tôi muốn làm một việc gì đó và bạn muốn làm một việc gì đó và vì vậy chúng ta đánh nhau. Tự do không phải làm việc gì người ta muốn, bởi vì con người không thể nào sống một mình được. Ngay cả vị thầy tu, ngay cả vị khất sĩ cũng không được tự do làm việc gì anh ấy muốn, bởi vì anh ấy phải đấu tranh cho điều gì anh ấy muốn, chiến đấu với bản thân anh ấy, cãi cọ trong bản thân anh ấy. Và nó cần có thông minh, nhạy cảm, hiểu rõ vô cùng để được tự do. Và vẫn vậy, mỗi một con người, dù anh ấy thuộc bất kỳ văn hóa nào, tuyệt đối phải được tự do. Vì vậy, bạn thấy không, tự do không thể hiện diện nếu không có trật tự.

Học sinh: Ông muốn nói rằng muốn được tự do không nên có kỷ luật phải không?

Krishnamurti: Tôi đã giải thích cẩn thận rằng bạn không thể có tự do nếu không có trật tự và trật tự là kỷ luật. Tôi không thích dùng từ ngữ “kỷ luật” đó bởi vì nó chứa đầy mọi loại ý nghĩa. Kỷ luật có nghĩa tuân phục, bắt chước, vâng lời, nó có

nghĩa làm việc gì bạn được người ta chỉ bảo, đúng chứ? Nhưng, nếu bạn muốn được tự do – và những con người phải hoàn toàn tự do, ngược lại họ không thể nở hoa, ngược lại họ không thể là những con người thực sự – bạn phải khám phá cho chính mình có trật tự là gì, giữ đúng giờ giấc, tử tế, rộng lượng, không sợ hãi là gì. Khám phá tất cả điều đó là kỷ luật. Điều này mang lại trật tự. Muốn khám phá bạn phải thâm nhập và muốn thâm nhập bạn phải được tự do. Nếu bạn để ý, nếu bạn đang canh chừng, nếu bạn đang lắng nghe, vậy thì, bởi vì bạn được tự do, bạn sẽ đúng giờ, bạn sẽ đến lớp đều đặn, bạn sẽ học hành, bạn sẽ thật sinh động đến độ bạn sẽ muốn làm những sự việc một cách nghiêm túc.

***Học sinh:** Ông nói rằng tự do rất nguy hiểm cho con người. Tại sao như thế?*

Krishnamurti: Tại sao tự do lại nguy hiểm? Bạn biết xã hội là gì không?

***Học sinh:** Nó là một nhóm đông người mà bảo ông làm việc gì và không làm việc gì.*

Krishnamurti: Nó là một nhóm đông người mà bảo bạn làm việc gì hay không làm việc gì. Nó cũng là văn hóa, những phong tục, những thói quen của một cộng đồng nào đó; cấu trúc tôn giáo, đạo đức, luân lý, xã hội, trong đó con người sống, cái nhóm đó thông thường được gọi là xã hội. Lúc này, nếu mỗi cá nhân trong xã hội đó làm điều gì anh ấy thích, anh ấy sẽ là một hiểm họa cho xã hội đó. Nếu bạn làm điều gì bạn thích ở đây trong ngôi trường này, chuyện gì sẽ xảy ra? Bạn sẽ là mối nguy hiểm cho tất cả những người còn lại của ngôi trường, đúng chứ? Vì vậy thông thường con người

không muốn những người khác được tự do. Một con người thực sự tự do, không phải trong ý tưởng, nhưng phía bên trong tự do khỏi tham lam, tham vọng, ganh tị, hung bạo, được coi như là mối nguy hiểm cho con người, bởi vì anh ấy hoàn toàn khác con người bình thường. Vì vậy, xã hội hoặc thờ phụng anh ấy hoặc giết chết anh ấy hoặc đứng đưng với anh ấy.

***Học sinh:** Ông đã nói rằng chúng ta phải có tự do và trật tự nhưng làm thế nào chúng ta có được nó?*

Krishnamurti: Trước hết bạn không thể phụ thuộc vào những người khác, bạn không thể chờ đợi một người nào đó cho bạn tự do và trật tự – dù đó là người cha của bạn, người mẹ của bạn, người chồng của bạn, giáo viên của bạn. Bạn phải tự sáng tạo nó trong chính bản thân bạn. Đây là điều đầu tiên phải nhận ra, rằng bạn không thể xin xỏ bất kỳ điều gì từ người khác, ngoại trừ thức ăn, quần áo, và chỗ ở. Bạn không thể van xin, hay dựa dẫm một người nào đó, những vị đạo sư của bạn hay những thần thánh của bạn. Không ai có thể cho bạn tự do và trật tự. Vì vậy, bạn phải khám phá làm thế nào tự sáng tạo trật tự trong chính bản thân bạn. Đó là, bạn phải tự quan sát và tìm được cho chính bạn ý nghĩa của việc sáng tạo đạo đức trong chính bạn. Bạn có biết đạo đức là gì không – sống đạo đức, sống tốt lành? Đạo đức là trật tự. Vì thế bạn phải tìm được trong chính mình làm thế nào để tốt lành, làm thế nào để tử tế, làm thế nào để ý tứ. Và từ ý tứ đó, từ nhận biết đó, bạn tự sáng tạo trật tự và thế là tự do. Bạn phụ thuộc vào những người khác chỉ bảo cho bạn nên làm gì, rằng bạn không nên nhìn ra cửa sổ, rằng bạn nên đứng giờ, rằng bạn nên tử tế. Nhưng nếu bạn chú ý nói rằng, “Tôi sẽ nhìn ra cửa sổ khi tôi muốn nhìn nhưng khi tôi học hành tôi sẽ chăm chú

vào quyển sách,” bạn tự sáng tạo trật tự trong chính bản thân mình mà không cần được dạy bảo bởi người khác.

Học sinh: *Người ta nhận được gì khi được tự do?*

Krishnamurti: Không được gì cả. Khi bạn nói người ta nhận được gì, bạn thực sự đang suy nghĩ dựa trên sự mua bán. Đúng chứ? Tôi sẽ làm việc này và đền đáp lại nó, làm ơn hãy cho tôi một cái gì đó. Tôi tử tế với bạn vì nó gây lợi lộc cho tôi. Nhưng đó không là tử tế. Vì vậy chừng nào chúng ta còn suy nghĩ dựa vào nhận được cái gì đó, không có tự do. Nếu bạn nói, “Nếu tôi được tự do, tôi sẽ có thể làm việc này và việc kia,” vậy thì không có tự do. Vì vậy đừng suy nghĩ dựa vào lợi lộc. Chừng nào chúng ta còn suy nghĩ dựa vào lợi lộc, không có tự do. Tự do chỉ có thể hiện diện khi không có động cơ thúc đẩy. Bạn không thương yêu một ai đó bởi vì anh ấy cho bạn thức ăn, quần áo hay chỗ ở. Lúc đó nó không là tình yêu.

Liệu có khi nào bạn dạo bộ một mình? Hay bạn luôn luôn đi cùng ~~những~~ người khác? Nếu thỉnh thoảng bạn ra ngoài một mình, không xa đây quá bởi vì bạn còn rất nhỏ, vậy thì bạn sẽ biết được chính bản thân bạn, bạn suy nghĩ cái gì, cảm thấy ra sao, đạo đức là gì, bạn muốn là cái gì. Hãy khám phá. Và bạn không thể tự khám phá về chính bản thân bạn nếu bạn luôn luôn đang nói chuyện, đi loanh quanh với bạn bè của bạn, với nửa tá người. Hãy ngồi yên lặng một mình dưới một cái cây, không phải với một quyển sách. Chỉ nhìn ngắm những vì sao, bầu trời trong xanh, chim chóc, hình dáng của những chiếc lá. Hãy nhìn cái bóng. Hãy nhìn con chim bay ngang bầu trời. Khi ở cùng chính mình, ngồi yên lặng dưới một cái cây, bạn bắt đầu hiểu rõ những công việc

của cái trí riêng của bạn và điều đó cũng quan trọng như đi đến trường.

5- NHẠY CẢM

Vào một ngày trước, vài giáo viên trường này đã nói chuyện cùng tôi về sự quan trọng phải có nhạy cảm, sự cần thiết phải có một cơ thể nhạy cảm và một cái trí nhạy cảm. Một con người nhận biết môi trường sống của anh ấy, cũng như nhận biết mọi chuyển động của suy nghĩ và cảm giác, một con người là một tổng thể hiệp thông, con người đó có nhạy cảm. Làm thế nào nhạy cảm đó xảy ra được? Làm thế nào có được một thăng hoa trọn vẹn của cơ thể, của những cảm xúc, của khả năng suy nghĩ sâu thẳm và rộng rãi, để cho toàn thân tâm trở thành đang sống kinh ngạc đến mọi thứ quanh nó, đến mọi thách thức, đến mọi ảnh hưởng? Và liệu điều đó có thể được trong một thế giới như thế này, một thế giới nơi hiểu biết công nghệ là quan trọng nhất, nơi kiếm tiền, nơi một kỹ sư hay một chuyên gia điện tử đang đảm trách vai trò quan trọng như thế? Liệu có thể có nhạy cảm hay không? Người chính trị, những chuyên viên điện tử trở thành những cỗ máy kỳ diệu mang thân người, nhưng sống một sống rất chật hẹp. Họ là những con người đau khổ, không có chiều sâu. Tất cả điều mà họ biết là thế giới nhỏ xíu của họ, cái thế giới được khẳng định theo lãnh vực riêng của họ.

Một sống bị trói buộc trong hiểu biết công nghệ là một sống rất nông cạn, rất giới hạn. Chắc chắn, nó chỉ nuôi dưỡng phiền muộn và đau khổ. Nhưng liệu người ta có thể có hiểu biết từ công nghệ, có thể làm mọi việc, kiếm được một ít tiền

và vẫn sống trong thế giới bằng mãnh liệt, bằng rõ ràng, bằng tầm nhìn tổng thể? Đó là nghi vấn thực sự. Sống không chỉ là đi đến văn phòng ngày này sang ngày khác. Sống sinh động lạ thường, quan trọng lạ thường, và muốn như vậy bạn phải nhạy cảm, bạn phải có nhạy cảm để tận hưởng vẻ đẹp. Bạn biết không, có một cái gì đó lạ thường về vẻ đẹp. Vẻ đẹp không bao giờ thuộc cá nhân, mặc dù chúng ta đã biến nó thành cá nhân. Chúng ta đã đặt những bông hoa lên mái tóc của chúng ta, có những cái áo choàng đẹp, mặc những áo sơ mi và quần dài đẹp, trông rất hợp thời trang và cố gắng hết sức mình để làm đẹp; đó là một vẻ đẹp rất giới hạn. Tôi không nói rằng không nên mặc quần áo đẹp, nhưng chỉ có ý rằng – đó không là tận hưởng vẻ đẹp. Tận hưởng vẻ đẹp là thấy một cái cây, thấy một bức tranh, thấy một pho tượng, thấy những đám mây, những bầu trời, thấy chim chóc đang bay lượn, thấy vì sao mai, và mặt trời lặn đằng sau những quả đồi kia. Muốn thấy vẻ đẹp lạ thường như thế chúng ta phải từ bỏ cách sống cá nhân nhỏ xíu của chúng ta.

Bạn có thể thưởng thức giới. Liệu bạn biết thưởng thức giới có nghĩa gì? Để biết làm thế nào kết hợp những màu sắc, làm thế nào không gây ấn tượng xấu, không nói điều gì thô lỗ về bất kỳ ai, cảm thấy tử tế, thấy được vẻ đẹp của một ngôi nhà, có bức tranh xinh xinh trong phòng của bạn, có một căn phòng cân đối. Tất cả đó là thưởng thức giới, mà có thể được vun quén. Nhưng thưởng thức giới không là tận hưởng vẻ đẹp. Vẻ đẹp không bao giờ thuộc riêng tư.

Khi vẻ đẹp được biến thành cá nhân nó trở thành ích kỷ. Chỉ quan tâm đến bản thân mình là nguồn gốc của đau khổ. Bạn biết không, hầu hết mọi người đều không hạnh phúc trong thế giới này. Họ có tiền bạc, họ có vị trí và uy quyền. Nhưng lột đi lớp vỏ của tiền bạc, vị trí, uy quyền và

bạn thấy dưới nó là một trạng thái nông cạn kinh khủng của quả tim. Cái nguồn của nông cạn, phiền muộn, xung đột và đau khổ khủng khiếp của họ là một cảm giác của tội lỗi và sợ hãi.

Tận hưởng thực sự về đẹp là thấy một ngọn núi, thấy cây cối dễ thương, mà không có “bạn” ở đó; tận hưởng chúng, nhìn ngắm chúng mặc dù chúng có lẽ thuộc về một ai đó; thấy dòng chảy của một con sông và chuyển động cùng nó từ khi bắt đầu đến khi kết thúc, chìm đắm trong vẻ đẹp, trong mãnh liệt, trong dòng chảy xiết của con sông. Nhưng bạn không thể làm tất cả việc đó nếu bạn chỉ quan tâm đến uy quyền, đến tiền bạc, đến một nghề nghiệp. Đó chỉ là một phần của sống và chỉ quan tâm đến một phần của sống là không nhạy cảm và thế là, sống một sống hẹp hòi lẫn đau khổ. Một sống tầm thường luôn luôn tạo ra những đau khổ và rối loạn không chỉ cho chính bản thân mình mà còn cho những người khác nữa. Tôi không đang giảng luân lý, tôi chỉ đang phát biểu những sự kiện của sự hiện diện.

Chức năng của những giáo viên không là giáo dục cái trí từng phần nhưng tánh tổng thể của cái trí; giáo dục bạn để cho bạn không bị trói buộc trong cái vũng xoáy nhỏ hẹp của sự hiện diện nhưng sống trong dòng sông của sự sống. Đây là toàn chức năng của giáo dục. Loại giáo dục đúng đắn vun quén toàn thân tâm của bạn, tánh tổng thể của cái trí của bạn. Nó cho cái trí và quả tim của bạn một chiều sâu, một hiểu rõ về đẹp.

Có thể, trong số các bạn những cô gái sẽ lớn lên rồi lập gia đình và những cậu trai sẽ có nghề nghiệp và đó sẽ là kết thúc. Bạn biết không, ngay khi bạn lập gia đình – tôi

không nói bạn không nên lập gia đình – bạn có người chồng, con cái của bạn, và những trách nhiệm bắt đầu chồng chất vào gống như những con quạ làm tổ trên cái cây. Người chồng, ngôi nhà, con cái của bạn, trở thành một thói quen và bạn bị trói buộc trong thói quen đó. Suốt cuộc đời của bạn, cho đến khi bạn chết, bạn sẽ làm việc, làm việc trong ngôi nhà hay đi đến văn phòng, mỗi ngày.

Vào một buổi sáng nào đó khi tôi thấy tất cả các bạn đang nô đùa vui vẻ – tôi tự hỏi chuyện gì sẽ xảy ra cho tất cả các bạn? Liệu các bạn sống một sống cùng ngọn lửa đang bùng bùng trong các bạn hay trong suốt phần còn lại của cuộc đời các bạn sẽ trở thành một người kinh doanh hay một người nội trợ? Các bạn sẽ làm gì đây? Các bạn không nên được giáo dục để thoát khỏi sự kính trọng, để phá vỡ sự tuân phục hay sao? Có thể tôi đang nói một điều gì đó nguy hiểm, nhưng nó không thành vấn đề. Có lẽ bạn sẽ chỉ nghe loáng thoáng và có lẽ điều này sẽ lắng sâu ở đâu đó trong ý thức của bạn và có lẽ vào một khoảnh khắc nào đó khi bạn sắp sửa thực hiện một quyết định, điều này có lẽ thay đổi nguồn sống của bạn.

***Học sinh:** Làm thế nào người ta được nhạy cảm?*

Krishnamurti: Vào một buổi chiều hôm trước, tôi không hiểu liệu bạn có trông thấy cơn mưa phùn đó hay không. Một cơn mưa bất thành linh. Có những đám mây chứa đầy mưa, sẫm đen, nặng nề. Cũng có những đám mây đầy ánh sáng, màu trắng, cùng ánh sáng màu hoa hồng ẩn hiện trong chúng. Và có những đám mây như những sợi lông đang nhẹ nhàng bay qua. Đó là một cảnh tượng tuyệt vời và có vẻ đẹp vô biên. Nếu bạn không nhìn thấy và cảm thấy những việc này khi

bạn còn nhỏ, khi bạn vẫn còn tò mò, khi bạn vẫn còn chưa quyết định, khi bạn vẫn còn đang nhìn ngắm, đang tìm kiếm, đang hỏi han; nếu bạn không cảm thấy việc đó lúc này, vậy thì bạn sẽ không bao giờ cảm thấy được. Khi bạn lớn lên sống vầy bừa bạn, sống trở nên khô cằn. Bạn hiếm khi nào nhìn thấy những quả đồi, một khuôn mặt xinh xinh và một nụ cười. Nếu không có cảm thấy của thương yêu, tử tế, ân cần, sống trở nên rất sâu thẳm, xấu xa, hung bạo. Và khi bạn lớn lên bạn lấp đầy sống của bạn bằng chính trị, bằng quan tâm đến việc làm của bạn, đến gia đình của bạn. Bạn trở nên sợ hãi và dần dần mất đi cái chất lượng tuyệt vời của nhìn ngắm cảnh mặt trời lặn, những đám mây, những vì sao lúc trời tối. Khi bạn lớn lên, mảnh trí năng bắt đầu tạo ra những thảm họa trong sống của bạn. Tôi không có ý rằng bạn không được quyền có một trí năng hợp lý, rõ ràng, nhưng sự thông trị của nó làm cho bạn dờ dẫm, làm cho bạn mất đi những sự việc đẹp đẽ của sống.

Bạn phải cảm thấy rất mãnh liệt về mọi sự việc, không phải chỉ một hay hai, nhưng về mọi sự việc. Nếu bạn cảm thấy rất mãnh liệt, nếu bạn cảm thấy sinh động, đầy sức sống, bạn sẽ sống trong một trạng thái yên lặng thăm thẳm. Cái trí của bạn sẽ rất rõ ràng, đơn giản, mãnh liệt. Khi con người lớn lên, họ mất đi cái chất lượng cảm thấy này, đồng cảm này, ân cần này, cùng những người khác. Đã mất nó rồi họ bắt đầu sáng chế ra những tôn giáo. Họ đã đến đền chùa, nhậu nhẹt, dùng thuốc men, để đánh thức cái tánh khởi đầu tự nhiên này. Họ trở nên mê đạo. Nhưng tôn giáo trên toàn thế giới được thiết lập chung bởi con người. Tất cả những đền chùa, những nhà thờ, những giáo điều, những niềm tin, được sáng chế bởi con người. Con người sợ hãi bởi vì anh ấy bị lạc lõng khi không có một ý thức thăm thẳm của vẻ đẹp, một ý thức thăm

thăm của tình yêu. Và, bởi vì đã mất đi ý thức này, những lễ nghi giả tạo, đi đến đền chùa, lập lại những câu kinh, những thờ cúng trở nên rất quan trọng. Trong thực tế, chúng chẳng có ý nghĩa nào cả. Tôn giáo được sinh ra từ sợ hãi trở thành sự mê tín xấu xa.

Vì vậy, người ta phải hiểu rõ sợ hãi. Bạn biết không, người ta bị sợ hãi: sợ hãi cha mẹ của người ta, sợ hãi không vượt qua những kỳ thi, sợ hãi những giáo viên của người ta, sợ hãi con chó, sợ hãi con rắn. Bạn phải hiểu rõ sợ hãi và được tự do khỏi sợ hãi. Khi bạn được tự do khỏi sợ hãi có một cảm thấy mãnh liệt của tốt lành, của suy nghĩ rất rõ ràng, của nhìn ngắm các vì sao, của nhìn ngắm những đám mây, của nhìn ngắm những khuôn mặt bằng một nụ cười. Và khi không còn sợ hãi, bạn có thể thâm nhập thăm t hẳm. Rồi thì bạn có thể tự khám phá cho chính mình *cái đó* mà con người miệt mài tìm kiếm từ thế hệ này sang thế hệ khác.

Trong những hang động ở phía nam nước Pháp và ở Bắc Phi có những tranh vẽ trên đá từ 25000 năm trước về những thú vật đang đánh nhau với con người, về những con hươu, về gia súc, chúng là những bức tranh tuyệt vời. Chúng chỉ rõ sự tìm kiếm vô tận của con người, sự đấu tranh của con người vì sinh tồn và sự tìm kiếm của con người vì cái sự việc lạ lùng được gọi là Thượng đế. Nhưng con người không bao giờ tìm được cái sự việc lạ lùng đó. Bạn chỉ có thể bắt gặp nó một cách bí mật, một cách vô tình, khi không còn sợ hãi thuộc bất kỳ loại nào. Khoảnh khắc không còn sợ hãi bạn có những cảm thấy rất mãnh liệt. Bạn càng cảm thấy mãnh liệt bao nhiêu, bạn càng ít quan tâm đến những sự việc nhỏ nhen bấy nhiêu. Chính sợ hãi đã xô đẩy đi tất cả cảm thấy về vẻ đẹp, về chất lượng của sự bất động vô cùng. Giống như bạn học hành môn toán, cũng vậy bạn cũng phải học hành sự sợ

hãi. Bạn phải hiểu rõ sự sợ hãi và không chạy trốn nó để cho bạn có thể nhìn ngắm sự sợ hãi. Nó giống như khi dạo bộ và bất ngờ gặp một con rắn, bạn nhảy tránh và nhìn ngắm con rắn đó. Nếu bạn rất yên lặng, bất động, không sợ hãi, vậy thì bạn sẽ nhìn rất gần, giữ một khoảng cách an toàn. Bạn có thể quan sát cái lưỡi đen, và đôi mắt không có lông mi. Bạn có thể nhìn thấy những cái vẩy, những cái khuôn của làn da. Nếu bạn có thể quan sát con rắn rất gần, bạn nhìn thấy rõ và trân trọng nó và có lẽ có nhiều thương yêu cho con rắn đó. Nhưng bạn không thể nhìn thấy rõ nếu bạn sợ hãi, nếu bạn chạy đi khỏi. Vì vậy, giống như khi bạn nhìn một con rắn, bạn phải nhìn vào trận chiến này được gọi là cuộc đời, với những đau khổ, sầu muộn, hỗn loạn, xung đột, chiến tranh, hận thù, tham lam, tham vọng, lo âu và tội lỗi của nó. Bạn chỉ có thể nhìn vào cuộc đời và thương yêu nếu không còn sợ hãi.

Học sinh: *Tại sao tất cả chúng ta đều muốn sống?*

Krishnamurti: Đừng cười vì một cậu bé nhỏ xíu hỏi như thế, khi cuộc đời rất ngắn ngủi, tại sao chúng ta lại khao khát sống? Nó không đáng buồn lắm khi một cậu bé đặt ra câu hỏi đó hay sao? Điều đó có nghĩa cậu bé đã tự hiểu rõ rằng mọi thứ đều trôi qua mau lẹ. Chim chóc chết, lá rụng, người ta già cỗi, con người có bệnh tật, đau đớn, buồn rầu, đau khổ; một chút niềm vui, một chút vui thú và làm việc không ngừng nghỉ. Và cậu bé hỏi tại sao chúng ta bám vào tất cả việc này? Cậu ta trông thấy những người trẻ già nua trước tuổi tác như thế nào, trước thời gian sống của họ. Cậu ta trông thấy chết. Và con người bám vào cuộc đời bởi vì không có gì khác nữa để bám vào. Những thần thánh của cậu ta, những đền chùa của cậu ta, không chứa đựng sự thật;

những quyển sách thiêng liêng của cậu ta chỉ là những từ ngữ. Vì vậy cậu ta hỏi tại sao người ta lại bám vào cuộc đời khi có thật nhiều đau khổ như thế. Bạn hiểu không? Bạn trả lời như thế nào? Những người lớn trả lời như thế nào? Những giáo viên của ngôi trường này trả lời như thế nào? Có sự yên lặng. Những người lớn hơn đã sống dựa vào những ý tưởng, vào những từ ngữ, và cậu bé nói rằng, “Tôi đói, hãy cho tôi thức ăn, không phải những từ ngữ.” Cậu ta không còn tin bạn và vì vậy cậu ta hỏi, “Tại sao chúng ta lại bám vào tất cả việc này?” Bạn có biết tại sao bạn bám vào không? Bởi vì bạn không còn biết cái gì khác nữa. Bạn bám vào ngôi nhà của bạn, bạn bám vào những quyển sách của bạn, bạn bám vào những thần tượng, những thần thánh, những kết luận, những quyển luận của bạn, những đau khổ của bạn, bởi vì bạn không có cái gì khác nữa nhưng tất cả những việc bạn làm đó đều mang lại bất hạnh. Muốn khám phá liệu có một cái gì khác nữa hay không, bạn phải buông bỏ cái gì bạn đang bám vào. Nếu bạn muốn băng qua một con sông, bạn phải đi khỏi bờ sông này. Bạn không thể ngồi mãi trên một bờ sông. Bạn muốn được tự do khỏi đau khổ và tuy nhiên bạn sẽ không chịu băng qua con sông. Vì vậy, bạn bám vào mọi thứ mà bạn biết dù nó gây đau khổ như thế nào và bạn sợ hãi phải buông bỏ nó bởi vì bạn không biết có cái gì phía bên kia con sông.

6- SỢ HÃI

Tôi chắc rằng bạn đã thường nghe từ những người chính trị, từ những người giáo dục, từ cha mẹ bạn và từ công chúng rằng bạn là thế hệ kế tiếp. Nhưng khi họ nói về bạn như một thế hệ mới, họ lại thực sự không có ý như vậy bởi vì họ chắc chắn rằng bạn tuân phục vào cái khuôn mẫu cũ kỹ của xã hội. Họ thực sự không muốn bạn là một loại người khác hẳn, mới mẻ. Họ muốn bạn sống máy móc, phù hợp trong truyền thống, tuân phục, tin tưởng, chấp nhận uy quyền. Bất chấp những điều này, nếu bạn có thể thực sự được tự do chính mình khỏi sợ hãi, không phải bằng lý thuyết, không phải bằng lý tưởng, không phải ở phía bên ngoài, nhưng thực sự ở phía bên trong, thăm thẳm, vậy thì bạn có thể trở thành con người hoàn toàn khác hẳn. Vậy thì bạn có thể trở thành thế hệ kế tiếp. Những người già hơn bị chất đầy sợ hãi – sợ hãi chết, sợ hãi mất việc làm, sợ hãi những ý kiến của công chúng. Họ hoàn toàn bị kẹp chặt trong gọng kìm của sợ hãi. Vì vậy những thần thánh của họ, những kinh thánh của họ, những lễ nghi của họ đều ở trong lãnh vực của sợ hãi và thế là cái trí bị biến dạng, bị thoái hóa thật kỳ lạ. Một cái trí như thế không thể nào suy nghĩ một cách ngay thẳng, không thể nào lý luận hợp lý, khôn ngoan, lành mạnh, bởi vì nó bị bám rễ trong sợ hãi. Hãy quan sát những thế hệ già nua và bạn sẽ nhận thấy nó sợ hãi như thế nào về mọi thứ – về cái chết, về bệnh tật, về việc đi ngược lại truyền thống, về khác biệt, về mới mẻ.

Sợ hãi là cái gì đó mà ngăn cản sự nở hoa của cái trí, sự nở hoa của tốt lành. Hầu hết chúng ta học hành qua sợ hãi. Sợ hãi là bản thể của uy quyền và vâng lời; các bậc cha mẹ và những chính phủ đòi hỏi sự vâng lời. Có uy quyền của quyền sách, uy quyền tùy theo Shankara, Phật, uy quyền tùy theo Einstein. Hầu hết mọi người đều là những người theo sau; họ biến người khởi đầu thành một uy quyền và qua truyền bá, qua ảnh hưởng, qua văn chương, họ áp đặt vào bộ não mỏng manh sự cần thiết của vâng lời. Điều gì xảy ra cho bạn khi bạn vâng lời? Bạn không còn suy nghĩ. Bởi vì bạn cảm thấy rằng những uy quyền bết quá nhiều, những uy quyền là những người có nhiều uy quyền, có nhiều tiền, có thể đuổi bạn ra khỏi nhà, bởi vì họ sử dụng từ ngữ “bồn phận, tình yêu”, bạn đầu hàng, bạn tuân phục, bạn bắt đầu vâng lời, bạn trở thành nô lệ cho một lý tưởng, cho một ý tưởng, cho một ảnh hưởng. Khi bộ não đang tuân theo một khuôn mẫu của vâng lời, nó không còn khả năng trong sáng nữa, không còn khả năng suy nghĩ đơn giản và ngay thẳng nữa.

Lúc này, liệu có thể học hành mà không có uy quyền? Liệu bạn biết học hành là gì? Thâu lượm hiểu biết là một việc nhưng học hành là một việc hoàn toàn khác hẳn. Một cái máy có thể thâu lượm thông tin giống như một người máy hay một máy tính. Một cái máy thâu lượm hiểu biết bởi vì nó đang được nạp vào những thông tin nào đó. Nó thâu lượm mỗi lúc một nhiều thông tin và sau đó trở thành hiểu biết. Nó có khả năng thâu lượm thông tin, lưu trữ nó và đáp lại khi nó được yêu cầu trả lời một câu hỏi. Trái lại khi cái trí con người biết học hành, vậy thì nó có khả năng còn nhiều hơn là thâu lượm và lưu trữ nữa. Nhưng có thể học hành được chỉ khi nào cái trí được trong sáng, khi nó không nói rằng “Tôi biết.” Vì vậy, người ta phải phân biệt rõ, tách rời học hành

khỏi đầu lợm hiểu biết. Đầu lợm hiểu biết làm cho bạn máy móc nhưng học hành làm cho cái trí rất trong sáng, hồn nhiên và tinh tế. Và bạn không thể học hành nếu bạn chỉ tuân theo uy quyền của hiểu biết. Khắp thế giới này, hầu hết những người giáo dục chỉ đầu lợm và áp đặt hiểu biết và vì vậy đang làm cho cái trí trở thành máy móc và mất đi khả năng học hành. Bạn chỉ có thể học hành khi bạn không biết. Học hành chỉ hiện diện khi không còn sợ hãi và khi không còn uy quyền.

Câu hỏi là, làm thế nào người giáo viên dạy môn toán, hay bất kỳ môn học nào khác mà không có uy quyền, và vì vậy, không có sợ hãi? Sợ hãi theo căn bản liên quan đến sự ganh đua. Dù là ganh đua trong một lớp học hay ganh đua trong sống. Sợ hãi mình không là ai cả, không đạt được, không thành công, có sự ganh đua ngay tại gốc rễ của nó. Nhưng khi có sợ hãi, bạn không còn học hành. Và vì vậy dường như đối với tôi chính chức năng của giáo dục là loại bỏ sợ hãi, thấy rằng bạn không trở thành máy móc và cùng lúc cho bạn hiểu biết. Học hành mà không trở thành máy móc, mà có nghĩa không còn sợ hãi, là một vấn đề phức tạp. Nó liên quan đến việc loại bỏ tất cả ganh đua. Trong qui trình ganh đua này, bạn tuân phục, và dần dần bạn hủy diệt tánh tinh tế, trong sáng, tươi trẻ của bộ não. Nhưng bạn không thể khước từ sự hiểu biết. Vì vậy, liệu có thể có hiểu biết và vẫn học hành để được tự do khỏi sợ hãi? Bạn hiểu rõ điều này chứ?

Khi nào bạn học hành nhiều nhất? Liệu có khi nào bạn tự quan sát chính bạn đang học hành? Tỉnh táo cố gắng quan sát chính bạn và quan sát chính bạn đang học hành. Bạn học hành nhiều nhất khi bạn không còn sợ hãi, bạn không

còn bị đe dọa bởi uy quyền, bạn không còn ganh đua với người bên cạnh của bạn. Lúc đó cái trí của bạn trở nên sinh động lạ thường. Vì vậy vấn đề cho người giáo viên và vấn đề cho bạn, như một học sinh, là học hành mà không có uy quyền, thâm lường hiểu biết mà không làm biến dạng hay làm đờ đẫn bộ não và loại bỏ sợ hãi. Bạn hiểu rõ vấn đề này? Muốn học hành phải không có tuân phục, không có uy quyền và tuy nhiên bạn phải thâm lường hiểu biết. Kết hợp tất cả điều này mà không làm biến dạng bộ não là vấn đề quan trọng. Để cho khi bạn lớn lên, khi bạn đậu những kỳ thi và lập gia đình, bạn gặp gỡ sống bằng sự trong sáng, không còn sợ hãi. Rồi thì bạn luôn luôn đang học hành sống; không phải diễn giải sống theo cái khuôn mẫu của bạn.

Liệu bạn biết sống là gì? Bạn còn nhỏ quá để hiểu được điều này. Tôi sẽ bảo cho bạn biết. Bạn có nhìn thấy những người dân làng kia trong những bộ quần áo rách nát, bẩn thỉu, thường xuyên bị đói, làm việc mỗi ngày trong suốt đời họ hay không? Đó là một phần của sống. Rồi thì bạn nhìn thấy có con người đang lái một chiếc xe hơi, người vợ ngồi bên phủ đầy nữ trang, đầy nước hoa, có nhiều người hầu. Đó cũng là một phần của sống. Rồi thì có con người tự nguyện vất bỏ của cải, sống một sống rất đơn giản, rất vô danh, không muốn mọi người biết đến, không tuyên bố rằng anh ấy là một vị thánh. Đó là một phần của sống. Rồi thì có con người muốn trở thành người ăn dật, người khát sĩ, và cũng có con người trở thành một người hiền dân, họ không muốn suy nghĩ, chỉ mù quáng tuân theo. Đó cũng là một phần của sống. Rồi thì có con người suy nghĩ cẩn thận, hợp lý, khôn ngoan, kỹ càng, và phát giác rằng những suy nghĩ như thế đó đều bị trói buộc rồi vượt khỏi suy nghĩ. Đó cũng là một phần của sống. Và chết cũng là một phần của sống, mất mát mọi

thứ. Niềm tin vào thần thánh và những nữ thần, vào những đấng cứu rỗi, vào thiên đàng, vào địa ngục, cũng là một phần của sống. Nó là một phần của sống khi thương yêu, hận thù, cảm thấy ganh tị, cảm thấy tham lam, và nó cũng là một phần của sống khi vượt khỏi tất cả những sự việc tầm thường này. Không tốt lành gì cả khi lớn lên và chấp nhận một phần của sống, cái phần máy móc quan tâm đến sự thâu lượm hiểu biết, mà có nghĩa chấp nhận cái giá trị đã được tạo ra bởi thế hệ quá khứ. Cha mẹ bạn tình cờ có tiền bạc, họ gửi bạn đến trường và sau đó cao đẳng, họ hiểu rằng bạn phải có một việc làm. Và tiếp theo bạn lập gia đình và đó là sự kết thúc của nó. Tất cả điều này chỉ là một mảnh nhỏ của sống. Nhưng còn có lãnh vực rộng lớn này của sống, một lãnh vực bao la vượt khỏi mọi suy nghĩ; muốn hiểu rõ lãnh vực này phải không còn sợ hãi, và điều đó khó khăn vô cùng.

Một trong những vấn đề quan trọng trong sống là sự kiện rằng người ta thoái hóa dần dần, mất đi tánh hiệp thông. Sự sợ hãi và thoái hóa có liên quan lẫn nhau. Khi lớn lên, nếu bạn không giải quyết vấn đề sợ hãi khi nó nảy sinh, ngay lập tức, không chân chừ chờ sang ngày mai, yếu tố thoái hóa sẽ chen vào. Nó giống như một căn bệnh, giống như một vết thương gây nhức nhối, gây băng hoại. Sự sợ hãi không có việc làm tốt hơn, không thành tựu cho bạn, sự sợ hãi bị cạn kiệt khả năng của bạn, nhạy cảm của bạn, chất lượng trí năng của bạn, sợi dây luân lý của bạn. Vì vậy giải quyết vấn đề sợ hãi và yếu tố thoái hóa đều liên quan lẫn nhau. Hãy cố gắng khám phá bạn sợ hãi cái gì và xem thử liệu bạn có thể vượt khỏi sự sợ hãi đó, không phải bằng từ ngữ, không phải bằng lý thuyết, nhưng thực sự. Đừng chấp nhận uy quyền. Chấp nhận uy quyền là vâng lời mà chỉ nuôi dưỡng sự sợ hãi thêm nữa.

Muốn hiểu rõ sự phức tạp lạ thường này được gọi là sống, mà ở trong thời gian và vượt khỏi thời gian, bạn phải có một cái trí rất hồn nhiên, trong sáng và tươi trẻ. Một cái trí của dây dưa sợ hãi trong chính nó, ngày này sang ngày khác, tháng này sang tháng khác, là **một** cái trí máy móc. Và bạn biết rằng những cái máy không thể giải quyết được những vấn đề của con người. Bạn không thể nào có một cái trí hồn nhiên, trong sáng và tươi trẻ nếu bạn chất đầy sợ hãi, nếu từ niên thiếu cho đến khi bạn chết, bạn được dạy dỗ trong sợ hãi. Đó là lý do tại sao một giáo dục đúng đắn, một giáo dục chín chắn phải loại bỏ sợ hãi.

Học sinh: *Làm thế nào người ta có thể hoàn toàn được tự do khỏi sợ hãi.*

Krishnamurti: Trước hết bạn phải hiểu rõ sợ hãi là gì. Nếu bạn hiểu rõ người vợ, người chồng, người cha, người mẹ, xã hội của bạn, bạn không còn sợ hãi họ nữa. Hiểu rõ thấu đáo điều gì đó làm cho cái trí được tự do khỏi sợ hãi.

Làm thế nào bạn sẽ khám phá được sợ hãi? Liệu bạn sợ hãi ý kiến của công chúng, ý kiến của công chúng là điều gì bạn bè nghĩ về bạn? Hầu hết chúng ta, đặc biệt khi chúng ta còn nhỏ, đều muốn trông giống nhau, ăn mặc giống nhau, nói chuyện giống nhau. Thậm chí, chúng ta không muốn cả một khác biệt nho nhỏ, bởi vì khác biệt có nghĩa không tuân phục, không chấp nhận khuôn mẫu. Khi bạn bắt đầu nghi vấn cái khuôn mẫu liền có sợ hãi. Lúc này hãy thâm nhập sợ hãi đó, hãy ở trong nó. Đừng nói rằng, “Tôi sợ hãi”, và chạy trốn nó. Hãy nhìn ngắm nó, hãy đối mặt nó, hãy khám phá tại sao bạn sợ hãi.

Giả sử tôi sợ hãi người láng giềng của tôi, người vợ của tôi, Thượng đế của tôi, quốc gia của tôi – lúc này, sợ hãi đó là gì vậy? Nó là thực tế hay nó chỉ ở trong suy nghĩ, trong thời gian? Tôi sẽ đưa ra một ví dụ đơn giản hơn. Tất cả chúng ta sẽ chết vào một thời điểm này hay thời điểm khác. Chết là điều không tránh khỏi cho tất cả chúng ta và suy nghĩ về chết tạo ra sợ hãi. Nhưng nếu nó là thực tế, nếu chết ở đó ngay lập tức và tôi sẽ chết lúc này, không có sợ hãi. Bạn hiểu chứ? Suy nghĩ trong thời gian tạo ra sợ hãi. Nhưng nếu một điều gì đó phải được làm ngay tức khắc liền không có sợ hãi, bởi vì suy nghĩ không xảy ra được nữa. Nếu tôi sẽ chết trong tích tắc kế tiếp, vậy thì tôi đối mặt nó, nhưng cho tôi một tiếng đồng hồ, và tôi bắt đầu nói, “Tài sản của tôi, con cái của tôi, quốc gia của tôi, tôi vẫn chưa viết xong quyển sách của tôi.” Tôi lo lắng, sợ hãi.

Vì vậy sợ hãi luôn luôn ở trong thời gian, bởi vì thời gian là suy nghĩ. Muốn loại bỏ sợ hãi bạn phải xem suy nghĩ như là thời gian và sau đó thâm nhập toàn qui trình suy nghĩ này. Điều đó hơi khó khăn một tí.

Tôi sợ hãi cha mẹ của tôi, xã hội của tôi, sợ hãi điều gì họ sẽ nói ngày mai hay mười ngày sau. Suy nghĩ của tôi về điều gì có lẽ xảy ra chiếu rọi sợ hãi. Vì vậy liệu tôi có thể nói, “Tôi sẽ nhìn sợ hãi đó ngay lúc này, không phải mười ngày sau”, hay không? Liệu tôi có thể yêu cầu được nghe điều gì họ sẽ nói ngay lúc này rồi suy xét lời phê bình đó và nếu họ lại tình cờ nói đúng, liệu tôi có thể chấp nhận nó? Tại sao tôi phải sợ hãi? Và nếu họ nói sai lầm, tôi cũng chấp nhận việc đó. Tại sao họ không sai lầm? Tại sao tôi lại phải sợ hãi? Và tôi sẽ lắng nghe người giáo viên để học hành, nhưng tôi sẽ không sợ hãi. Thế là, khi tôi đối mặt sợ hãi, tôi

phải thâm nhập, mà là một tiến hành rất phức tạp bởi vì nó liên quan đến vấn đề thời gian.

Bạn biết không, có hai loại thời gian, thời gian dựa vào đồng hồ, phút kế tiếp, tối nay, ngày kia; và có một loại thời gian khác được tạo ra bởi cái tinh thần phía bên trong người ta, bởi suy nghĩ – “Tôi sẽ là một người vĩ đại”, “Tôi sẽ có một việc làm,” “Tôi sẽ đi Châu âu” – đó là tương lai thuộc tâm lý, trong thời gian và không gian. Lúc này, khi hiểu rõ được thời gian tuần tự dựa vào đồng hồ và hiểu rõ được thời gian như suy nghĩ đồng thời vượt khỏi cả hai, là thực sự được tự do khỏi sợ hãi.

***Học sinh:** Ông nói rằng nếu ông hiểu rõ một điều gì đó, ông không còn cảm giác sợ hãi về nó. Nhưng làm thế nào ông hiểu rõ chết là gì?*

Krishnamurti: Đó là một câu hỏi hay. Bạn đang hỏi “Làm thế nào ông hiểu rõ chết là gì, và làm thế nào ông có thể không còn sợ hãi nó?” Tôi sẽ giải thích cho bạn. Bạn biết có hai loại chết – chết thuộc cơ thể và chết của suy nghĩ. Hiện nhiên cơ thể sẽ chết – giống như một cây bút chì đang sử dụng, cuối cùng nó cũng cụt ngùn đi. Bác sĩ có thể sáng chế ra mọi loại thuốc men mới; bạn có thể kéo dài được một trăm hai mươi năm thay vì tám mươi năm. Nhưng vẫn vậy sẽ có chết. Các cơ quan cơ thể kết thúc. Chúng ta không sợ hãi điều đó. Điều gì chúng ta sợ hãi là sự tiếp cận đến một kết thúc của suy nghĩ, của “cái tôi” mà đã sống thật nhiều năm, “cái tôi” mà kiếm được rất nhiều tiền, mà có một gia đình, con cái, mà muốn trở nên quan trọng, mà muốn có nhiều tài sản hơn, tiền bạc hơn. Chết “cái tôi” đó là điều gì tôi sợ hãi. Liệu bạn thấy sự khác biệt giữa hai điều này? Chết của cơ thể và chết của “cái tôi”?

Chết “cái tôi” theo tâm lý còn quan trọng hơn chết của cơ thể và đó là điều gì chúng ta sợ hãi. Lúc này hãy tận hưởng một vui thú và chết đi vui thú đó. Tôi sẽ giải thích điều này cho bạn. Bạn hiểu rằng tôi không muốn bàn luận toàn vấn đề; tôi chỉ đang trình bày vấn đề một điều gì đó. Bạn thấy rằng “cái tôi” là tập hợp của nhiều vui thú và nhiều đau khổ. Liệu “cái tôi” đó có thể chết đi một điều hay không? Rồi thì nó sẽ biết được chết có nghĩa gì? Đó là, liệu tôi có thể chết đi một ước muốn? Liệu tôi có thể nói, “Tôi không cần ước muốn đó, tôi không cần vui thú đó”? Liệu tôi có thể kết thúc nó, chết đi nó? Bạn biết gì về thiên định?

Học sinh: Không, thưa ông.

Krishnamurti: Những người lớn cũng không biết nó đâu. Họ ngồi ở một góc phòng, nhắm mắt lại và tập trung, giống như các em học sinh đang cố gắng tập trung vào một quyển sách. Đó không là thiên định. Thiên định là một điều gì đó lạ thường, nếu biết cách thực hiện nó. Tôi sẽ nói một chút ít về nó.

Trước tiên, bạn hãy ngồi rất yên lặng; đừng ép buộc bạn ngồi yên lặng, nhưng ngồi hay nằm xuống yên lặng mà không có ép buộc thuộc bất kỳ loại nào. Bạn hiểu chứ? Sau đó hãy quan sát suy nghĩ của bạn. Hãy quan sát điều gì bạn đang suy nghĩ. Bạn phát hiện rằng bạn đang suy nghĩ về đôi giày của bạn, cái áo của bạn, điều gì bạn sắp nói, con chim phía bên ngoài mà bạn đang lắng nghe; theo dõi những suy nghĩ như thế và thâm nhập tại sao mỗi suy nghĩ lại nảy ra. Đừng cố gắng thay đổi suy nghĩ của bạn. Hãy thâm nhập tại sao mỗi suy nghĩ nào đó nảy ra trong cái trí của bạn để cho bạn bắt đầu hiểu rõ ý nghĩa của mỗi suy nghĩ và mỗi cảm thấy mà không có bất kỳ sự ép buộc nào. Và khi một suy

nghĩ nảy ra, đừng chỉ trích nó, đừng nói rằng nó đúng, nó sai, nó tốt, nó xấu. Chỉ nhìn ngắm nó, để cho bạn bắt đầu có một nhận biết, trạng thái ý thức luôn luôn năng động trong việc quan sát mọi loại suy nghĩ, mọi loại cảm thấy. Bạn sẽ nhận biết mọi suy nghĩ ẩn nấp sâu kín, mọi động cơ thúc đẩy lên lút, mọi cảm thấy, mà không gây biến dạng, mà không nói rằng nó đúng, sai, tốt hay xấu. Khi bạn nhìn ngắm, khi bạn thâm nhập suy nghĩ, rất rất sâu thẳm, cái trí của bạn trở nên tinh tế, sinh động lạ thường. Không một phần nào của cái trí ngủ quên đi. Cái trí hoàn toàn tỉnh táo.

Đó chỉ là nền tảng. Rồi thì cái trí của bạn rất yên lặng. Toàn thân tâm của bạn trở nên bất động. Rồi thì thâm nhập tĩnh lặng đó, sâu thẳm hơn, xa xăm hơn nữa – toàn tiến hành đó là thiền định. Thiền định không là ngồi trong một góc phòng lặp lại nhiều từ ngữ; hay suy nghĩ một bức hình và chìm sâu vào những tưởng tượng mê mẩn, man dại nào đó.

Hiểu rõ nguyên qui trình suy nghĩ và cảm thấy của bạn là tự do khỏi tất cả suy nghĩ, tự do khỏi tất cả cảm thấy để cho cái trí của bạn, toàn thân tâm của bạn trở nên rất yên lặng. Và đó cũng là một phần của sống và cùng yên lặng đó, bạn có thể nhìn ngắm cái cây, bạn có thể nhìn ngắm con người, bạn có thể nhìn ngắm bầu trời và các vì sao. Đó là vẻ đẹp của sống.

7- BẠO LỰC

Có nhiều bạo lực trong thế giới. Có bạo lực vật chất và cũng có bạo lực phía bên trong. Bạo lực vật chất là giết người khác, làm tổn thương người khác có ý thức, có dụng ý, hay không suy nghĩ, nói những sự việc độc ác, đẩy thù địch và thù hận; và phía bên trong, phía bên trong của làn da, ghét mọi người, thù hận mọi người, chỉ trích mọi người. Phía bên trong chúng ta đang cãi nhau, đang đánh nhau, không chỉ với những người khác, mà còn với chính chúng ta. Chúng ta muốn mọi người thay đổi, chúng ta muốn ép buộc họ tuân theo cách suy nghĩ của chúng ta.

Trong thế giới, khi chúng ta lớn lên, chúng ta trông thấy nhiều bạo lực, ở mọi mức độ của sự hiện diện của con người. Bạo lực cuối cùng là chiến tranh – giết chóc vì những lý tưởng, vì những nguyên tắc tạm gọi là tôn giáo, vì những quốc gia, giết chóc để bảo vệ một mảnh đất nhỏ xíu. Muốn làm điều đó, con người sẽ giết chóc, hủy diệt, tàn sát và chính anh ấy cũng bị tàn sát. Có bạo lực khủng khiếp trong thế giới; người giàu có muốn kiềm hãm người khác nghèo khổ và người nghèo khổ muốn trở thành giàu có và trong qui trình đó thù hận người giàu có. Và bạn, bị trói buộc trong xã hội, cũng sẽ góp phần vào việc này.

Có bạo lực giữa người chồng, người vợ và con cái. Có bạo lực, đối địch, hận thù, hung bạo, chỉ trích, xấu xa, tức

giận – tất cả điều này có sẵn tự nhiên trong con người, có sẵn tự nhiên trong mỗi con người. Nó có sẵn trong bạn. Và giáo dục phải giúp đỡ bạn thoát khỏi tất cả những việc đó, không chỉ là đậu một kỳ thi và có một việc làm. Bạn phải được giáo dục để cho bạn trở thành một con người thực sự nhạy bén, thông minh, lành mạnh, xuất sắc, không phải một con người tàn ác với bộ não rất thông thái để có thể tranh cãi và bảo vệ sự tàn ác của anh ấy. Bạn sẽ đối diện với tất cả bạo lực này khi bạn lớn lên. Bạn sẽ quên đi tất cả những điều mà bạn đã nghe ở đây, và sẽ bị kẹt trong dòng chuyển động của xã hội. Bạn sẽ trở thành giống như phần còn lại của thế giới bạo lực, giận dữ, độc ác, cần cỗi, hung tợn và bạn sẽ không giúp đỡ sáng tạo một xã hội mới mẻ, một thế giới mới mẻ.

Nhưng một thế giới mới mẻ rất cần thiết. Một văn hóa mới mẻ rất cần thiết. Văn hóa cũ kỹ đã chết rồi, đã bị chôn vùi, đã bị đốt cháy, đã bị nổ tung, đã bị bốc hơi. Bạn phải sáng tạo một văn hóa mới mẻ. Một văn hóa mới mẻ không thể dựa vào bạo lực. Văn hóa mới mẻ phụ thuộc vào bạn bởi vì thế hệ lớn hơn đã xây dựng một xã hội dựa vào bạo lực, dựa vào hung hăng và chính việc này đã tạo ra tất cả hỗn loạn, tất cả đau khổ. Những thế hệ lớn hơn đã sản sinh ra thế giới này và bạn phải thay đổi nó. Bạn không thể chỉ ngồi ngã ngựa ra sau và nói rằng, “Tôi sẽ đi theo phần còn lại của nhân loại và tìm kiếm thành công lẫn vị trí.” Nếu bạn làm như thế, con cái của bạn gánh chịu đau khổ. Bạn có thể trải qua những ngày vui thú, nhưng con cái của bạn sẽ phải trả giá cho nó. Vì vậy, bạn phải suy nghĩ cẩn thận tất cả điều này, sự hung tợn phía bên ngoài của con người với con người nhân danh Thượng đế, nhân danh tôn giáo, nhân danh sự tự cao, nhân danh sự an toàn của gia đình. Bạn sẽ phải tìm hiểu tình trạng

hung tợn và bạo lực phía bên ngoài, và bạo lực phía bên trong mà bạn vẫn chưa hiểu rõ.

Bạn vẫn còn nhỏ nhưng khi lớn lên bạn sẽ nhận ra rằng phía bên trong con người sống đầy tối tăm, trải qua những đau khổ lớn lao như thế nào, bởi vì anh ấy liên tục đấu tranh với chính anh ấy, với người vợ của anh ấy, với con cái của anh ấy, với những người hàng xóm của anh ấy, với những thần thánh của anh ấy. Anh ấy bị đau khổ và hoang mang và không có tình yêu, không có tử tế, không có rộng lượng, không có từ bi. Và một con người có lẽ có cái chữ Tiên sĩ đặt trước danh tính của anh ấy hay anh ấy có lẽ trở thành một người kinh doanh với nhiều nhà cửa và xe cộ nhưng nếu anh ấy không có tình yêu, không có lòng thương yêu, sự tử tế, và không có ý tứ ân cần, anh ấy thực sự còn tồi tệ hơn một con thú bởi vì anh ấy góp phần trong một thế giới đầy hủy hoại. Vì vậy, khi còn nhỏ, bạn phải hiểu rõ tất cả những điều này. Bạn phải được chỉ rõ tất cả những điều này. Bạn phải được vạch trần tất cả những điều này, để cho cái trí của bạn bắt đầu suy nghĩ. Nếu không bạn sẽ trở thành giống như phần còn lại của thế giới. Và nếu không có tình yêu, không có thông cảm, nếu không có từ bi và rộng lượng, sống trở thành một vấn đề khủng khiếp. Đó là lý do vì sao người ta phải thâm nhập tất cả những vấn đề của bạo lực. Không hiểu rõ bạo lực là sống dốt nát thực sự, là không có văn minh và không có văn hóa. Sống là cái gì đó bao la lắm, và chỉ đào một cái lỗ nhỏ xíu cho chính người ta rồi ở nguyên trong cái lỗ nhỏ xíu đó, đấu tranh chống lại mọi người, không là sống. Nó tùy thuộc vào bạn thôi. Từ lúc này trở đi bạn phải hiểu rõ tất cả những điều này. Có ý định, bạn phải chọn lựa để hoặc theo con người của bạo lực hoặc đứng dậy chống lại xã hội.

Sống tự do, sống hạnh phúc, vui vẻ, không có bất kỳ đối nghịch, không có bất kỳ hận thù. Rồi thì, sống trở thành một cái gì đó hoàn toàn khác hẳn. Rồi thì, sống có một ý nghĩa, đầy hân hoan và rõ ràng.

Khi thức dậy sáng nay, bạn có nhìn ra ngoài cửa sổ không? Nếu có, bạn sẽ nhìn thấy những quả đồi kia chuyển thành màu vàng tươi khi ặt trời mọc tạo nên phản với bầu trời trong xanh dễ yêu. Và khi chim chóc cất tiếng hót và những con chim cúc cu ban mai thì thầm, có sự yên lặng sâu thẳm chung quanh; một cảm thấy của vẻ đẹp và cô đơn; và nếu người ta không cảm thấy tất cả việc đó người ta có lẽ đã chết rồi. Nhưng chẳng có bao nhiêu người cảm thấy. Bạn có thể cảm thấy nó khi cái trí và quả tim của bạn khoáng đạt, khi bạn không còn sợ hãi, khi bạn không còn hung tợn. Rồi thì có hân hoan, có ân lành thường mà chẳng mấy người biết được, và chính là một phần của giáo dục phải sáng tạo trạng thái đó trong cái trí con người.

Học sinh: *Liệu sự hủy diệt hoàn toàn xã hội sẽ sáng tạo một văn hóa mới mẻ, thưa ông?*

Krishnamurti: Liệu sự hủy diệt hoàn toàn sẽ sáng tạo một văn hóa mới mẻ? Bạn biết rằng đã có những cách mạng – cách mạng Pháp, cách mạng Liên xô, cách mạng Trung quốc. Họ có sáng tạo bất kỳ cái gì mới mẻ hay không? Mỗi xã hội có ba mức độ của hệ thống giai cấp – cao, trung bình, thấp; giai cấp cao là những người quý tộc, những người giàu có, những người thông thái, tiếp theo là giai cấp trung lưu, mà luôn luôn làm việc, rồi là giai cấp lao động. Hiện nay mỗi một giai cấp đang đấu tranh với giai cấp khác. Giai cấp trung lưu muốn vươn lên đứng đầu và họ tạo ra một cách mạng rồi

sau đó khi họ đạt được mục đích lãnh đạo, họ bám chặt vào những vị trí của họ, thanh danh của họ, thịnh vượng của họ, của cải của họ, và lại nữa giai cấp trung lưu mới lại cố gắng vươn lên đứng đầu. Giai cấp thấp cố gắng đến được giai cấp trung lưu, và giai cấp trung lưu cố gắng vươn lên đứng đầu; đây là một trận chiến đang xảy ra liên tục, khắp xã hội và trong mọi văn hóa. Và giai cấp trung lưu nói rằng: “Tôi sẽ đứng đầu và cách mạng mọi thứ”, và khi nó đạt được mục đích, bạn nhìn thấy việc gì nó thực hiện. Nó biết được cách kiểm soát con người nhờ vào suy nghĩ, nhờ vào hành hạ tra tấn, nhờ vào giết chóc, nhờ vào hủy diệt, nhờ vào sợ hãi.

Vì vậy, qua sự hủy diệt bạn không bao giờ có thể sáng tạo bất kỳ thứ gì. Nhưng nếu bạn hiểu rõ toàn qui trình của vô trật tự và sự hủy diệt, nếu bạn hiểu rõ nó, không những phía bên ngoài nhưng còn trong chính bạn, vậy thì từ hiểu rõ, ân cần, ý tứ, tình yêu đó, từ cái đó sáng tạo một trật tự hoàn toàn khác hẳn. Nhưng nếu bạn không hiểu rõ, nếu bạn chỉ phản kháng, nó chỉ là cùng khuôn mẫu được lặp đi lặp lại, bởi vì chúng ta những con người luôn luôn giống nhau. Bạn biết chứ, nó không giống như một ngôi nhà có thể được phá sập và dựng lên một ngôi nhà mới. Con người không được tạo ra theo cách đó, bởi vì phía bên ngoài con người được giáo dục, có văn hóa, thông minh, nhưng phía bên trong, **h** rất hung tợn. Nếu bản năng thú vật đó không được thay đổi hoàn toàn, dù những hoàn cảnh bên ngoài có thể nào chẳng nữa, cái bên trong luôn luôn thắng thế cái bên ngoài. Giáo dục là thay đổi con người phía bên trong.

Học sinh: *Thưa ông, ông nói rằng em phải thay đổi thế giới. Làm thế nào em thay đổi được nó, thưa ông?*

Krishnamurti: Thế giới là gì? Thế giới là nơi bạn sống – gia đình của bạn, bạn bè của bạn, những người hàng xóm của bạn, có thể được lan rộng, và đó là thế giới. Lúc này, bạn là tâm điểm của thế giới đó. Nó là thế giới mà bạn đang sống trong đó. Lúc này, làm thế nào bạn có thể thay đổi được thế giới? Bằng cách thay đổi chính bạn, đúng chứ?

Học sinh: Thưa ông, làm thế nào em thay đổi chính em được?

Krishnamurti: Làm thế nào bạn có thể thực hiện việc đó? Đầu tiên hãy nhìn thấy nó. Đầu tiên hãy thấy rằng bạn là tâm điểm của thế giới này. Bạn cùng gia đình của bạn là tâm điểm. Đó là thế giới mà bạn phải thay đổi và bạn hỏi rằng, “Làm thế nào em thay đổi được?” Bạn thay đổi như thế nào? Đó là một trong những sự việc khó khăn nhất – thay đổi – bởi vì hầu hết chúng ta đều không muốn thay đổi. Khi còn nhỏ, bạn muốn thay đổi. Bạn đầy sinh lực, đầy năng lượng, bạn muốn leo trèo cây cối, bạn muốn nhìn, bạn đầy tò mò và khi lớn hơn một chút, vào trường cao đẳng, bạn đã bắt đầu lắng xuống. Bạn không muốn thay đổi. Bạn nói, “Thượng đế ơi, hãy để tôi yên.” Rất ít người muốn thay đổi thế giới và vẫn vậy càng ít người hơn muốn thay đổi chính họ, bởi vì họ là tâm điểm của thế giới mà họ sống trong đó. Và muốn sáng tạo một thay đổi cần đến sự hiểu rõ thăm thẳm, người ta có thể thay đổi từ cái này sang cái khác. Nhưng thay đổi đó không là thay đổi gì cả. Khi người ta nói, “Tôi đang thay đổi từ cái này sang cái kia”, họ nghĩ rằng họ đang chuyển động. Họ nghĩ rằng họ đang thay đổi. Nhưng thực tế họ không thay đổi chút nào. Điều gì họ đã làm được chiếu rọi thành một ý tưởng của cái gì họ nên là. Ý tưởng của cái gì họ “nên là” khác biệt với “cái gì là”. Và họ nghĩ rằng thay đổi về hướng

“cái gì nên là” là một chuyển động. Họ nghĩ nó là thay đổi, nhưng điều gì gọi là thay đổi là phải nhận biết cái gì thực sự là và sống cùng nó, và thế là người ta hiểu ra rằng chính đang thấy sáng tạo sự thay đổi.

Học sinh: *Liệu một con người có cần thiết phải sống nghiêm túc?*

Krishnamurti: Liệu có cần thiết lắm cho một con người sống nghiêm túc? Một câu hỏi rất hay, thưa bạn. Trước tiên, bạn muốn nói gì qua từ ngữ nghiêm túc? Liệu có khi nào bạn thâm nhập sống nghiêm túc có nghĩa gì? Liệu nó là không cười nữa à? Có một nụ cười trên khuôn mặt của bạn, điều đó chỉ ra rằng bạn không nghiêm túc, hay sao? Muốn nhìn một cái cây và thấy vẻ đẹp của cái cây, đó là thiếu nghiêm túc, hay sao? Muốn biết tại sao người ta nhìn như vậy, họ mặc cái gì, tại sao họ nói chuyện như thế, đó có là thiếu nghiêm túc, hay sao? Hay nghiêm túc là luôn luôn mang một bộ mặt nặng nề, luôn luôn nói, “Tôi đang làm điều đúng, tôi đang tuân theo một khuôn mẫu”? Tôi sẽ nói rằng đó không là nghiêm túc gì cả. Cố gắng thiên định không là nghiêm túc, cố gắng tuân theo khuôn mẫu xã hội không là nghiêm túc – dù đó là khuôn mẫu của Phật hay Sankara. Chỉ biết tuân theo không bao giờ là nghiêm túc. Đó chỉ là bắt chước. Vì vậy, bạn có thể nghiêm túc cùng một nụ cười trên khuôn mặt, bạn có thể nghiêm túc khi nhìn một cái cây, bạn có thể nghiêm túc khi vẽ một bức tranh, khi đang lắng nghe âm nhạc. Chất lượng của nghiêm túc là theo đến tận cùng một suy nghĩ, một ý tưởng, một cảm thấy, theo đến tận cùng, không bị ngăn cản bởi bất kỳ yếu tố nào khác; thâm nhập mỗi suy nghĩ đến tận cùng của nó dù có lẽ xảy ra chuyện gì cho bạn, thậm chí nếu bạn có thể chết đói trong tiến hành thâm nhập đó, mất tất cả

tài sản của bạn, mọi thứ; theo đến tận cùng mỗi suy nghĩ là nghiêm túc. Tôi đã trả lời xong câu hỏi của bạn phải không, thưa bạn?

Học sinh: Vâng, thưa ông.

Krishnamurti: Tôi nghĩ rằng tôi chưa trả lời xong. Bạn đồng ý rất dễ dàng bởi vì bạn thực sự không hiểu tôi đã nói gì. Tại sao bạn không ngắt lời tôi và nói rằng, “Hãy xem kia, em không hiểu rõ ông đang nói gì.” Điều đó sẽ ngay thẳng, điều đó sẽ nghiêm túc. Nếu bạn không hiểu một điều gì đó, không đặt thành vấn đề người nào nói, thậm chí cả Thượng đế, và bạn nói “Tôi không hiểu ông đang nói gì, hãy giải thích rõ ràng hơn cho tôi,” điều đó sẽ là nghiêm túc. Nhưng chỉ ngoan ngoãn đồng ý bởi vì một con người nói như thế, điều đó thể hiện sự thiếu nghiêm túc. Nghiêm túc do bởi nhìn thấy rõ ràng, khám phá, không phải là chấp nhận. Nhưng sau này khi bạn lập gia đình và có con cái cùng những trách nhiệm, có một loại nghiêm túc khác hẳn. Lúc đó bạn không muốn phá vỡ cái khuôn mẫu, bạn muốn nơi ẩn náu, bạn muốn sống trong một vùng đất an toàn, được tự do khỏi tất cả những cách mạng.

Học sinh: Tại sao người ta tìm kiếm vui thú và lẩn tránh đau khổ?

Krishnamurti: Sáng nay bạn khá nghiêm túc, đúng chứ? Tại sao? Bởi vì bạn nghĩ vui thú cho bạn sự thanh thản nhiều hơn, đúng chứ? Đau khổ gây phiền muộn lắm. Một điều bạn muốn lẩn tránh, và điều kia bạn muốn bám vào. Tại sao? Đó là bản năng tự nhiên khi lẩn tránh đau đớn, phải không? Nếu tôi bị đau răng, tôi muốn lẩn tránh nó. Tôi muốn dạo bộ, đó

là vui thú. Vấn đề không phải vui thú và đau khổ, nhưng là sự lẩn tránh một cái này hay một cái kia. Sống gồm cả đau khổ lẫn vui thú, đúng chứ? Sống là cả bóng tối và ánh sáng. Vào một ngày như thế này, có những đám mây và mặt trời đang chiếu sáng; rồi thì có mùa đông và mùa xuân; chúng là bộ phận của sự sống, bộ phận của sự tồn tại. Nhưng tại sao chúng ta lại lẩn tránh điều này và bám vào điều kia? Tại sao chúng ta bám vào vui thú và ản tránh đau khổ? Tại sao không đơn giản sống cùng cả hai? Khoảnh khắc bạn muốn lẩn tránh đau khổ, phiền muộn, bạn sắp sửa sáng chế ra những tẩu thoát, trích dẫn lời Phật, kinh Gita, đi xem phim hay sáng chế những niềm tin. Vấn đề không thể giải quy ết được bởi hoặc là đau khổ, hoặc là vui thú. Vì vậy, hãy đừng bám vào vui thú hay lẩn tránh đau khổ. Nếu bạn bám vào vui thú, điều gì xảy ra? Bạn bị quyến luyến, đúng chứ? Và nếu có bất kỳ điều gì xảy ra cho con người, tài sản, hay quan niệm mà bạn quyến luyến, bạn liền bị tác động. Vì vậy, bạn nói rằng phải có tách rời. Đừng quyến luyến hay tách rời; chỉ nhìn những sự kiện, và khi bạn hiểu rõ những sự kiện, vậy thì không có vui thú lẫn đau khổ, chỉ có sự kiện.

8- TẠO TÁC HÌNH ẢNH

Khi chúng ta còn ấu trẻ thật là thú vị khi được sống sinh động, nghe tiếng chim chóc buổi sáng, thấy những quả đồi sau cơn mưa, thấy những tảng đá kia đang chiếu sáng dưới ánh mặt trời, những chiếc lá lấp lánh, thấy những đám mây đi qua, và tận hưởng một buổi sáng trong lành bằng một quả tim tràn đầy và một cái trí rõ ràng. Chúng ta mất đi cảm thấy này khi lớn lên, với những lo âu, những phiền muộn, những cãi cọ, những hận thù, những sợ hãi và đấu tranh liên tục để kiếm sống. Chúng ta trải qua những ngày trong xung đột lẫn nhau, thích và không thích, thỉnh thoảng kèm theo một chút vui thú. Chúng ta không bao giờ nghe tiếng chim hót, thấy cây cối như lúc trước chúng ta đã thấy, cảm giác giọt sương trên cỏ và con chim đang vỗ cánh cùng tảng đá bóng láng trên một triền đồi lấp lánh trong ánh ban mai. Chúng ta không bao giờ còn thấy những việc đó khi chúng ta lớn lên. Tại sao? Tôi không hiểu liệu có khi nào bạn đặt ra câu hỏi đó? Tôi nghĩ đặt ra câu hỏi đó cần thiết lắm. Nếu bạn không hỏi lúc này, chẳng mấy chốc bạn sẽ bị trói buộc. Bạn sẽ vào đại học, lập gia đình, có con cái, những người chồng, những người vợ, những trách nhiệm, kiếm sống và sau đó bạn sẽ già nua rồi chết. Đó là điều gì xảy ra cho con người. Chúng ta phải đặt ra câu hỏi đó lúc này, tại sao chúng ta lại mất đi cái cảm thấy lạ thường của vẻ đẹp, khi chúng ta nhìn những bông hoa, khi chúng ta nghe tiếng chim hót? Tại sao chúng ta lại mất đi sự nhận biết những vẻ đẹp này? Tôi nghĩ

chúng ta đánh mất nó chỉ vì chúng ta quá quan tâm đến bản thân mình. Chúng ta có một hình ảnh của chính chúng ta.

Liệu bạn biết một hình ảnh là gì? Nó là cái gì đó được chạm trở bằng tay, từ đá, từ đá cẩm thạch, và cục đá chạm trở bằng tay này được đặt trong một đền chùa và được thờ phụng. Nhưng nó vẫn còn là làm bằng tay, một hình ảnh được tạo ra bởi con người. Bạn cũng có một hình ảnh của chính bạn, không phải làm bằng tay nhưng làm bởi cái trí, bởi suy nghĩ, bởi trải nghiệm, bởi hiểu biết, bởi đấu tranh của bạn, bởi tất cả xung đột và những đau khổ trong sống của bạn. Khi bạn lớn lên, cái hình ảnh đó trở nên kiên cố hơn, to lớn hơn, cố chấp và kiên định. Bạn càng lắng nghe, hành động, có sự hiện diện của bạn trong hình ảnh đó nhiều bao nhiêu, bạn càng nhìn thấy vẻ đẹp ít đi bấy nhiêu, càng cảm thấy hân hoan về cái gì đó vượt khỏi những thôi thúc nhỏ nhoi của hình ảnh đó ít đi bấy nhiêu.

Lý do tại sao chúng ta mất đi chất lượng của tình trạng tổng thể này là bởi vì bạn quá coi mình là trung tâm. Liệu bạn biết ý nghĩa của cụm từ “tự coi mình là trung tâm” là gì? Choán đầy chính mình, choán đầy những khả năng của mình dù chúng là tốt lành hay xấu xa, choán đầy những điều gì người láng giềng nghĩ về bạn, liệu bạn có một việc làm tốt hay không, liệu bạn sẽ trở thành một người quan trọng hay không, hoặc liệu bạn có bị xã hội gạt qua một bên. Bạn luôn luôn đang đấu tranh trong văn phòng, ở nhà, trong những cánh đồng; bất kỳ nơi nào bạn có mặt, bất kỳ bạn làm điều gì, bạn luôn luôn trong xung đột, và dường như bạn không thể ra khỏi xung đột; bởi vì không thể thoát khỏi nó, bạn tạo ra cái hình ảnh của một trạng thái hoàn hảo, của thiên đường, của Thượng đế – lại nữa hình ảnh được tạo ra bởi cái trí. Bạn có

những hình ảnh không chỉ ở phía bên trong mà còn sâu thẳm hơn, và chúng luôn luôn xung đột lẫn nhau. Vì vậy bạn càng xung đột nhiều bao nhiêu – và xung đột sẽ luôn luôn hiện diện chừng nào bạn còn có những hình ảnh, những quan điểm, những khái niệm, những ý tưởng về chính bạn – sự đấu tranh sẽ càng lớn lao bấy nhiêu.

Vì vậy câu hỏi là: liệu bạn có thể sống trong thế giới này mà không có một hình ảnh của chính bản thân bạn? Bạn vận hành như một bác sĩ, một người khoa học, một giáo viên, một người vật lý. Bạn sử dụng chức năng đó để tạo ra cái hình ảnh của chính bạn, và vậy là, bởi vì lợi dụng cái chức năng, bạn tạo ra xung đột trong khi đang vận hành, trong khi đang làm việc. Tôi không biết liệu bạn hiểu rõ điều này? Bạn biết không, nếu bạn nhảy múa giỏi, nếu bạn chơi một nhạc cụ, đàn violin, đàn veena, bạn sử dụng nhạc cụ và nhảy múa để tạo ra hình ảnh của chính bạn, cảm thấy bạn tuyệt vời quá, bạn chơi giỏi như thế nào hay nhảy múa đẹp làm sao đâu. Bạn sử dụng việc nhảy múa, việc chơi một nhạc cụ, với mục đích làm mờ mờ cái hình ảnh riêng của chính bạn. Và đó là cái cách bạn sống, đang sáng tạo, đang củng cố cái hình ảnh của chính bạn đó. Vì vậy càng có nhiều xung đột hơn; cái trí trở nên vô cảm và chỉ quan tâm đến chính nó, và nó mất đi ý thức của vẻ đẹp, của hân hoan, của suy nghĩ rõ ràng.

Tôi nghĩ chính trách nhiệm của giáo dục là vận hành mà không tạo tác những hình ảnh. Vậy là, bạn vận hành mà không có xung đột, không có đấu tranh phía bên trong liên tục đang xảy ra trong chính bạn.

Không có kết thúc cho giáo dục. Không phải rằng bạn đọc một quyển sách, đậu một kỳ thi và chấm dứt học hành.

Toàn sống từ khoảnh khắc bạn được sinh ra cho đến khoảnh khắc bạn chết đi là một tiến hành của học hành. Học hành không có kết thúc và đó là cái chất lượng không thời gian của học hành. Và bạn không thể nào học hành nếu bạn đang đánh nhau, nếu bạn đang xung đột với chính bạn, với người hàng xóm của bạn, với xã hội. Bạn luôn luôn xung đột với xã hội, với người hàng xóm của bạn chừng nào bạn còn có một hình ảnh của bạn. Nhưng nếu bạn đang học hành về hệ thống những máy móc để tạo ra cái hình ảnh đó, vậy thì bạn sẽ hiểu ra rằng bạn có thể nhìn bầu trời, bạn có thể nhìn con sông và những giọt mưa trên chiếc lá, cảm thấy bầu không khí mát mẻ của một buổi sáng và làn gió trong lành len lỏi giữa những chiếc lá. Vậy thì, sống có một ý nghĩa lạ thường. Sống trong chính nó, không phải ý nghĩa được tạo ra bởi cái hình ảnh đối với sống – sống chính nó có một ý nghĩa lạ thường.

***Học sinh:** Khi ông đang nhìn một bông hoa, liên hệ của ông với bông hoa đó như thế nào?*

Krishnamurti: Bạn nhìn một bông hoa và liên hệ của bạn với bông hoa đó như thế nào? Liệu bạn đang nhìn bông hoa đó hay bạn nghĩ rằng bạn đang nhìn bông hoa đó? Bạn thấy sự khác biệt giữa hai điều này? Liệu bạn thực sự đang nhìn vào bông hoa đó hay bạn nghĩ rằng bạn nên nhìn bông hoa đó hay bạn đang nhìn bông hoa đó bằng một hình ảnh bạn có sẵn về bông hoa đó – cái hình ảnh rằng nó là một bông hoa hồng? Từ ngữ đó là hình ảnh đó, từ ngữ đó là hiểu biết, và vì vậy bạn đang nhìn bông hoa đó bằng từ ngữ, biểu tượng, bằng hiểu biết và thế là bạn không còn đang nhìn bông hoa đó nữa. Nói khác đi, bạn đang nhìn nó bằng một cái trí đang suy nghĩ về một điều gì khác, đúng chứ?

Khi bạn nhìn một bông hoa mà không có từ ngữ, mà không có hình ảnh, và cùng một cái trí hoàn toàn chú ý, vậy thì liên hệ giữa bạn và bông hoa đó là gì? Có khi nào bạn làm việc này hay chưa? Có khi nào bạn nhìn một bông hoa mà không nói rằng nó là một bông hoa hồng hay chưa? Có khi nào bạn nhìn một bông hoa trọn vẹn, bằng sự chú ý hoàn toàn mà trong đó không có từ ngữ, không có biểu tượng, không có đặt tên cho bông hoa đó và, vì vậy, chú ý hoàn toàn hay chưa? Chẳng nào bạn chưa làm điều đó, bạn chẳng có liên hệ nào cùng bông hoa cả. Muốn có bất kỳ liên hệ nào cùng một người khác, cùng một tảng đá hay cùng một chiếc lá, người ta phải nhìn ngắm và quan sát bằng chú ý hoàn toàn. Vậy thì, liên hệ của bạn cùng cái đó mà bạn nhìn thấy hoàn toàn khác hẳn. Vậy thì, không còn người quan sát. Chỉ còn cái đó. Nếu bạn quan sát như thế, vậy thì không còn ý kiến, không còn nhận xét. Nó là cái gì nó là. Liệu bạn hiểu rõ? Bạn sẽ làm việc đó chứ? Hãy nhìn bông hoa theo cách đó. Hãy thực hiện đi, thưa bạn, đừng nói về nó, nhưng hãy làm nó đi.

***Học sinh:** Nếu ông có nhiều thời gian, làm thế nào ông tiêu dùng nó, thưa ông.*

Krishnamurti: Tôi sẽ làm việc gì tôi đang làm. Bạn thấy không, nếu bạn yêu thích việc gì bạn đang làm, vậy thì bạn có tất cả thời gian rảnh rỗi mà bạn cần trong sống. Bạn có hiểu tôi vừa nói gì hay không? Bạn hỏi tôi làm gì nếu tôi có thời gian rảnh rỗi. Tôi trả lời rằng tôi sẽ làm việc gì tôi đang làm; mà có nghĩa đi khắp mọi vùng đất khác nhau trên thế giới này, để nói chuyện và để nhìn thấy mọi người và vân vân. Tôi làm việc đó bởi vì tôi yêu thích làm nó; không phải bởi vì tôi nói chuyện với nhiều người và cảm thấy rằng tôi rất quan trọng. Khi bạn cảm thấy rất quan trọng, bạn không yêu

thích việc gì bạn đang làm; bạn yêu thích chính bản thân bạn chứ không phải việc gì bạn đang làm. Vì vậy, quan tâm của bạn nên là không phải với việc gì tôi đang làm, nhưng với việc gì bạn sẽ làm. Đúng chứ? Tôi đã nói cho bạn việc gì tôi đang làm. Lúc này hãy nói cho tôi việc gì bạn sẽ làm, khi bạn có nhiều thời gian rảnh rỗi.

Học sinh: Em buồn chán lắm, thưa ông.

Krishnamurti: Bạn buồn chán. Hoàn toàn đúng. Đó là điều gì giống hết mọi người khác.

Học sinh: Làm thế nào em loại bỏ được buồn chán này, thưa ông?

Krishnamurti: Hãy cứ một tí, lắng nghe. Hầu hết mọi người đều buồn chán. Tại sao? Bạn hỏi làm thế nào để loại bỏ được buồn chán. Lúc này, hãy khám phá. Khi bạn ở một mình trong nửa tiếng đồng hồ, bạn bị buồn chán. Thế là bạn nhặt lên một quyển sách, tán gẫu, đọc một tờ báo, đi xem chiếu bóng, nói chuyện, làm một việc gì đó. Bạn nhét đầy cái trí của bạn bằng một cái gì đó. Đây là một tẩu thoát khỏi chính bạn. Bạn đã đặt ra một câu hỏi. Lúc này, hãy chú ý điều gì đang được nói ra. Bạn bị buồn chán bởi vì bạn phát hiện chính bạn đang đối diện với chính bạn; và bạn chưa bao giờ phát hiện chính bạn đang đối diện với chính bạn. Vì vậy bạn bị buồn chán. Bạn nói rằng: tôi là tất cả mọi điều như thế à? Tôi quá nhỏ nhoi, tôi quá lo âu; tôi muốn tẩu thoát khỏi tất cả những điều đó. Cái gì bạn là gây rất buồn chán, bởi vậy bạn chạy trốn. Nhưng nếu bạn nói rằng, tôi sẽ không buồn chán nữa; tôi sẽ khám phá tại sao tôi lại giống như thế này; tôi muốn hiểu rõ tôi thực sự giống như cái gì, vậy thì nó

giống như đang nhìn chính mình trong một cái gương. Ở đó bạn thấy rất rõ ràng bạn là gì, khuôn mặt của bạn trông giống như thế nào. Rồi thì bạn nói rằng bạn không thích khuôn mặt của bạn; rằng bạn phải đẹp đẽ, bạn phải giống như một nữ diễn viên điện ảnh. Nhưng nếu bạn nhìn vào chính bản thân bạn và nói rằng, “Vâng, đó là cái gì tôi là; mũi của tôi không thẳng lắm, mắt của tôi khá nhỏ, tóc của tôi thẳng đuông,” bạn chấp nhận nó. Khi bạn thấy được cái gì bạn là, không còn buồn chán nữa. Buồn chán chỉ đến khi bạn chối bỏ cái gì bạn thấy và muốn là một cái gì khác nữa. Cùng một cách như vậy, khi bạn có thể nhìn thấy chính mình phía bên trong và hiểu chính xác cái gì bạn là, nhìn thấy đó không là buồn chán. Nó vui thú! thường, bởi vì bạn càng nhìn thấy nó nhiều bao nhiêu, bạn càng có nhiều điều để hiểu bấy nhiêu. Bạn có thể thâm nhập sâu hơn, sâu hơn, và bao quát hơn, và không có kết thúc cho nó. Trong việc đó, không có nhầm chán. Nếu bạn có thể làm việc đó, vậy thì việc gì bạn làm là việc gì bạn yêu thích làm, và khi bạn yêu thích làm một việc, thời gian không còn hiện diện. Khi bạn yêu thích trồng cây cối, bạn tưới nước chúng, bạn chăm sóc chúng, bảo vệ chúng; khi bạn biết việc gì bạn thực sự thích làm, bạn sẽ thấy ngày tháng trôi qua quá ngắn ngủi. Vì vậy, từ lúc này trở đi bạn phải khám phá cho chính bạn rằng bạn yêu thích làm việc gì, bạn thực sự muốn làm việc gì, không chỉ quan tâm đến một nghề nghiệp.

Học sinh: *Làm thế nào ông khám phá được việc gì ông yêu thích làm, thưa ông?*

Krishnamurti: Làm thế nào bạn khám phá được việc gì bạn yêu thích làm? Bạn phải hiểu rõ rằng nó có lẽ khác hẳn việc gì bạn muốn làm. Bạn có lẽ muốn trở thành một luật sư, bởi

vì người cha của bạn là một luật sư hay bởi vì bạn thấy rằng bằng cách trở thành một luật sư bạn có thể kiếm được nhiều tiền hơn. Vậy thì bạn không yêu thích việc gì bạn làm bởi vì bạn có một động cơ để làm một việc gì đó mà sẽ cho bạn lợi lộc, mà sẽ cho bạn nổi tiếng. Nhưng nếu bạn yêu thích một việc gì đó, không có động cơ. Bạn không sử dụng việc gì bạn đang làm cho sự quan trọng riêng của bạn.

Khám phá được việc gì bạn yêu thích làm là một trong những điều khó khăn nhất. Đó là trách nhiệm của giáo dục. Muốn khám phá nó, bạn phải thâm nhập trong chính bạn rất sâu thẳm. Nó không dễ dàng lắm. Bạn có lẽ nói, “Tôi muốn là một luật sư” và bạn đấu tranh để là một luật sư, và sau đó bỗng nhiên bạn phát giác mình không muốn làm luật sư. Bạn muốn vẽ. Nhưng đã quá muộn rồi. Bạn đã lập gia đình rồi. Bạn đã có một người vợ và con cái rồi. Bạn không thể nào từ bỏ nghề nghiệp của bạn, những trách nhiệm của bạn. Vì vậy bạn cảm thấy thất vọng, không hạnh phúc. Hay bạn có lẽ nói, “Tôi thực sự muốn vẽ” và bạn hiến dâng toàn cuộc đời cho nó, và bỗng nhiên khám phá rằng bạn không là một họa sĩ giỏi và điều gì bạn thực sự muốn làm là trở thành một phi công.

Giáo dục đúng đắn không phải là giúp đỡ bạn khám phá nghề nghiệp; vì Thượng đế, hãy quảng tất cả điều đó qua cửa sổ. Giáo dục không chỉ là thu lượm thông tin từ một người giáo viên hay học toán từ một quyển sách hay học những ngày tháng lịch sử của những vị vua và những phong tục, nhưng giáo dục phải giúp bạn hiểu rõ những vấn đề khi chúng nảy sinh, và điều đó đòi hỏi một cái trí tốt lành – một cái trí biết lý luận, một cái trí rất nhạy bén, một cái trí không có niềm tin. Vì niềm tin không là sự thật. Một con người tin

tưởng Thượng đế cũng mê tín như một người không tin tưởng Thượng đế. Muốn khám phá bạn phải lý luận và bạn không thể lý luận nếu bạn đã có sẵn một ý kiến, nếu bạn đã có thành kiến, nếu cái trí của bạn luôn luôn hướng về một kết luận. Vì vậy bạn cần một cái trí tốt lành, một cái trí lành mạnh, rõ ràng, chính xác, dứt khoát và nhạy bén – không phải một cái trí đang tin tưởng, không phải một cái trí đang tuân theo uy quyền. Giáo dục đúng đắn là giúp đỡ bạn tự khám phá cho chính bạn cái gì bạn thực sự yêu thích làm bằng toàn thân tâm của bạn. Không đặt thành vấn đề đó là công việc gì, dù rằng nó là nấu nướng hay là một người làm vườn, nhưng nó là việc gì đó mà bạn trao toàn cái trí, quả tim của bạn cho nó. Lúc đó bạn thực sự có hiệu quả, mà không trở nên hung bạo. Và ngôi trường này phải là một nơi mà bạn được giúp đỡ để khám phá cho chính mình qua bàn luận, qua lắng nghe, qua yên lặng, để khám phá việc gì bạn thực sự yêu quý làm trong suốt sống của bạn.

Học sinh: *Thưa ông, làm thế nào chúng em có thể hiểu rõ về chính mình?*

Krishnamurti: Đó là một câu hỏi rất hay. Hãy lắng nghe tôi rất cẩn thận. Làm thế nào bạn có thể hiểu rõ được bạn là gì? Bạn hiểu rõ câu hỏi của tôi chứ? Bạn nhìn vào gương lần đầu tiên và sau một vài ngày hay một vài tuần lễ, bạn nhìn lại và nói, “Đó là tôi.” Đúng chứ? Vì vậy, bằng cách nhìn vào gương mỗi ngày, bạn bắt đầu biết được bộ mặt riêng của bạn, và nói rằng, “Đó là tôi.” Lúc này cùng cách như vậy liệu bạn có thể hiểu rõ bạn là gì bằng cách quan sát vào chính bạn? Liệu bạn có thể nhìn ngắm cử chỉ điệu bộ của bạn, cách bạn đi bộ, cách bạn nói chuyện, cách bạn cư xử, dù bạn khắc nghiệt, hung bạo, cứng cỏi, kiên nhẫn, hay không? Vậy thì

bạn bắt đầu hiểu rõ về chính bạn. Bạn hiểu rõ về chính bạn bằng cách nhìn ngắm vào chính bạn trong cái gương của cái gì bạn đang làm, cái gì bạn đang suy nghĩ, bạn đang cảm thấy. Đó là cái gương – đang cảm thấy, đang làm, đang suy nghĩ. Và trong cái gương đó bạn bắt đầu nhìn ngắm về chính bạn. Cái gương đó nói đây là sự thật; nhưng bạn lại không thích sự thật. Vì vậy bạn muốn thay đổi nó. Bạn bắt đầu làm biến dạng nó. Bạn không thấy được nó như nó là.

Như tôi đã nói vào một ngày trước, bạn học hành khi có chú ý và yên lặng. Trong trạng thái đó bạn bắt đầu học hành. Lúc này hãy ngồi rất yên lặng; không phải bởi vì tôi đang yêu cầu bạn ngồi yên lặng, nhưng bởi vì đó là cách để học hành. Ngồi rất yên lặng và yên lặng không chỉ cơ thể, không chỉ trong cơ thể của bạn, nhưng cũng ở trong cái trí của bạn. Hãy rất yên lặng và sau đó trong yên lặng đó, chú ý. Chú ý đến những âm thanh bên ngoài tòa nhà này, con quạ đang kêu, những con chim đang hót, một người nào đó đang ho, một người nào đó đang rời đi; đầu tiên lắng nghe những sự việc phía bên ngoài bạn, sau đó lắng nghe cái gì đang diễn tiến trong cái trí của bạn. Và rồi thì bạn sẽ hiểu rõ, nếu bạn lắng nghe, rất rất chú ý, trong yên lặng đó, rằng âm thanh bên ngoài và âm thanh bên trong là như nhau.

9- CÁCH CƯ XỬ

Một trong những sự việc khó khăn nhất trong sống là khám phá một cách cư xử mà không bị áp đặt bởi những hoàn cảnh. Những hoàn cảnh và con người quy định, hay ép buộc bạn cư xử theo một cách nào đó. Cách bạn cư xử, cách bạn ăn uống, cách bạn nói chuyện, đạo đức của bạn, hành vi luân lý của bạn phụ thuộc vào nơi bạn tìm thấy chính bạn và vì thế cách cư xử của bạn liên tục đang thay đổi, liên tục đang khác nhau. Điều này là như thế khi bạn nói chuyện với người cha của bạn, người mẹ của bạn hay với người giúp việc của bạn – giọng nói của bạn, những từ ngữ của bạn hoàn toàn khác hẳn. Nhưng cách cư xử bị kiểm soát bởi những ảnh hưởng chung quanh, và bằng cách phân tích cách cư xử hầu như bạn có thể tiên đoán điều gì con người sẽ làm hay sẽ không làm.

Lúc này, liệu người ta có thể tự hỏi mình rằng người ta có thể cư xử cùng một cách như vậy ở phía bên trong, dù gặp bất kỳ tình huống nào? Liệu cách cư xử của người ta có thể bắt nguồn từ phía bên trong và không phụ thuộc vào điều gì mọi người nghĩ về bạn hay cách mọi người nhìn bạn? Nhưng điều đó khó khăn lắm bởi vì người ta không biết người ta là gì ở phía bên trong. Ở phía bên trong, một thay đổi liên tục cũng đang xảy ra. Bạn không là cái gì bạn đã là hôm qua. Lúc này, liệu người ta có thể khám phá cho chính mình một cách cư xử không bị áp đặt bởi những người khác,

bởi xã hội, bởi những hoàn cảnh hay bởi những luật lệ tôn giáo, một cách cư xử không phụ thuộc vào môi trường sống chung quanh? Tôi nghĩ người ta có thể khám phá được nó, nếu người ta biết tình yêu là gì.

Bạn biết tình yêu là gì? Bạn biết thương yêu con người là gì? Chăm sóc một cái cây, vuốt ve một con chó, tỉa lông nó, cho nó ăn, có nghĩa rằng bạn ân cần với cái cây đó, bạn cảm thấy thương yêu con chó vô cùng. Tôi không hiểu liệu bạn có nhận thấy một cái cây trên con đường không một ai chăm sóc, thỉnh thoảng người ta nhìn vào nó và đi qua. Cái cây đó hoàn toàn khác hẳn cái cây được chăm sóc trong một ngôi vườn, một cái cây bạn ngồi dưới đó, nhìn ngắm, thấy những chiếc lá, leo lên những cái cành. Một cái cây như thế tăng trưởng rất mạnh mẽ. Khi bạn chăm sóc một cái cây, tưới nước, bón phân; khi bạn tỉa nó, cắt xen nó, ân cần với nó, nó có một cảm thấy hoàn toàn khác hẳn cái cây mọc bên vệ đường.

Cảm thấy ân cần là khởi đầu của tình yêu. Bạn biết không, bạn càng chăm sóc mọi thứ nhiều bao nhiêu, bạn càng trở nên nhạy cảm nhiều hơn bấy nhiêu. Vì vậy phải có thương yêu, một ý thức ân cần, tử tế, quảng đại. Nếu có thương yêu như thế, vậy thì cư xử được sai khiến bởi thương yêu đó và không còn phụ thuộc vào môi trường sống, những hoàn cảnh hay con người. Và có được thương yêu đó là một trong những sự việc khó khăn nhất – thực sự thương yêu dù người đó tử tế với bạn, dù họ nói chuyện cộc cằn với bạn, hay dù họ chọc gheo bạn. Tôi nghĩ trẻ em đều có nó. Tất cả các bạn đều có điều đó khi các bạn còn nhỏ. Bạn cảm thấy rất thân mật với nhau, với con người. Bạn thích vỗ về một con chó. Thỉnh thoảng bạn nhìn vào những sự vật và bạn cũng

mim cười dễ dàng. Nhưng khi bạn lớn lên, tất cả điều này biến mất. Và vì vậy có thương yêu suốt sống là một trong những sự việc khó khăn nhất và nếu không có nó sống trở nên trống rỗng. Bạn có lẽ có con cái, bạn có lẽ có một ngôi nhà đẹp, có một chiếc xe hơi và mọi việc còn lại, nhưng nếu không có thương yêu thì sống giống như một bông hoa không có hương thơm. Và đó là trách nhiệm của giáo dục, đúng chứ, có được thương yêu này, từ đó có hân hoan vô cùng, từ đó tình yêu có thể hiện diện?

Theo hầu hết mọi người hiểu, tình yêu là sở hữu. Nơi nào có ghen tuông, đố kỵ, nó nuôi dưỡng hung bạo, nó nuôi dưỡng hận thù. Tình yêu chỉ có thể hiện diện và nở hoa khi không có hận thù, ganh tị, tham vọng. Nếu không có tình yêu, sống giống như quả đất cằn cỗi, vô vị, khắc nghiệt và bạo tàn. Nhưng khoảnh khắc tình yêu hiện diện, sống giống như quả đất nở hoa cùng nước, cùng mưa, cùng vẻ đẹp. Người ta phải học hành tất cả việc này khi người ta còn rất nhỏ, không phải đợi khi người ta già nua vì khi đó đã quá trễ rồi. Lúc đó bạn trở thành tù nhân của xã hội, của môi trường sống, của người chồng, của người vợ, của việc làm. Hãy khám phá cho chính mình liệu bạn có thể cư xử bằng thương yêu. Liệu bạn có thể đến lớp học đúng giờ bởi vì không muốn làm người khác phải chờ đợi? Liệu bạn có thể ngừng la hét trong khi đang ở cùng nhau bởi vì có những người khác đang quan sát bạn, đang ở cùng bạn?

Khi cách cư xử, lễ phép, ân cần là giả tạo và không có thương yêu chúng không có nghĩa gì cả. Nhưng nếu có thương yêu, tử tế, ân cần, vậy thì, từ đó, có lễ phép, cư xử đúng đắn, ý tứ ân cần với những người khác, mà có nghĩa người ta thực sự suy nghĩ mỗi lúc một ít đi về chính mình, và

đó là một trong những sự việc khó khăn nhất trong sống. Khi người ta không còn quan tâm đến chính mình nữa, vậy thì người ta thực sự là một con người tự do. Vậy thì người ta có thể quan sát bầu trời, những hòn núi, những quả đồi, những dòng nước, chim chóc, bông hoa, bằng một cái trí trong sáng, bằng một ý thức thương yêu vô cùng. Đúng chứ? Lúc này, các bạn hãy đặt những câu hỏi đi.

Học sinh: *Nếu có ghen tuông trong tình yêu, liệu cũng không có hy sinh trong tình yêu hay sao?*

Krishnamurti: Cũng không có hy sinh trong tình yêu hay sao? Tình yêu không bao giờ có hy sinh. Bạn có ý gì khi sử dụng từ ngữ “hy sinh”? Nhượng bộ? Làm những việc mà bạn không muốn làm à? Đó là điều gì bạn có ý? Tôi hy sinh bản thân cho quốc gia của tôi bởi vì tôi yêu quốc gia tôi. Tôi hy sinh bản thân bởi vì tôi yêu cha mẹ của tôi. Đó là điều gì bạn có ý? Lúc này, đó là tình yêu à? Liệu tình yêu có thể hiện diện khi bạn phải ép buộc mình làm việc gì đó cho người khác hay sao? Tôi tự hỏi liệu bạn hiểu rõ từ ngữ “hy sinh”? Tại sao lại phải dùng từ ngữ đó? Bạn biết không, những từ ngữ, “trách nhiệm”, “bổn phận”, “hy sinh”, là những từ ngữ kinh hãi. Khi bạn thương yêu một ai đó, không có trách nhiệm, không có bổn phận, không có hy sinh. Bạn làm những sự việc bởi vì bạn yêu thích. Và bạn không thể yêu thích nếu bạn đang suy nghĩ về chính bạn. Khi bạn đang suy nghĩ về chính bạn, vậy thì bạn đến trước và người khác là thứ hai; vậy thì, muốn thương yêu anh ấy, bạn hy sinh chính bạn. Vậy thì nó không là tình yêu. Nó là ực cả trả giá. Bạn có hiểu không?

Học sinh: Học hành và thương yêu, chúng tách rời hay chúng liên quan với nhau, thưa ông?

Krishnamurti: Liệu bạn biết thương yêu có nghĩa gì và học hành có nghĩa gì?

Học sinh: Em biết học hành có nghĩa gì.

Krishnamurti: Tôi ngạc nhiên lắm. Tôi không nói rằng bạn không biết. Tôi chỉ đang hỏi bạn. Bạn biết học hành có nghĩa gì? Bạn biết thâm lượm hiểu biết có nghĩa gì? Bạn nghe giáo viên kể cho vài sự kiện nào đó và lưu giữ cái gì bạn nghe trong cái trí của bạn, trong bộ não của bạn. Qui trình lưu trữ này là điều gì chúng ta gọi là học hành. Điều đó có đúng như vậy hay không?

Học sinh: Trong một cách nào đó.

Krishnamurti: Trong một cách nào đó. Nhưng còn cách kia là như thế nào? Bạn có một trải nghiệm, bạn đi lên quả đồi, trượt chân và làm bạn bị đau và bạn học điều gì đó từ trải nghiệm. Bạn gặp một người bạn và cậu ta xúc phạm bạn và bạn đã học từ hành động đó. Bạn đọc một tờ báo và học từ đó. Vì vậy, học hành của bạn thông thường gồm có thâm vào những thông tin nhiều hơn và nhiều hơn. Lúc này, đó là học hành à? Có một hình thức học hành khác nữa – đó là, học hành khi bạn theo cùng, không bao giờ tích lũy. Và rồi thì từ đó hành động, suy nghĩ. Liệu bạn hiểu học hành trong đang làm là gì? Điều này không có nghĩa là đã học xong rồi mới làm. Chúng là hai trạng thái khác biệt, đúng chứ? Có một trạng thái khi tôi đã học xong và từ hiểu biết đó tôi hành động, và có trạng thái đang học hành khi tôi đang làm. Hai

trạng thái này hoàn toàn khác biệt. Khi tôi đã học xong và sau đó làm, đó là máy móc, trái lại đang học hành khi đang làm không máy móc. Nó luôn luôn trong sáng. Vậy học hành khi tôi đang làm không bao giờ gây nhàm chán; nó không bao giờ gây mệt mỏi, trái lại làm, sau khi học xong, trở thành máy móc. Đó là lý do tại sao tất cả các bạn chán nản công việc học hành của các bạn. Bạn hiểu rõ chứ? Vậy là, lúc này bạn biết học hành là gì rồi. Đang học hành là đang làm, để cho trong chính cái hành động đang làm đó bạn đang học hành. Lúc này, tình yêu là gì?

Tình yêu là một cảm thấy trong đó có hòa nhã, yên lặng, ân cần, quan tâm, trong đó có vẻ đẹp. Trong tình yêu không có tham vọng, không có ghen tuông. Lúc này, bạn đã hỏi liệu học hành và tình yêu không giống nhau? Bạn đã đặt ra câu hỏi đó, đúng chứ?

Học sinh: Chúng liên quan với nhau hay sao?

Krishnamurti: Bạn nói gì đây? Bạn đã hiểu rõ chúng ta có ý gì qua từ ngữ tình yêu, chúng ta có ý gì qua từ ngữ học hành? Chúng có liên quan hay không?

Học sinh: Trong một cách nào đó.

Krishnamurti: Hãy chỉ cho tôi cái cách nào đó đi. Tôi giúp bạn được chứ? Chúng liên quan với nhau bởi vì cả hai đều đòi hỏi một hành động không máy móc. Bạn có hiểu rõ không? Học hành khi tôi đang làm không thuộc máy móc. Nhưng trong tình yêu mà trở thành máy móc không có học hành. Tình yêu mà trong đó có tham vọng, xung đột, tham lam, đố kị, ghen tuông, giận dữ, không là tình yêu. Khi không

có tham vọng, không có ghen tuông, lúc đó có một nguyên tắc rất năng động. Nó luôn luôn đang ~~tr~~ làm mới mẽ chính nó, nó trong sáng. Trong ~~á~~ học hành và tình yêu, có một chuyển động của trong sáng, một chuyển động tự phát, không gò bó, không ~~h~~ tác động bởi những hoàn cảnh. Đó là một chuyển động tự do. Vì vậy, có một liên quan tinh tế và cực kỳ nhạy bén giữa học hành và tình yêu. Nhưng muốn học hành và thương yêu phải có tình yêu bao la, có sự giống nhau rất lớn trong cả hai khi có chú ý, mà hoàn toàn không là một kết thúc. Vì vậy nếu bạn đang chú ý, đang chú ý vào điều gì bạn đang suy nghĩ, từ việc đó, có thương yêu, từ việc đó có học hành.

***Học sinh:** Làm thế nào chúng em có thể theo đuổi sống của chúng em, thưa ông?*

Krishnamurti: Trước hết liệu bạn biết sống của bạn là gì hay không, sống cùng nó? Tôi không đang đùa giỡn đâu. Tôi chỉ đang hỏi thôi. Muốn theo đuổi sống của bạn, bạn phải biết sống của bạn là gì và muốn khám phá sống của bạn là gì, lại nữa bạn phải thâm nhập. Sống của bạn không là điều gì mà người cha hay người mẹ của bạn, tôn giáo của bạn, người chính trị của bạn giải thích nó cho bạn, hay sao? Đừng nói “không”. Nó là như ~~th~~ Sống của bạn được cấu thành từ những ảnh hưởng – chính trị, tôn giáo, xã hội, kinh tế, khí hậu – tất cả những ảnh hưởng này hội tụ trong bạn và bạn nói rằng, “Đó là sống. Tôi phải sống cùng nó”. Bạn chỉ có thể theo đuổi sống của bạn khi bạn hiểu rõ tất cả những ảnh hưởng này, và qua hiểu rõ chúng bắt đầu khám phá cách sống và suy nghĩ riêng của bạn. Rồi thì bạn không phải đặt ra câu hỏi, “Làm thế nào tôi có thể theo đuổi sống của tôi.” Rồi thì bạn có thể sống cùng nó. Nhưng, trước tiên, bạn phải hiểu rõ

tất cả những ảnh hưởng. Ảnh hưởng của xã hội, những bài diễn văn chính trị, những người chính trị, khí hậu, thực phẩm, những quyển sách bạn đọc đều luôn luôn đang tác động vào bạn. Bạn phải hỏi liệu có thể được tự do khỏi tất cả những ảnh hưởng này hay không? Và đó là một trong những thâm nhập khẩn thiết nhất. Và sau khi đã thâm nhập, tra xét, bạn phải hiểu rõ, để khám phá một phương cách của sống mà không là của bạn hay của bất kỳ người nào. Rồi thì nó là sự sống. Rồi thì bạn đang sống.

Lúc này, trong tất cả việc này, điều gì là quan trọng? Việc đầu tiên là không sống một sống máy móc. Bạn hiểu tôi có ý gì khi nói một sống máy móc hay không? Đó là làm một điều gì đó bởi vì một ai đó bảo bạn làm nó, hay bởi vì bạn cảm thấy rằng nó là điều đúng để làm, vì thế bạn lặp lại, lặp lại, và dần dần, bộ não của bạn, cái trí của bạn, cơ thể của bạn trở thành đờ đẫn, nặng nề, dốt nát. Vì vậy đừng sống một sống của lẽ thói. Bạn có lẽ phải đi làm việc. Bạn có lẽ phải đậu một kỳ thi, phải học hành. Nhưng hãy làm mọi công việc bằng trong sáng, bằng háo hức; và bạn chỉ có thể làm nó bằng trong sáng và bằng háo hức, khi bạn đang học hành. Và bạn không thể học hành nếu bạn không chú ý.

Việc thứ hai là, phải rất hòa nhã, phải rất tử tế, không được làm tổn thương người khác. Bạn phải quan sát mọi người, giúp đỡ mọi người, phải rộng lượng, phải ân cần.

Phải có tình yêu, nếu không sống của bạn trống rỗng, bạn hiểu chứ? Bạn có lẽ có mọi thứ bạn muốn: người chồng, xe cộ, con cái, người vợ; nhưng sống sẽ giống như một sa mạc trơ trụi. Bạn có lẽ rất thông minh, có lẽ có một chức vụ rất cao, là một kỹ sư giỏi, một kỹ sư tốt, một người quản lý

tuyệt vời, nhưng, nếu không có tình yêu, bạn là một con người chết rồi. Vậy đừng làm bất kỳ việc gì một cách máy móc. Hãy khám phá nó có nghĩa gì khi thương yêu mọi người, thương yêu những con chó, bầu trời, những quả đồi xanh và dòng sông. Thương yêu và cảm thấy.

Tiếp theo, bạn cũng phải biết thiên định là gì, ý nghĩa ra sao nếu có một cái trí rất yên lặng, một cái trí bất động, không phải một cái trí huyền thuyên. Và chỉ với một cái trí như thế mới có thể biết được một cái trí tôn giáo thực sự là gì. Và nếu không có cái trí tôn giáo, nếu không có cảm thấy đó, sống giống như một bông hoa không có hương thơm, một lòng sông không bao giờ biết được những gợn sóng lăn tăn trên nó, nó giống như quả đất không bao giờ mọc một cái cây, một cái bụi, một bông hoa.

NÓI CHUYỆN CÙNG GIÁO VIÊN

1-GIÁO DỤC ĐÚNG ĐẪN

Krishnamurti: Mục đích chính của chúng ta ở trong những nơi như Rishi Valley ở miền nam và Rajghat ở miền bắc là xây dựng một môi trường, một bầu không khí, nơi người ta có thể sáng tạo, nếu có thể được, một con người mới mẻ. Liệu các bạn biết lịch sử của hai ngôi trường này? Chúng đã vận hành trên ba mươi năm hay nhiều hơn nữa. Mục đích, khao khát của những ngôi trường này là cung cấp cho một em bé khả năng công nghệ xuất sắc để cho em học sinh có thể vận hành bằng rõ ràng và hiệu quả trong thế giới hiện đại, và quan trọng hơn nữa là thiết lập một bầu không khí đúng đắn để cho em có thể phát triển đầy đủ như một con người tổng thể. Điều này có nghĩa trao cho em bé cơ hội nở hoa trong tốt lành để cho em có được sự liên hệ đúng cách với những con người, những sự vật và những ý tưởng, với toàn sống. Sống là liên hệ. Không có sự liên hệ đúng đắn đến bất kỳ điều gì nếu không có cảm thấy đúng đắn cho vẻ đẹp, một hưởng ứng với thiên nhiên, với âm nhạc và nghệ thuật, một ý thức thẩm mỹ được phát triển cao độ.

Tôi nghĩ rất dễ dàng khi nhận ra rằng giáo dục ganh đua và sự phát triển của học sinh trong qui trình đó gây hủy hoại. Tôi không hiểu người ta nắm vững được điều này sâu thẳm đến chừng nào. Nếu người ta nắm vững được, vậy thì giáo dục đúng đắn là gì? Tôi nghĩ rất dễ dàng khi nhận ra rằng khuôn mẫu hiện nay mà chúng ta đang vun quén và gọi

là giáo dục, mà là tuân phục vào xã hội, rất, rất hủy hoại. Trong những hoạt động đầy tham vọng của nó, nó đang gây thất vọng đến cùng cực. Và cả phương Tây lẫn phương Đông, điều gì từ trước đến nay chúng ta đã xem như là một sự phát triển ở trong qui trình này là văn hóa. Nó phải dẫn dắt đến đau khổ. Nhận biết sự thật của việc đó là điều rất cần thiết. Nếu việc đó rất rõ ràng và nếu người ta từ bỏ việc đó một cách tự nguyện, không phải như một phản ứng, nhưng giống như là một chiếc lá rụng khỏi cành cây, một bông bở, vậy thì nở hoa là gì, giáo dục đúng đắn là gì? Bạn giáo dục em học sinh để tuân phục, để điều chỉnh, để thích ứng vào cái hệ thống hay bạn giáo dục em học sinh để hiểu rõ, để nhận thức rất rõ ràng toàn ý nghĩa của tất cả việc đó và, cùng lúc, giúp em đọc và viết? Nếu bạn giáo dục em học sinh để đọc và viết trong hệ thống thất vọng hiện nay, vậy thì nở hoa của cái trí bị ngăn cản. Vì vậy, câu hỏi là, nếu người ta bỏ đi sự giáo dục ganh đua này liệu cái trí có thể được giáo dục trong ý nghĩa thông thường được chấp nhận của từ ngữ đó? Hay giáo dục thực sự là nhấn mạnh vào đặc điểm đưa chính chúng ta và em học sinh ra khỏi cái cấu trúc xã hội của thất vọng và ham muốn này và, cùng lúc cho em học sinh thông tin về toán học, vật lý, và vân vân? Rốt cuộc, nếu người giáo viên và em học sinh được lột bỏ tất cả rồi loạn khủng khiếp này, liệu còn điều gì phải được giáo dục hay không? Tất cả mọi việc mà bạn phải dạy em học sinh là làm thế nào biết đọc và viết, làm thế nào biết tính toán, thiết kế, ghi nhớ và truyền đạt những sự kiện và những ý kiến về những sự kiện.

Vì vậy, chức năng của giáo dục là gì và liệu có một phương pháp đặc biệt nào của giáo dục? Bạn dạy em học sinh một phương pháp kỹ thuật để em thành thạo và trong chính thành thạo đó phát triển một ý thức của tham vọng phải

không? Bằng cách dạy em một phương pháp kỹ thuật để tìm được một việc làm, bạn cũng chôn chặt lên em những hàm ý của thành công và thất vọng của nó. Em muốn được thành công trong sống và em cũng muốn trở thành một con người thanh thản. Toàn sống của em là một mâu thuẫn. Mâu thuẫn càng lớn bao nhiêu thì căng thẳng càng nhiều bấy nhiêu. Đây là một sự thật. Khi có sự kiềm chế trong mâu thuẫn, có hoạt động phía bên ngoài mạnh mẽ hơn. Bạn cho em học sinh một phương pháp kỹ thuật và cùng lúc phát triển trong em sự mất cân bằng lạ lùng này, sự mâu thuẫn cực kỳ này mà dẫn đến thất vọng và tuyệt vọng. Em càng phát triển khả năng của em trong kỹ thuật, tham vọng của em càng lớn lao và sự thất vọng càng sâu đậm bấy nhiêu. Bạn đang giáo dục em để có một phương pháp kỹ thuật mà sẽ dẫn đến sự thất vọng của em. Vì vậy câu hỏi là, liệu bạn có thể giúp em học sinh không bị buông trôi vào mâu thuẫn hay không? Em sẽ buông trôi vào nó nếu bạn không giúp đỡ em thương yêu công việc em đang làm.

Bạn thấy không, nếu em học sinh ưa thích môn hình học, thương yêu nó như một kết thúc trong chính nó, em hoàn toàn đắm chìm trong nó đến độ em không còn tham vọng. Em thực sự ưa thích môn hình học và đó là một niềm say mê to lớn. Thế là, em nở hoa trong nó. Làm thế nào bạn có thể giúp em học sinh ưa thích, theo cách này, một sự việc mà em học sinh vẫn chưa khám phá cho chính mình.

Nếu như một giáo viên, bạn được hỏi, mục đích của ngôi trường này là gì liệu bạn có trả lời được không? Tôi muốn biết bạn đang cố gắng làm việc gì, bạn dự tính trao cho em học sinh cái gì? Bạn đang cố gắng định hình em, quy định em, cưỡng bách em theo một phương hướng nào đó à? Bạn

đang cố gắng dạy em học sinh môn toán học, môn vật lý, cho em một số thông tin để em có khả năng về công nghệ và có thể làm việc tốt trong nghề nghiệp tương lai phải không? Hàng ngàn trường học đang làm công việc này, khắp thế giới đang cố gắng làm cho em học sinh xuất sắc về công nghệ để em trở thành một người khoa học, một kỹ sư, một người vật lý giỏi và vân vân. Hay ở nơi này bạn đang cố gắng làm một điều gì đó có ý nghĩa nhiều hơn? Nếu nó có ý nghĩa nhiều hơn, vậy thì nó là gì?

Chúng ta phải rất rõ ràng trong chính chúng ta điều gì chúng ta muốn, rõ ràng về điều gì một con người phải là – một con người tổng thể, không chỉ là một con người công nghệ. Nếu chúng ta tập trung rất nhiều vào những kỳ thi, vào thông tin công nghệ, vào việc làm cho em bé khôn khéo, thành thạo trong thấu lượm hiểu biết, tại sao chúng ta lại bỏ quên khía cạnh khác, rồi thì em học sinh sẽ lớn lên để trở thành một con người bị lệch một phía. Khi chúng ta nói về một con người tổng thể, chúng ta có ý nói không chỉ một con người có hiểu rõ phía bên trong, có một khả năng để thâm nhập, thâm nhập nội tâm của em, trạng thái phía bên trong của em và khả năng vượt khỏi nó, nhưng cũng nói về một con người giỏi giang khi em làm việc gì phía bên ngoài. Hai điều này phải theo cùng nhau. Đó là vấn đề thực sự trong giáo dục – để thấy rằng khi một em bé rời ngôi trường, em sẽ được xây dựng hoàn hảo trong tốt lành, cả phía bên ngoài lẫn phía bên trong.

Phải có một điểm khởi đầu mà từ đó chúng ta vận hành để chúng ta sẽ vun quén không chỉ cái khía cạnh công nghệ nhưng còn cởi bỏ những tầng sâu hơn, những lãnh vực sâu thẳm hơn của cái trí con người. Tôi sẽ nói có một cách

như thế này. Nếu bạn tập trung vào việc tạo dựng cho em học sinh xuất sắc về công nghệ và bỏ quên đi khía cạnh khác, như chúng ta thường làm, điều gì xảy ra cho một con người như thế? Nếu bạn tập trung vào việc tạo cho em trở thành một vũ công tuyệt vời hay một người toán học tài năng, chuyện gì xảy ra? Em không chỉ là điều đó, em là một cái gì còn hơn thế nữa. Em đó kị, giận dữ, bất mãn, thất vọng, tham vọng. Vì vậy bạn sẽ tạo ra một xã hội trong đó luôn luôn có vô trật tự, bởi vì bạn đang nhấn mạnh vào công nghệ và hiệu quả trong một lãnh vực và bỏ qua lãnh vực khác. Một con người dù có lẽ xuất sắc như thế nào chẳng nữa về công nghệ, anh ấy luôn luôn bị mâu thuẫn trong những liên hệ giao tiếp của anh ấy. Anh ấy luôn luôn đấu tranh với người hàng xóm của anh ấy.

Vì vậy công nghệ không thể nào sản sinh ra một xã hội hoàn hảo hay một xã hội tốt lành. Nó có lẽ sản sinh ra một xã hội to lớn, nơi không còn nghèo đói, nơi có sự bình đẳng vật chất và vân vân. Một xã hội to lớn chưa chắc là một xã hội tốt lành. Một xã hội tốt lành hàm ý trật tự. Trật tự không có nghĩa những chiếc xe lửa đến đi đúng giờ, thư từ gửi nhận đều đặn. Nó còn là cái gì khác nữa. Đối với một con người, trật tự có nghĩa trật tự trong chính anh ấy. Và chắc chắn trật tự như thế sẽ sáng tạo một xã hội tốt lành. Lúc này, chúng ta bắt đầu từ khía cạnh nào đây?

Liệu bạn hiểu rõ câu hỏi của tôi? Nếu tôi lo là phía bên trong và tập trung vào công nghệ, điều gì tôi làm sẽ chỉ là một khía cạnh. Vì vậy tôi phải khám phá một cách, tôi phải sáng tạo một chuyển động mà sẽ bao gồm cả hai khía cạnh. Từ trước đến nay, chúng ta đã tách rời hai khía cạnh này và bởi vì đã tách rời chúng, chúng ta đã nhấn mạnh một khía

cạnh và bỏ qua khía cạnh còn lại. Lúc này, điều gì chúng ta đang cố gắng làm là kết hợp cả hai khía cạnh này vào cùng nhau. Nếu có một giáo dục đúng cách, em học sinh sẽ không coi nó như là hai khía cạnh riêng biệt. Em sẽ có thể chuyển động trong cả hai khía cạnh như một chuyển động. Đúng chứ? Khi xây dựng cho chính em xuất sắc về công nghệ, em cũng sẽ có thể xây dựng cho chính em trở thành một con người xứng đáng. Điều này có khai mở cái gì đó hay không?

Một con sông luôn luôn không giống nhau, hai bên bờ thay đổi, và nước của nó có thể được sử dụng cho kỹ nghệ hay cho những mục đích khác nhau, nhưng nó vẫn là nước. Tại sao chúng ta lại tách rời thế giới công nghệ và thế giới khác? Chúng ta nói rằng: “Nếu chúng ta có thể làm cho thế giới công nghệ hoàn hảo, chúng ta sẽ có lương thực, quần áo, chỗ ở cho mọi người, vì vậy chúng ta hãy quan tâm chính đến công nghệ.” Và cũng có những người chỉ quan tâm đến thế giới bên trong, và trở nên mỗi lúc một cô lập, mỗi lúc một coi mình là trung tâm, mỗi lúc một hão huyền, theo đuổi những niềm tin, những giáo điều, những tầm nhìn riêng của họ. Có sự phân chia khủng khiếp này và chúng ta nói rằng trong một chừng mực nào đó chúng ta phải mang hai điều này lại cùng với nhau. Vì vậy khi đã phân chia sống thành phía bên ngoài và phía bên trong, lúc này chúng ta cố gắng hòa nhập chúng lại. Tôi nghĩ rằng phương cách đó cũng sẽ dẫn đến xung đột nhiều hơn. Trái lại nếu chúng ta có thể khám phá được một trung tâm, một chuyển động, một tiếp cận mà không bị phân chia, chúng ta sẽ vận hành trong cả hai lãnh vực một cách bình đẳng.

Sự chuyển động của thông minh tột đỉnh là gì? Tôi đang sử dụng từ ngữ “thông minh,” không phải là khôn khéo,

không phải là trực giác, không phải rút ra từ hiểu biết, thông tin, trải nghiệm. Sự chuyển động mà hiểu rõ tất cả những phân chia này, tất cả những xung đột này là gì; và chính hiểu rõ đó sáng tạo chuyển động thông minh phải không?

Chúng ta tấy trong thế giới hai chuyển động này đang xảy ra – chuyển động tôn giáo sâu thẳm mà con người luôn luôn tìm kiếm và đã trở thành Thiên chúa giáo, Tin lành giáo, Ấn giáo, và chuyển động vật chất của công nghệ, một thế giới của những chiếc máy tính và sự tự động hóa mà trao tặng con người nhiều thời gian nhàn rỗi. Chuyển động tôn giáo rất yếu ớt và chẳng có bao nhiêu người đang theo đuổi nó. Công nghệ đã trở thành mỗi lúc một mạnh mẽ thêm và con người đã bị mất hút trong nó, trở nên mỗi lúc một máy móc và vì vậy con người cố gắng tẩu thoát khỏi cái hệ thống máy móc này, cố gắng tìm kiếm cái gì đó mới mẻ – trong hội họa, trong âm nhạc, trong nghệ thuật, trong nhà hát. Và tôn giáo, nếu còn có bất kỳ tôn giáo nào, nói rằng “Đó là phương cách sai lầm” và chuyển động đến một thế giới riêng của họ. Họ không hiểu rõ được sự khiếm khuyết, sự không chín chắn, cái cách máy móc của cả hai. Lúc này, liệu chúng ta có thể nhận thấy rằng cả hai khía cạnh này đều khiếm khuyết? Nếu chúng ta có thể thấy được điều đó, vậy thì chúng ta đang bắt đầu nhận biết một chuyển động không máy móc mà bao gồm cả hai.

Nếu tôi có một em bé phải được giáo dục tôi sẽ giúp đỡ em nhìn thấy được những qui trình máy móc và khiếm khuyết của cả hai cách và ngay lúc thâm nhập sự khiếm khuyết của cả hai cách này khi chúng vận hành trong chính em, sẽ sinh ra thông minh mà hiện diện qua thâm nhập.

Thưa các bạn, hãy nhìn những bông hoa kia, sự rực rỡ, vẻ đẹp của chúng. Lúc này, làm thế nào tôi như một

giáo viên, có thể giúp đỡ em học sinh nhìn ngắm những bông hoa và cũng đồng thời rất giỏi môn toán? Nếu tôi chỉ thích thú những bông hoa và tôi không giỏi môn toán, có một cái gì đó sai trái với tôi. Nếu tôi chỉ quan tâm đến môn toán, vậy thì cũng có một cái gì đó sai trái với tôi.

Bạn không thể vun đắp công nghệ, trở thành hoàn hảo trong nó trước và sau đó nói rằng bạn cũng phải học cái khác. Bằng cách phung phí quả tim của bạn vào những năm tháng đầu lượm hiểu biết, bạn đã hủy diệt cái gì đó trong bạn – cảm thấy và khả năng để quan sát. Bằng cách nhấn mạnh vào một cái này hay cái kia bạn trở nên vô cảm, nhưng bản thể của thông minh lại là nhạy cảm.

Vì vậy, chất lượng chúng ta mong muốn em bé có được là hình thức tốt đỉnh của nhạy cảm. Nhạy cảm là thông minh; nó không hủy diện nhờ nh ững quyền sách. Nếu bạn trải qua bốn mươi năm dạy môn toán nhưng không thể nhìn ngắm những bông hoa kia và nhìn ngắm bầu trời xanh đó, bạn đã chết rồi. Nếu bạn nhạy cảm, mà là chất lượng tốt đỉnh của thông minh, vậy thì bạn có thể nhìn ngắm những bông hoa và đồng thời cũng dạy môn toán. Nếu có một chuyển động của thông minh đó nó sẽ bao phủ cả hai lãnh vực. Lúc này, làm thế nào, bạn và tôi, như một cộng đồng của những giáo viên, sẽ sáng tạo cái chuyển động nhạy cảm đó trong em học sinh?

Người học sinh phải được tự do. Ngược lại, em không thể nhạy cảm. Nếu em không được tự do khi học môn toán, tận hưởng môn toán, trao toàn thân tâm vào nó, mà là tự do, em không thể nào học nó trọn vẹn. Và muốn nhìn ngắm những bông hoa kia, muốn nhìn vào vẻ đẹp đó, em cũng phải

được tự do. Vì vậy trước hết phải có tự do. Điều đó có nghĩa tôi phải giúp đỡ em được tự do. Tự do hàm ý trật tự, tự do không có nghĩa là cho phép em học sinh làm điều gì em thích, đi ăn trưa và đến lớp học khi nào em thích.

Trong thâm nhập, làm việc, trong học hành, người ta hiểu rõ rằng hình thức tốt đỉnh của nhạy cảm là thông minh. Nhạy cảm đó, thông minh đó, chỉ có thể hiện diện trong tự do, nhưng muốn chuyển tải điều đó sang một em học sinh đòi hỏi nhiều thông minh về phía chúng ta. Tôi muốn em được tự do, và vẫn vậy cùng lúc có trật tự và kỷ luật, mà không phải tuân phục. Muốn thâm nhập bất kỳ điều gì người ta phải không chỉ có tự do mà còn cả kỷ luật. Kỷ luật này không phải là điều gì đó từ phía bên ngoài được áp đặt lên em và tùy theo kỷ luật đó mà em cố gắng tuân phục. Trong chính thâm nhập của hai qui trình này – qui trình công nghệ và qui trình tôn giáo, có chú ý và vì vậy có kỷ luật. Do đó người ta hỏi rằng, “Làm thế nào chúng ta có thể giúp em trai hay em gái đó được tự do hoàn toàn và vẫn vậy, có kỷ luật rất cao, không phải qua sợ hãi, không phải qua tuân phục, không phải tự do từng phần nhưng tự do tổng thể và tuy nhiên vẫn có kỷ luật cùng lúc đó? Không phải một cái này trước và sau đó cái còn lại. Cả hai cùng xảy ra đồng thời.

Lúc này, làm thế nào chúng ta thực hiện được việc này? Liệu chúng ta hiểu rõ rằng tự do là tuyệt đối cần thiết, và rằng tự do không có nghĩa là làm việc gì người ta thích? Bạn không thể làm việc gì bạn thích, bởi vì trong sống bạn luôn luôn liên quan ới những người khác. Hãy luôn luôn thấy rõ sự cần thiết và quan trọng của tự do tổng thể và tuy vậy kỷ luật cao độ mà không là tuân phục. Hãy thấy rõ rằng những niềm tin của bạn, những ý tưởng của bạn, những học thuyết của bạn là thứ phụ gián tiếp. Bạn phải thấy rõ tất cả

điều đó và **hầu** rằng bạn phải được tự do tuyệt đối. Nếu không bạn không thể nào vận hành như một con người.

Lúc này, tôi **tr** hỏi liệu bạn hiểu điều này như một ý tưởng hay như một sự kiện, thực tế như lọ mực này. Làm thế nào bạn, như **một** cộng đồng của những giáo viên, khi bạn nhận biết sự quan trọng của tự do **tổng** thể cho em bé và cũng phải nhận ra rằng phải có kỷ luật và trật tự – làm thế nào bạn sẽ giúp em học sinh được nở hoa trong tự do và trật tự? La mắng đứa trẻ của bạn sẽ không làm được điều này, so sánh em với một em khác của bạn sẽ không làm được điều này. Bất kỳ hình thức cưỡng bách, dọa nạt, hay cho điểm xấu và điểm tốt, sẽ không làm được điều này.

Nếu bạn thấy được sự quan trọng của em bé có tự do và cùng lúc rất trật tự, và nếu bạn thấy rằng sự trừng phạt hay dụ dỗ em không sản sinh ra được bất kỳ thứ gì, liệu bạn có hoàn toàn buông bỏ tất cả việc đó trong chính bạn?

Phương pháp cũ không sản sinh ra tự do. Nó đã làm con người thỏa hiệp và điều chỉnh, nhưng nếu bạn thấy rằng tự do tuyệt đối cần thiết và vì **v**ậy trật tự là cốt lõi, những phương pháp mà chúng ta đã sử dụng trong nhiều thế kỷ phải được hủy bỏ.

Vấn đề khó khăn là rằng bạn đã quen **th**ộc những phương pháp cũ và đột nhiên bạn bị tước đoạt khỏi chúng. Vì vậy bạn bị đối diện một vấn đề và bạn phải suy nghĩ trong một phương cách hoàn toàn khác hẳn. Đó là vấn đề của bạn. Đó là trách **n**hệm của bạn. Bạn đối mặt vấn đề này. Bạn không thể sử dụng những phương pháp cũ, bởi vì bạn đã thấy rằng em học sinh phải hoàn toàn được tự do và vẫn vậy phải có trật tự. Vậy thì, điều gì xảy ra cho bạn, cái người, từ trước

đến nay, đã chấp nhận và vận hành theo một công thức cũ kỹ? Bạn đã quẳng đi cái công thức và đang nhìn vấn đề mới mẻ lại, đúng chứ? Bạn đang nhìn vấn đề bằng một cái trí trong sáng mà là tự do.

Giáo viên: Muốn thấy, người ta phải luôn luôn ở trong trạng thái đó hay sao?

Krishnamurti: Nếu bạn không thấy nó lúc này nhưng đòi hỏi luôn luôn phải thấy nó, điều đó vô lý. Một lần thấy là hạt giống được gieo trong đất, mà sẽ nở hoa. Nhưng nếu bạn nói rằng bạn phải thấy nó luôn luôn, vậy thì bạn đã quay lại công thức cũ kỹ.

Hãy quan sát điều gì đã xảy ra: những khuôn mẫu suy nghĩ cũ kỹ liên quan đến việc dạy học, tự do và trật tự đã được bạn buông bỏ. Vậy là, bạn đang nhìn vấn đề khác hẳn. Sự khác nhau là ằng lúc này cái trí của bạn được tự do để quan sát, được tự do để thâm nhập vấn đề tự do và trật tự. Lúc này, làm thế nào bạn sẽ truyền đạt cho em học sinh rằng bạn sẽ không phạt em, sẽ không thưởng em và tuy nhiên em phải được tự do và trật tự hoàn hảo?

Giáo viên: Tôi nghĩ rằng giáo viên có cùng vấn đề như em học sinh. Anh ấy cần vận hành từ một lãnh vực nơi anh ấy cảm thấy tự do và kỷ luật theo cùng nhau. Trong suy nghĩ hiện nay của anh ấy, anh ấy đã tách rời trật tự và tự do. Anh ấy nói rằng tự do chống lại trật tự và trật tự chống lại tự do.

Krishnamurti: Tôi nghĩ rằng chúng ta đang bỏ quên một điều gì đó. Khi bạn hiểu rằng những phương pháp cũ kỹ của hình phạt và phần thưởng là không có sinh khí, cái trí của bạn

trở nên năng động nhiều hơn. Bởi vì bạn phải giải quyết vấn đề này, cái trí của bạn sinh động. Nếu nó được sinh động, nó sẽ tiếp xúc với vấn đề.

Bởi vì bạn được tự do và hiểu rõ tự do, bạn sẽ đứng giờ trong lớp học của bạn và từ tự do bạn sẽ nói chuyện cùng em học sinh và không phải từ một ý tưởng. Nói chuyện từ một ý tưởng, một công thức, một khái niệm là một sự kiện, nhưng nói chuyện từ một sự kiện thực tế mà bạn đã thấy – em học sinh phải được tự do và vì vậy trật tự – là sự khác biệt hoàn toàn. Khi bạn, như một giáo viên, được tự do và có trật tự bạn luôn luôn đang chuyển tải nó, không chỉ bằng từ ngữ nhưng còn không bằng từ ngữ và em học sinh nhận ra nó ngay tức khắc.

Ngay sau khi bạn hiểu rõ sự thật rằng hình phạt và phần thưởng trong bất kỳ hình thức nào là hủy hoại, bạn không bao giờ quay lại chúng. Bằng cách quảng chúng đi, chính bạn được kỷ luật và kỷ luật đó hiện diện từ tự do thâm nhập. Bạn chuyển tải sang em học sinh sự thật của nó và không phải bất kỳ ý tưởng nào. Vậy thì bạn đã chuyển tải sang em học sinh không chỉ bằng từ ngữ, nhưng còn ở một mức độ hoàn toàn khác hẳn.

2- TÂM NHÌN XA

Krishnamurti: Tôi nghĩ hầu hết chúng ta đều biết điều gì đang xảy ra trong thế giới – sự đe dọa của chiến tranh, bom hạt nhân, nhiều căng thẳng và xung đột mà đã tạo ra những khủng hoảng mới. Đối với tôi, dường như rất cần thiết phải có một cái trí hoàn toàn khác hẳn để gặp gỡ những thách thức này. Cái trí không bị chuyên môn hóa, không bị đào tạo thuần túy trong công nghệ, không chỉ đang tìm kiếm sự thịnh vượng, nhưng cái trí có thể gặp gỡ những thách thức một cách đầy đủ, tổng thể. Và tôi nghĩ đó là chức năng của giáo dục, đó là chức năng của một ngôi trường.

Mọi nơi – ở Châu Âu, Nga, nước Mỹ, nước Nhật và ở đây – họ đang sản xuất những người kỹ thuật, những người khoa học, những người giáo dục. Những người chuyên môn này không có khả năng gặp gỡ sự thách thức phức tạp khủng khiếp của sống. Họ hoàn toàn không có khả năng và tuy nhiên họ lại là những con người cai trị thế giới như người chính trị, như người khoa học. Họ là những người chuyên môn đặc biệt trong lãnh vực của họ và sự hướng dẫn của họ, sự lãnh đạo của họ rõ ràng đã thất bại và đang thất bại. Họ chỉ đang đối phó những vấn đề xảy ra trước mắt. Bạn thấy không, chúng ta đang suy nghĩ dựa vào những vấn đề xảy ra ngay lúc này, ngay lập tức của những biến cố. Chúng ta quan tâm đến những đáp ứng ngay lập tức của một quốc gia rất nghèo nàn, giống như Ấn độ, hay những đáp ứng ngay lập tức của sự thịnh vượng khủng khiếp ở phương Tây. Mọi

người đang suy nghĩ theo ý tưởng làm một cái gì đó ngay lập tức. Tôi nghĩ rằng người ta phải có một tầm nhìn xa về toàn vấn đề và tôi không nghĩ rằng một người chuyên môn có thể thực hiện được việc này bởi vì những người chuyên môn luôn luôn suy nghĩ dựa vào hành động ngay lập tức. Mặc dầu hành động ngay lập tức cũng cần thiết, tôi nghĩ rằng chức năng của giáo dục là sáng tạo một cái trí không chỉ hành động trong ngay lập tức mà con vượt khỏi nó.

Khắp thế giới, những thể chế độc tài, những vị giáo sĩ, những giáo sư, những người phân tích, những người tâm lý học, mọi người đều quan tâm đến việc kiểm soát hay định hướng cái trí và, vì vậy, chẳng có tự do bao nhiêu cả. Vấn đề thực sự là khám phá được làm thế nào sống trong một thế giới có tánh chuyên chế cưỡng bách, thật hung bạo và độc tài, không chỉ trong những tương quan ngay lập tức mà còn trong những liên hệ thuộc xã hội, làm thế nào sống trong một thế giới như thế và có được cái khả năng phi thường để gặp gỡ những đòi hỏi của nó và cũng để được tự do. Tôi cảm thấy rằng loại giáo dục đúng đắn nên vun quén cái trí không rơi vào những khe rãnh của thói quen, dù giá trị hay cao quý bao nhiêu, dù cần thiết trong công nghệ bao nhiêu, nhưng có một cái trí sinh động lạ thường, không phải với hiểu biết, không phải với trải nghiệm, nhưng sinh động. Vì vậy thường thường người ta càng có hiểu biết nhiều bao nhiêu, bộ não người ta càng đòi dẫn bấy nhiêu.

Tôi không chống lại hiểu biết. Có sự khác biệt giữa học hành và thấu lượm hiểu biết. Học hành ngừng lại khi chỉ có sự tích lũy hiểu biết. Có học hành chỉ khi nào không có thấu lượm gì cả. Khi hiểu biết trở thành quan trọng nhất, học hành chấm dứt. Tôi càng tăng thêm hiểu biết nhiều bao nhiêu cái trí càng an toàn bấy nhiêu, càng trở nên chắc chắn bấy

nhiều, và, vì vậy nó ngừng học hành. Học hành không bao giờ là một qui trình thêm vào. Khi người ta đang học hành, nó là một tiến hành đang sống. Trái lại thâu lượm hiểu biết chỉ là đang tập hợp thông tin và lưu trữ nó lại. Vì vậy tôi nghĩ có một khác biệt giữa thâu lượm hiểu biết và học hành. Giáo dục khắp thế giới chỉ là thâu lượm hiểu biết và vì vậy cái trí trở nên đờ đẫn và chầm dút học hành. Cái trí chỉ đang thâu lượm. Thâu lượm đó sai khiến hành vi cư xử của sống và, vì vậy giới hạn trải nghiệm. Trái lại học hành không có giới hạn.

Trong một ngôi trường liệu người ta không những thâu lượm hiểu biết, mà cần thiết khi sống trong thế giới này, nhưng cũng còn có một cái trí liên tục học hành? Hai điều này không mâu thuẫn nhau. Trong một ngôi trường, khi hiểu biết trở thành quan trọng nhất, học hành trở thành một mâu thuẫn. Giáo dục nên quan tâm đến tổng thể của sống chứ không phải những đáp ứng nhất thời cho những thách thức ngay lập tức.

Chúng ta hãy xem từ điều gì li ên quan đến hai vấn đề này. Nếu người ta đang sống dựa vào ngay lập tức, đáp ứng cho thách thức ngay lập tức, ngay lập tức đó liên tục được lặp lại trong nhiều cách khác nhau. Trong một năm nó sẽ là chiến tranh, năm kế tiếp nó có lẽ là cách mạng, trong năm thứ ba khuấy động của công nghiệp; nếu người ta đang sống dựa vào ngay lập tức, sống trở thành hơi hợt bên ngoài. Nhưng bạn có lẽ nói rằng điều đó là đủ rồi bởi vì đó là tất cả điều gì chúng ta cần quan tâm đến. Đó là một cách tiếp nhận sống. Nếu bạn sống theo cách đó nó là một sống trống rỗng. Bạn có thể nhét đầy nó bằng những chiếc xe hơi, những quyển sách, tình dục, nhiều quần áo hơn, nhưng nó nông cạn

và trống rỗng. Một con người sống một sống trống rỗng, một sống nông cạn, luôn luôn đang cố gắng tẩu thoát; và tẩu thoát có nghĩa là nhiều dối gạt, nhiều thần thánh thêm, nhiều niềm tin thêm, nhiều giáo điều thêm, nhiều độc tài thêm, hay nhiều bóng đá thêm, nhiều tình dục thêm, nhiều máy truyền hình thêm. Những đáp ứng nhất thời của những người sống trong ngay lập tức là trống rỗng, không mục đích, đau khổ cực kỳ. Đây không là âm thanh hay thành kiến của tôi; bạn có thể quan sát để hiểu rõ nó. Bạn có lẽ nói rằng từng đó đủ rồi, hay bạn có lẽ nói rằng từng đó chưa đủ. Vì vậy phải có tầm nhìn xa, mặc dù dĩ nhiên tôi phải hành động trong ngay lập tức, làm một việc gì đó cho nó khi ngôi nhà đang cháy, nhưng đó không phải đoạn kết của hành động. Phải có một cái gì khác, và làm thế nào người ta có thể theo đuổi cái gì khác đó mà không đưa vào nó uy quyền, những quy tắc sách, những vị giáo sĩ? Liệu người ta có thể xóa sạch uy quyền, những quy tắc sách, những vị giáo sĩ và theo đuổi cái gì khác nữa hay không? Nếu người ta theo đuổi cái gì khác nữa, tình trạng ngay lập tức này sẽ được đáp ứng trong một phương cách sinh động và ồn ào nhiều hơn. Vì vậy, bạn như một con người và cũng như một người giáo dục, một giáo viên, bạn cảm thấy như thế nào về việc đó?

Tôi không muốn bạn đồng ý với tôi. Nhưng nếu bạn đã vận dụng bộ não của bạn, nếu bạn đã quan sát những biến cố của thế giới, nếu bạn đã nhìn ngắm những khuynh hướng riêng của bạn, những đòi hỏi, những thuyết phục riêng của bạn, nếu bạn đã hiểu rõ toàn trạng thái của con người và sự thất vọng đang lớn vồn của anh ấy, bạn trả lời như thế nào đây? Hành động của bạn, quan điểm của bạn về nó là gì? Hãy quên rằng bạn đang ở trong một ngôi trường. Chúng ta đang nói chuyện như những con người.

***Giáo viên:** Trong khi gặp gỡ một thách thức ngay lập tức, đặc biệt khi người ta lớn lên, dường như người ta mang vào một ý thức lo âu. Liệu khi người ta lớn lên, người ta có được một cách tiếp cận khác hay không?*

Krishnamurti: Bạn có ý gì qua từ ngữ “lớn lên”? Lớn lên theo kiểu làm một công việc hay sao? Lớn lên theo kiểu một lễ thói, nhằm chán à? Bạn có ý gì qua từ ngữ tuổi tác? Điều gì làm cho bạn già nua? Những cơ quan của cơ thể suy sụp – tại sao? Liệu do bởi bệnh tật, hay do bởi có sự lặp lại giống như một cái máy chuyển động lặp đi lặp lại? Cái tinh thần không bao giờ đang sống: nó chỉ đang vận hành trong thói quen. Vì vậy nó ép buộc cái cơ thể mau lẹ chạy sang tuổi già. Tại sao cái tinh thần lại trở nên già nua, hay nhất thiết phải luôn luôn già nua? Tôi không nghĩ rằng nó nhất thiết phải luôn luôn già nua. Và, hay tuổi già chỉ là một thói quen. Liệu bạn nhận thấy những người già, họ ăn uống như thế nào, họ nói năng như thế nào? Và liệu có thể giữ cho cái tinh thần thật trẻ trung, đang sống, ngây thơ, hồn nhiên? Liệu có thể cho cái tinh thần mãi mãi đang sống và không giây phút nào mất đi sinh lực của nó vì thói quen, vì gia đình, vì trách nhiệm? Dĩ nhiên có thể được, mà có nghĩa bạn phải hủy diệt mọi thứ bạn đã thiết lập. Đó là điều gì tôi có ý qua từ ngữ *tâm nhìn xa*. Bạn có một trải nghiệm, vui thú hay khó chịu, mà để lại một căn bã, và cái trí sống trong căn bã đó. “Tôi đã có một trải nghiệm thật tuyệt vời” hay, “Tôi đã trải qua một sống thật buồn thảm”, và có một thoái hóa trong chính nó. Vì vậy, trải nghiệm, và đang sống trong trải nghiệm, là đang thoái hóa.

Chúng ta hãy quay lại câu hỏi của tôi. Như một con người, sống trong xã hội này, trong một thế giới đang đòi hỏi

hành động ngay lập tức, trách nhiệm của bạn đến thách thức ngay lập tức đó là gì? Thách thức ngay lập tức luôn luôn đang yêu cầu bạn phải phản ứng ngay lập tức, và bạn bị trói buộc trong nó. Làm thế nào bạn, như một người cha hay người mẹ, như một giáo viên, như một công dân, phản ứng nó. Bởi vì, tùy theo phản ứng của bạn, bạn bị trói buộc trong đó. Dù bạn phản ứng một cách có ý thức hay không ý thức, ảnh hưởng của việc đó sẽ tác động vào cái tinh thần.

***Giáo viên:** Liệu có một cách khiến cho tầm nhìn xa này trở thành một thực tế, cũng thực tế như thách thức ngay lập tức?*

Krishnamurti: Dĩ nhiên. Bởi vì thách thức ngay lập tức là cái thực tế. Có bom hạt nhân – những người khoa học Nga, Mỹ, Pháp đang sáng chế những phương pháp sản xuất những quả bom nguyên tử rẻ tiền – họ có lẽ làm nổ tung chính họ thành những mảnh nhỏ. Tại sao bạn lại phải phản ứng đến việc đó. Bom hạt nhân là kết quả của một chuỗi những biến cố lâu dài – chủ nghĩa quốc gia, chủ nghĩa công nghiệp, những khác biệt giai cấp, tham lam, ganh tị, hận thù, tham vọng – tất cả những việc này đã tạo ra bom hạt nhân. Bạn trả lời mà không hiểu được nó – rằng nước Mỹ hay nước Nga phải chấm dứt việc sản xuất những quả bom hạt nhân – và bạn gọi nó là một phản ứng thực tế. Nếu không có đáp án cho tổng thể, tốt lành gì đâu khi phản ứng đến những mảnh của vấn đề? Vì vậy, nếu đây là một thực tế và thấy rằng thực tế sản sinh ra những phản ứng thiếu chín chắn như thế, vậy thì bạn phải theo đuổi tầm nhìn xa. Vì biết rằng bạn phải phản ứng đến thách thức ngay lập tức và cũng vậy biết rằng bạn phải có tầm nhìn xa, làm thế nào như một người giáo dục, bạn sáng tạo được việc này? Không một ai quan tâm đến tầm nhìn xa, không người giáo dục nào quan tâm đến nó, tầm

nhìn lâu dài. Giáo dục ngày nay chỉ quan tâm đến thách thức ngay lập tức. Nhưng nếu bạn không thỏa mãn với thách thức ngay lập tức, vậy thì làm thế nào bạn theo đuổi tầm nhìn xa và không lơ là thách thức ngay lập tức. Bạn thấy sự khẩn cấp của nó?

Tôi có thể đặt vấn đề đó một cách khác chứ? Làm thế nào người ta có thể giữ cho cái trí trong sáng, không bao giờ cho phép nó già nua và không bao giờ nói rằng, “Tôi đã có đủ,” rồi tìm kiếm một góc nào đó để ẩn náu và trì trệ? Đó là cái khuynh hướng và đó là cái sự kiện thực sự. Khó khăn lắm mới có được một vị trí nhưng ngay khi bạn có được nó, bạn lại trì trệ. Mọi thứ quanh thế giới này đang hủy diệt tầm nhìn xa. Những quyển sách, những tờ báo, những người chính trị, những vị giáo sĩ, mọi thứ ảnh hưởng đến bạn, và làm thế nào người ta có thể vượt khỏi tất cả việc đó? Bạn đang bị vấy bẩn và vẫn vậy bạn phải vận hành và bạn không thể vượt khỏi nó.

Sống là hủy diệt, sống là tình yêu, sống là sáng tạo. Chúng ta không biết gì về nó cả. Nó là một sự việc lạ thường. Lúc này, làm thế nào bạn khai triển tất cả điều này vào giáo dục.

Giáo viên: Liệu có thể theo đuổi một tầm nhìn khi hy sinh một tầm nhìn khác? Liệu có thể loại bỏ tầm nhìn ngắn?

Krishnamurti: Vấn đề không là chạy trốn tất cả đau khổ này hay hiểu rõ cách kết hợp hai tầm nhìn lại với nhau. Bạn không thể kết hợp cái nhỏ xíu với cái to lớn; cái to lớn phải thấu nhận cái nhỏ xíu.

***Giáo viên:** Nhưng liệu không tốt đẹp hơn khi theo đuổi cái nhỏ xíu ngay khi bắt đầu rồi sau đó đến cái to lớn hay sao?*

Krishnamurti: Không bao giờ. Nếu bạn nói rằng cái nhỏ xíu là bước đầu tiên, vậy thì bạn đã lạc lối rồi, bạn bị trói buộc trong cái nhỏ xíu. Hãy suy nghĩ kỹ điều này cho chính bạn. Nếu bạn chấp nhận cái nhỏ xíu, vậy thì bạn ở đâu? Bạn sẽ bị trói buộc, đúng chứ – gia đình nhỏ xíu, ngôi nhà nhỏ xíu, người chồng nhỏ xíu, tiền bạc nhỏ xíu, quần áo nhỏ xíu? Bạn đã biến cái nhỏ xíu thành quan trọng, cái nhỏ xíu trước và thế là bạn có trách nhiệm nhỏ xíu trong xã hội. Mặc dù tất cả các bạn được kính trọng khùng khiếp. Tại sao bạn lại ưu tiên cái nhỏ xíu trước? Bởi vì đó là cách dễ dàng nhất.

***Giáo viên:** Làm thế nào người ta có thể nắm bắt được cái nhỏ xíu và hiểu rõ nó?*

Krishnamurti: Bạn chỉ có thể nắm bắt được cái to lớn, cái nhỏ xíu không quan trọng chút nào cả, nhưng bạn đã khiến cho nó thành quan trọng.

Nó là một việc rất tinh tế, một việc rất mong manh, để có khả năng và không phải để là nô lệ cho nó, để phản ứng ngay lập tức đến những thách thức mà bạn cần phản ứng, và để có chiều sâu, chiều cao và chiều rộng lạ thường này.

Hãy phủ nhận cái nhỏ xíu. Bạn biết phủ nhận là gì? Phủ nhận không phải bởi vì bạn có được tầm nhìn xa nhưng bởi vì cái gì bị phủ nhận là cái giả dối.

3- HÀNH ĐỘNG

Krishnamurti: Chúng ta sẽ thâm nhập vấn đề ngay lập tức của hành động? Hành động đang dồn ép vào mọi người chúng ta, và **phải** có tầm nhìn xa mà gồm cả ngay lập tức; nhưng ngay lập tức không gồm cả cái to tát hơn, cái bao quát hơn, cái sâu **thẳm** hơn. Dường như hầu hết những con người trí năng và trí thức khắp thế giới đều bị trói buộc trong những phản ứng ngay lập tức đến những thách thức ngay lập tức. Càng ngày càng **nhiều** người khoa học, nhiều kỹ sư, nhiều người kỹ thuật được cần đến và giáo dục hướng về việc sản xuất ra họ. Tôi nghĩ rằng nhu cầu ngay lập tức được công nhận và được đáp ứng và vì thế người ta mất đi tầm nhìn về một viễn cảnh bao quát hơn và vì vậy cái trí và cơ thể và cảm xúc của người ta trở nên rất nông cạn và trống rỗng. Nếu người ta thực sự nhận ra tất cả những điểm này không bằng từ ngữ, nhưng bằng nhận biết ngay tức khắc, làm thế nào một người giáo viên giáo dục được một em học sinh không chỉ hiểu biết về kỹ thuật, biết cách làm những công việc khác nhau, mà còn hiểu rõ sâu **thẳm** hơn, bao quát hơn về sống?

Làm thế nào bạn sẽ biến đổi điều này thành hành động trong giáo dục? Đó không là điều gì mà bạn đã đến đây để thực hiện hay sao? Làm thế nào bạn khởi sự được nó, nếu bạn không thực hiện nó rồi? Tôi tin tưởng rằng, ở đây trong Rishi Valley, tôi tin **ằng** khởi thủy của ngôi trường này là sáng tạo một loại giáo dục khác hẳn. Không chỉ là cung cấp

cho em học sinh hiểu biết nhưng cũng phải làm cho em hiểu rõ rằng hiểu biết đó không phải là mục đích của sống; rằng cũng cần thiết phải nhạy cảm đến cây cối, đến vẻ đẹp, phải biết được thương yêu là gì, tử tế là gì, rộng lượng là gì. Lúc này, làm thế nào bạn khởi sự điều đó?

Trước hết có vẻ rằng rất cần thiết phải có một ít người mà có cảm thấy này, và bởi nhiệt tâm, hiểu rõ, khả năng của họ, không chỉ truyền đạt hiểu biết mà còn nhìn thấy vượt khỏi những quả đồi. Nếu tôi ở đây và tôi cảm thấy khẩn thiết rằng một em học sinh phải xuất sắc về văn hóa, và cậu ta cũng phải biết làm thế nào để nhảy múa, ca hát, nhìn cây cối, nhìn những ngọn núi, biết cách nhìn những phụ nữ mà không có thái độ dục vọng thông thường và thâm nhập vẻ đẹp lạ thường của sống, nhận biết đau khổ và vượt khỏi đau khổ – nếu tôi ở đây, tôi sẽ khởi sự như thế nào?

Nếu tôi ở đây và công việc duy nhất của tôi là điều đó, tôi sẽ không thể để lại bất kỳ người nào trong các bạn một mình. Tôi sẽ bàn luận cùng bạn về cách bạn nói chuyện, ăn mặc, nhìn ngắm, cư xử, ăn uống; tôi sẽ luôn luôn ở đó – và có thể bạn sẽ gọi tôi là một người độc tài nhưng lại nói về dân chủ và tự do. Tôi không nghĩ đó là một vấn đề của độc tài, dân chủ, và tự do. Bạn thấy không, vấn đề này nảy ra câu hỏi về uy quyền. Chúng ta đã nói nhiều về nó tại nơi này, lúc này hay lúc kia, rất kỳ khi nào tôi đến đây; nhưng chúng ta hãy bàn luận lần nữa về uy quyền.

Đối với tôi uy quyền là kinh tởm, hủy hoại. Đặc tính của uy quyền là độc tài – uy quyền của vị giáo sĩ, người cảnh sát, uy quyền của luật pháp. Đó là tất cả những uy quyền phía bên ngoài. Cũng có uy quyền phía bên trong của hiểu biết,

của cao quý riêng của người ta, của trải nghiệm riêng của người ta mà thể hiện những thái độ nào đó đối với sống. Tất cả việc này nuôi dưỡng uy quyền và không sử dụng uy quyền này, bạn phải chăm sóc em học sinh, để thấy rằng em có khiếu thẩm mỹ tốt, rằng em mặc những bộ quần áo đúng đắn, ăn uống thích hợp, có một đạo đức nào đó trong lời nói, trong cách em đi; bạn cũng phải dạy em chơi những trò chơi, không phải là ganh đua và hung bạo, nhưng chỉ vì vui mà thôi. Muốn thức dậy trong em tất cả những điều này mà không sử dụng uy quyền rất là khó khăn và bởi vì sự khó khăn của nó, bạn dựa vào uy quyền.

Người ta phải có kỷ luật trong trường học. Lúc này, làm thế nào bạn có thể sáng tạo kỷ luật mà không sử dụng uy quyền? Các em phải đến phòng ăn đều đặn, không nói chuyện liên tục vào giờ ăn, mọi thứ phải được hiệp thông, trong tự do và thương yêu; và phải thức dậy tươm tươm nhưng không được dùng uy quyền.

Truyền đạt hiểu biết mà không trở thành một kết thúc trong chính nó và giáo dục cái trí có một tầm nhìn xa, một hiểu rõ bao quát về sống, không thể xảy ra nếu giáo dục được dựa vào uy quyền.

***Giáo viên:** Rất khó khăn khi sáng tạo một tình trạng trật tự phía bên trong các em mà không cần kỷ luật, mà không cần kiểm hãm và uy quyền. Những người lớn ở vị trí khác hẳn những em bé.*

Krishnamurti: Tôi ngạc nhiên khi bạn hiểu như vậy. Chúng ta bị quy định và những em học sinh bị quy định. Liệu giáo dục có thể sáng tạo một cái trí cách mạng? Sự khó khăn là

điều này phải bắt đầu từ một cái tuổi rất nhạy cảm, không phải khi em bé mười bốn tuổi hay lớn hơn, bởi vì lúc đó các em đã bị định hình và hủy hoại rồi. Nhưng nếu các em đến với bạn khi rất ngây thơ, bạn sẽ làm gì để kích thích một cảm thấy rằng có những sự việc khác còn hay hơn là dục vọng, tiền bạc và vị trí?

Ngoài việc truyền đạt những thông tin như hiểu biết, làm thế nào bạn sẽ chuyển tải cho các em nhận thức rằng thế giới không chỉ là những cái ngay lập tức mà còn có những thứ khác quan trọng hơn nhiều? Trước hết, bạn và tôi phải cảm thấy điều này, không chỉ bởi vì tôi nói về nó hay bạn nói về nó. Tôi phải đang cháy bỏng trong nó, và nếu tôi đang cháy bỏng trong nó, làm thế nào tôi có thể chuyển tải nó mà không gây ảnh hưởng cho đứa trẻ? Bởi vì khi tôi gây ảnh hưởng, tôi hủy hoại em; tôi làm cho em bé tuân phục vào cái hình ảnh mà tôi có. Vì vậy tôi phải nhận ra, mặc dầu tôi cảm thấy rất mãnh liệt về tất cả điều này, rằng trong liên hệ của tôi với em học sinh, dù em còn bé thơ, tôi không được khuyến khích một thái độ và hành động bắt chước. Điều này cực kỳ khó khăn. Nếu tôi thương yêu một ai đó, tôi muốn em ấy khác hẳn, làm những sự việc khác ~~lần~~, nhìn vào sống, cảm thấy được vẻ đẹp của quả đất. Liệu tôi có thể giải thích cho em tất cả điều này mà không gây ảnh hưởng, mà không nuôi dưỡng bản năng bắt chước hay không?

Giáo viên: Trước khi chúng ta đến để giúp đỡ mà không gây ảnh hưởng em bé, liệu có một tiếp cận mà chúng ta có thể tự thiết lập trong chính chúng ta, bởi vì dường như trong sống của chúng ta cũng có quá nhiều những mâu thuẫn?

Krishnamurti: Với mục đích thiết lập được nó, người ta phải thay đổi, vất bỏ đi những mâu thuẫn, quét sạch đi những cảm thấy hủy hoại. Điều đó có lẽ mất nhiều ngày hay có lẽ không cần thời gian. Chúng ta nói rằng điều đó có thể thực hiện được qua sự phân tích, qua ý thức, qua đặt câu hỏi, tìm hiểu, suy nghĩ. Tất cả việc đó liên quan đến thời gian. Nhưng thời gian là một hiểm họa. Bởi vì khoảnh khắc chúng ta dựa vào thời gian để thay đổi, nó thực sự là một tiếp tục của cái gì đã là. Nếu tôi phải tìm hiểu cái trí của tôi và nhận biết những hành động, tình trạng bị quy định và những đòi hỏi của tôi và mỗi ngày tìm hiểu, tất cả việc đó kéo theo thời gian. Thời gian như một phương tiện để thay đổi là ảo tưởng. Và khi tôi giới thiệu thời gian vào vấn đề thay đổi, vậy thì thay đổi đó bị trì hoãn, vậy thì thời gian lúc đó chỉ là một tiếp tục thêm nữa của ham muốn của tôi để tiếp tục như tôi là. Thời gian là cần thiết để học tiếng Pháp. Thời gian phải mất khi học tiếng Pháp không là một ảo tưởng, nhưng để tạo ra một thay đổi tâm lý, một thay đổi quả tim trong chính tôi qua thời gian là một ảo tưởng, bởi vì nó khuyến khích lười biếng, trì hoãn, một ý thức của thành tựu, một hảo huyền. Tất cả việc đó hàm ý sử dụng thời gian khi tôi dùng thời gian như một phương tiện để thay đổi. Vì vậy, nếu tôi không dựa vào thời gian để có sự thay đổi, điều gì xảy ra?

Nó là một lạ thường. Tất cả những người tôn giáo đã dùng thời gian như một phương tiện của thay đổi nhưng thật ra chúng ta hiểu rằng thay đổi chỉ xảy ra khi không còn thời gian, không qua thời gian.

***Giáo viên:** Điều đó không ứng dụng đến tất cả hành động sáng tạo hay sao?*

Krishnamurti: Dĩ nhiên, nó có ứng dụng chứ. Liệu cái trí của tôi có thể khước từ việc sử dụng thời gian và phủ nhận thời gian như một phương tiện dẫn đến thay đổi? Bạn thấy vẻ đẹp của nó? Vậy thì điều gì xảy ra.

Sự việc tôi muốn thay đổi được sắp xếp vào chung qua thời gian, nó là kết quả của thời gian, và tôi phủ nhận thời gian. Do đó tôi phủ nhận toàn sự việc và thế là thay đổi đã xảy ra. Tôi không biết liệu bạn hiểu rõ điều này. Nó không là một lừa dối của từ ngữ.

Bạn hiểu rõ? Nếu tôi phủ nhận tình trạng quy định của tôi như một người Ấn giáo, mà là kết quả của thời gian, và tôi phủ nhận thời gian, tôi phủ nhận toàn sự việc. Tôi thoát khỏi nó. Nếu tôi phủ nhận nghi lễ – người Thiên chúa giáo, người Ấn giáo, người Phật giáo – phủ nhận nó bởi vì nó là sản phẩm của thời gian. Tôi đứng ngoài. Tôi không cần phải hỏi làm thế nào để sáng tạo sự thay đổi. Sự việc, chính nó là kết quả của thời gian và tôi phủ nhận thời gian – nó kết thúc.

Vì vậy cái trí mà thay đổi đã xảy ra trong chính nó, cái trí đó có thể diễn giải, có thể quan sát, có thể sáng tạo một loạt những hành động chung quanh một cách rõ ràng. Người ta không thể phủ nhận sự sử dụng thời gian cho việc thu lượm hiểu biết, nhưng liệu thời gian có hiện diện ở bất kỳ nơi nào khác?

***Giáo viên:** Thậm chí trong những hành động mà chúng ta cần thời gian, dường như chúng ta làm nó một cách lờ mờ và vì vậy thời gian vây hãm nặng trĩu. Nếu hiểu rõ thời gian trong tất cả điều này đơn giản như thế, tại sao chúng ta không thể thoát khỏi nó?*

Krishnamurti: Nhưng nếu bạn trao trọn vẹn chú ý của bạn, không phải để thay đổi qua thời gian nhưng để phủ nhận thời gian, lúc đó bạn sẽ ở vị trí dạy học trong một cách hoàn toàn khác hẳn. Những em học sinh nam và nữ ở đây để thu lượm hiểu biết và nếu bạn có thể phổ biến hiểu biết này bằng chú ý mà không đang sử dụng thời gian để truyền đạt thông tin, vậy thì bạn đang khiến cho những cái trí của các em được nhạy bén.

Đó là điều gì tôi quan tâm, thức dậy cái trí, gìn giữ cái trí sinh động lạ thường. Chúng ta nói rằng cái trí có thể gìn giữ sinh động qua hiểu biết và thế là chúng ta nhồi nhét dồn dập hiểu biết vào và chỉ làm đờ đẫn thêm cái trí. Một cái trí vận hành trong thời gian vẫn còn là một cái trí bị giới hạn. Nhưng một cái trí không vận hành trong thời gian lại tỉnh táo lạ thường, đang sống lạ thường và có thể chuyển tải đang sống của nó sang một cái trí vẫn còn đang tìm kiếm, đang tò mò, đang trong sáng. Thế là, chúng ta đã khám phá điều gì đó mới mẻ. Bạn và tôi đã khám phá điều gì đó. Tôi đã chuyển tải điều gì đó sang bạn. Cùng nhau chúng ta đã hiểu rằng cái trí vận hành trong thời gian và cái trí là kết quả của thời gian. Trong trạng thái đó cái trí chỉ có thể trao thông tin. Một cái trí như thế bị giới hạn. Nhưng một cái trí không đang vận hành, không đang suy nghĩ dựa vào thời gian, mặc dù nó sử dụng thời gian, sẽ làm nhạy bén cái trí của người khác và thế là hiểu biết sẽ không bị phá hoại. Bạn thấy không, một cái trí như thế ở trong một tình trạng đang học hành, không phải đang thu lượm. Vì vậy nó đang sống vĩnh cửu; một cái trí như thế là trong sáng, hồn nhiên.

Một số em học sinh trong ngôi trường này đã cần cỏi rồi, bởi vì các em chỉ quan tâm thu lượm hiểu biết, không

quan tâm học hành. Và học hành vượt khỏi thời gian. Lúc này, làm thế nào bạn sẽ khởi sự để làm nhạy bén cái trí, giữ gìn nó đang sống vĩnh cửu.

Bạn phải hiểu rõ chất lượng của một cái trí mà thay đổi đã xảy ra trong nó. Nó đã xảy ra vào cái khoảnh khắc bạn phủ nhận thời gian. Bạn đã quẳng toàn bộ quá khứ đi rồi. Bạn không còn là một người Ấn giáo, một người Thiên chúa giáo. Lúc này, làm thế nào một cái trí mà thay đổi đã xảy ra trong nó, sẽ diễn giải, sẽ hướng dẫn hành động của nó? Làm thế nào nó sẽ hành động trong khi truyền đạt hiểu biết có liên quan thời gian, và tuy vậy vẫn gìn giữ cái trí của em bé trong một trạng thái đang sống mãnh liệt? Hãy khám phá.

4- PHỦ NHẬN ĐÚNG ĐẮN

***Giáo viên:** Trong một nói chuyện cùng các em học sinh ông đã nói rằng khi một vấn đề nảy sinh người ta nên giải quyết nó ngay tức khắc. Làm thế nào người ta làm được công việc này?*

Krishnamurti: Muốn giải quyết một vấn đề ngay tức khắc, bạn phải hiểu rõ vấn đề. Hiểu rõ một vấn đề là một việc thuộc thời gian hay một việc thuộc sự mãnh liệt của nhận biết, một mãnh liệt của đang thấy? Chúng ta hãy giả sử rằng tôi có một vấn đề: tôi kiêu ngạo. Nó là một vấn đề với tôi trong ý nghĩa rằng nó tạo ra một xung đột, một mâu thuẫn trong tôi. Có một sự kiện rằng tôi kiêu ngạo và cũng có một sự kiện khác rằng tôi không muốn kiêu ngạo. Trước hết, tôi phải hiểu rõ sự kiện tôi kiêu ngạo. Tôi phải sống cùng sự kiện đó. Tôi không chỉ nhận biết mãnh liệt sự kiện đó nhưng còn hiểu rõ nó trọn vẹn. Lúc này, liệu hiểu rõ là một công việc thuộc thời gian? Tôi có thể thấy sự kiện ngay tức khắc, đúng chứ? Và ngay tức khắc của nhận biết, của đang thấy, xóa sạch sự kiện. Khi tôi thấy một con rắn hổ mang, có hành động ngay tức khắc. Nhưng tôi nhìn thấy kiêu ngạo không cùng một cách như thế – khi tôi nhìn thấy kiêu ngạo, hoặc tôi thích nó và vì vậy tôi tiếp tục với nó, hoặc tôi không muốn nó bởi vì nó tạo ra sự xung đột. Nếu nó không tạo ra sự xung đột, vậy thì không có vấn đề gì cả.

Nhận biết và hiểu rõ không thuộc thời gian. Nhận biết là một việc của mãnh liệt khi đang thấy, một đang thấy mà là tổng thể nguyên vẹn. Bản chất của đang thấy cái gì đó tổng thể nguyên vẹn là gì? Cái gì cho bạn khả năng, sức mạnh, sinh lực, động cơ để giải quyết một điều gì đó ngay tức khắc bằng tất cả năng lượng không bị phân chia của người ta? Khoảnh khắc bạn đã phân chia năng lượng bạn có xung đột và vì vậy không có đang thấy, không có nhận biết cái gì đó tổng thể. Lúc này, cái gì cho bạn năng lượng để bạn nhảy vọt đi khi bạn trông thấy một con rắn hổ mang? Cái gì là những qui trình mà làm cho các cơ quan cơ thể cũng như tâm lý, toàn thân tâm, nhảy vọt đi, để cho không còn ngần ngại, do dự, để cho phản ứng đó là ngay tức khắc? Cái gì đã đi ngay vào ngay tức khắc đó? Nhiều sự việc đã đi vào hành động ngay tức khắc đó: sợ hãi, phòng vệ tự nhiên, mà phải ở đó, hiểu biết rằng con rắn hổ mang là một con vật gây chết người.

Lúc này, tại sao chúng ta không có hành động toàn năng lượng như thế để tác động vào việc xóa sạch sự kiêu ngạo? Tôi đang sử dụng sự kiêu ngạo như một ví dụ. Có nhiều lý do chen vào sự thiếu năng lượng của tôi. Tôi thích kiêu ngạo; thế giới đều dựa vào nó; nó là nền tảng của khuôn mẫu xã hội; nó cho tôi một ý thức đang sống nào đó, cái chất lượng cao quý và cách biệt nào đó, một ý thức rằng tôi hơi giỏi hơn người khác. Tất cả điều này ngăn cản năng lượng tổng thể cần thiết đó để xóa sạch sự kiêu ngạo.

Lúc này, hoặc tôi phân tích tất cả những lý do đã ngăn cản những hành động của tôi, đã ngăn cản việc có năng lượng tổng thể để xóa sạch sự kiêu ngạo của tôi, hoặc tôi thấy

nó ngay tức khắc. Phân tích là một qui trình của thời gian và một qui trình của trí hoãn. Trong khi tôi đang phân tích, sự kiên ngạo tiếp tục và thời gian sẽ không kết thúc nó. Vì vậy tôi phải thấy sự kiên ngạo một cách tổng thể và nguyên vẹn và tôi không đủ năng lượng để thấy. Lúc này, muốn tập hợp lại năng lượng bị phung phí đòi hỏi một tập hợp không chỉ khi tôi đang đối diện với một vấn đề như sự kiên ngạo, nhưng một tập hợp liên tục, ngay cả khi không có vấn đề. Không phải chúng ta luôn luôn có những vấn đề. Có những khoảng khắc khi chúng ta không có những vấn đề. Nếu ở những khoảng khắc đó chúng ta đang tập hợp năng lượng, đang tập hợp trong ý nghĩa của nhận biết, vậy thì, khi vấn đề nảy ra, chúng ta có thể gặp gỡ nó và không qua qui trình phân tích.

Giáo viên: Còn một khó khăn khác nữa: khi không có vấn đề, và không có sự tập hợp toàn năng lượng này, một loại hoạt động tinh thần nào đó đang xảy ra.

Krishnamurti: Có một lãng phí năng lượng khi chỉ lặp lại, phản ứng đến ký ức, phản ứng đến trải nghiệm. Nếu bạn quan sát cái trí riêng của bạn, bạn sẽ thấy rằng một sự kiện vui thú cứ tiếp tục tự lặp lại. Bạn muốn quay lại nó, bạn muốn nghĩ về nó, vì vậy nó tập hợp năng lượng. Khi cái trí nhận biết, không có lãng phí, liệu có thể cho phép năng lượng đó, cho phép suy nghĩ đó nở hoa? Mà có nghĩa không bao giờ nói, “Đây là đúng hay sai”, nhưng sống cùng suy nghĩ đó, có một cảm thấy trong đó suy nghĩ có thể nở hoa để cho qua chính nó, nó sẽ tự dẫn đến một kết thúc.

Chúng ta nên tiếp cận vấn đề đó khác hẳn chứ? Chúng ta đang nói về sáng tạo một thể hệ có một chất lượng mới mẻ của cái trí. Làm thế nào chúng ta thực hiện được điều này? Nếu tôi là một giáo viên ở đây, nó sẽ là quan tâm của tôi – và

dĩ nhiên, một người giáo dục nghiêm túc có quan tâm mãnh liệt này trong quả tim – sáng tạo một cái trí mới mẻ, một nhạy cảm mới mẻ, một cảm thấy mới mẻ đối với cây cối, những dòng suối, sáng tạo sự nhận biết mới mẻ, không phải sự nhận biết cũ kỹ được đúc khuôn lại thành một hình thức mới mẻ. Tôi có ý rằng, một cái trí hoàn toàn mới mẻ, không bị ô ứ bởi quá khứ. Nếu đó là quan tâm của tôi, làm thế nào tôi khởi sự điều đó được?

Trước hết, liệu có thể sáng tạo một cái trí mới mẻ như thế? Không phải một cái trí mà là một tiếp tục của quá khứ trong một khuôn mẫu mới, nhưng một cái trí không bị ô ứ. Có thể thực hiện được? Hay quá khứ phải tiếp tục qua hiện tại để được bổ sung rồi được đặt vào một khuôn mẫu mới? Trong trường hợp đó không có một thế hệ mới mẻ, nó là một thế hệ cũ kỹ được lặp lại trong một hình thức mới.

Tôi nghĩ có thể sáng tạo một thế hệ mới mẻ. Và tôi hỏi: làm thế nào tôi, không chỉ trải nghiệm việc này trong chính tôi, mà còn chuyển tải sang em học sinh?

Nếu tôi cảm thấy điều gì đó được trải nghiệm trong chính tôi, tôi không thể bỏ lỡ việc chuyển tải nó sang em học sinh. Chắc chắn nó không là vấn đề của tôi và của mỗi người khác, nhưng một sự việc hổ tương, đúng chứ?

Lúc này, làm thế nào tôi sáng tạo một cái trí không bị ô ứ? Bạn và tôi không là người mới sinh ra, chúng ta đã bị ô ứ bởi xã hội, bởi Ấn giáo, bởi giáo dục, bởi gia đình, bởi tổ chức, bởi báo chí. Làm thế nào chúng ta xóa sạch sự ô ứ? Liệu tôi nói rằng sự ô ứ là một phần của sự hiện diện của tôi và chấp nhận nó? Tôi làm gì đây, thưa bạn. Đây là một vấn

đề – rằng những cái trí của chúng ta bị ô ứ. Với những người lớn tuổi hơn, xóa sạch nó còn khó khăn hơn nhiều. Các bạn tương đối còn trẻ, và vấn đề là xóa sạch sự ô ứ của cái trí; làm thế nào thực hiện được đây?

Hoặc có thể thực hiện được, hoặc không thể thực hiện được. Lúc này, làm thế nào người ta có thể khám phá liệu thực hiện được hay không thực hiện được? Tôi muốn bạn thâm nhập điều đó.

Liệu bạn biết từ ngữ “phủ nhận” có nghĩa gì? Phủ nhận quá khứ, phủ nhận là một người Ấn giáo là gì? Bạn có ý gì qua từ ngữ “phủ nhận” đó? Có khi nào bạn phủ nhận bất kỳ điều gì? Có một phủ nhận đúng đắn và một phủ nhận giả dối. Phủ nhận có một động cơ thúc đẩy là một phủ nhận giả dối. Phủ nhận có một mục đích, phủ nhận với một dự định, với một con mắt hướng về tương lai không là một phủ nhận. Nếu tôi phủ nhận một điều gì đó với mục đích để có một điều gì đó hơn nữa, nó không là phủ nhận. Nhưng có một phủ nhận mà không có động cơ. Khi tôi phủ nhận và không biết có gì đang chờ đợi tôi ở tương lai, đó là phủ nhận đúng đắn. Tôi phủ nhận là một người Ấn giáo, tôi phủ nhận sự phụ thuộc vào bất kỳ tổ chức nào, tôi phủ nhận niềm tin đặc biệt, và trong chính phủ nhận đó tôi đã làm cho chính bản thân tôi hoàn toàn không an toàn. Nếu bạn biết một phủ nhận như thế, và có khi nào bạn đã phủ nhận bất kỳ điều gì? Liệu bạn có thể phủ nhận quá khứ theo cách đó – phủ nhận, không biết điều gì trong tương lai? Liệu bạn có thể phủ nhận cái đã được biết?

Giáo viên: Khi tôi phủ nhận một điều gì đó, ví dụ như Ấn giáo, có một sự hiểu rõ cùng lúc Ấn giáo là gì.

Krishnamurti: Điều gì chúng ta đang bàn luận là sáng tạo một cái trí mới mẻ và liệu việc này thực hiện được không. Một cái trí bị ô uế không thể là một cái trí mới mẻ được. Vì vậy chúng ta đang nói về việc xóa sạch sự ô uế, và điều đó liệu có thể được hay không. Và liên quan đến điều đó tôi bắt đầu bằng cách hỏi bạn có ý gì qua từ ngữ phủ nhận, bởi vì tôi nghĩ rằng phủ nhận có liên quan rất nhiều đến điều đó. Phủ nhận phải liên quan đến một cái trí mới mẻ. Nếu tôi phủ nhận sạch sẽ, không còn những gốc rễ, không còn những động cơ, nó là phủ nhận đúng đắn. Lúc này điều đó có thể được hay không? Bạn thấy không, nếu tôi không hoàn toàn phủ nhận xã hội mà gồm có chính trị, kinh tế, những liên hệ thuộc xã hội, tham vọng, tham lam – nếu tôi không hoàn toàn phủ nhận tất cả những việc đó, không thể khám phá được có một cái trí mới mẻ là gì. Vì vậy, trước hết phá vỡ cái nền tảng là phủ nhận những sự việc tôi đã biết. Liệu điều đó có thể?

Hiển nhiên, thuốc men sẽ không sáng tạo một cái trí mới mẻ; không có gì sáng tạo nó ngoại trừ sự phủ nhận hoàn toàn quá khứ. Liệu điều đó có thể? Bạn nói gì đây? Và nếu tôi đã cảm thấy hương thơm, cảm thấy, vẻ đẹp của phủ nhận như thế, làm thế nào tôi giúp đỡ chuyển tải điều đó sang một em học sinh? Em phải có vô vàn cái đã được biết – toán học, địa lý, lịch sử – và tuy nhiên lại dư thừa khả năng để tự do khỏi cái đã được biết – tự do khỏi nó một cách không hối tiếc.

***Giáo viên:** Thưa ông, tất cả những cảm xúc để lại một căn bã, một quấy rối dẫn đến nhiều loại xung đột và những hình thức khác của hoạt động tinh thần. Sự tiếp cận truyền thống của tất cả tôn giáo là phủ nhận cảm xúc này bằng kỷ luật và khước từ. Nhưng trong điều gì ông nói dường như có một*

tiếp nhận nhạy bén được làm tăng cao độ cho những cảm xúc này đến độ ông thấy những cảm xúc mà không bị biến dạng hay để lại cặn bã.

Krishnamurti: Đó là vấn đề. Nhạy cảm và cảm xúc là hai sự việc khác hẳn. Một cái trí mà là nô lệ cho suy nghĩ, cảm xúc, cảm thấy, là một cái trí cặn bã. Nó tận hưởng cái cặn bã, nó tận hưởng suy nghĩ về thế giới vui thú và mỗi suy nghĩ để lại một dấu vết, mà là cái cặn bã. Mỗi suy nghĩ của một vui thú nào đó mà bạn đã có để lại một dấu vết mà dẫn đến vô cảm. Rõ ràng, nó làm dờ dãn cái trí, và kỷ luật, kiểm soát và kiểm chế lại làm dờ dãn cái trí thêm nữa. Tôi đang nói ằng nhạy cảm không là cảm xúc, nhạy cảm đó hàm ý không dấu vết, không cặn bã. Vì vậy câu hỏi là gì?

Giao viên: Liệu sự phủ nhận ông đang trình bày khác biệt với một phủ nhận mà là sự kiềm hãm cảm xúc?

Krishnamurti: Làm thế nào bạn thấy được những bông hoa kia, thấy được vẻ đẹp của chúng, nhạy cảm trọn vẹn đến chúng để không còn cặn bã, không có ký ức về chúng, để cho khi bạn thấy chúng lại một tiếng đồng hồ sau bạn thấy một bông hoa mới mẻ? Điều đó không thể được nếu bạn thấy nó như một cảm xúc và cảm xúc đó được kết hợp với những bông hoa, với vui thú. Cách truyền thống là ngăn chặn cái gì là vui thú đi vì những kết hợp như thế đánh thức những dạng vui thú khác và vì vậy bạn kỷ luật chính mình không cho phép nhìn ngắm. Cắt bỏ sự kết hợp bằng một con dao mổ là không chín chắn. Vì vậy làm thế nào cái trí, làm thế nào hai mắt, thấy được màu sắc tuyệt vời và tuy nhiên không cho phép nó lưu lại dấu vết, cặn bã.

Tôi không đang đi để tìm kiếm một phương pháp. Làm thế nào trạng thái đó hiện diện được? Nếu không, chúng ta không thể nhạy cảm. Nó giống như một *tấm kính máy ảnh* tiếp nhận những hình ảnh và chính nó đang tự làm mới mẻ lại. Nó được phơi sáng, và tuy nhiên lại trở thành âm bản để chờ một hình ảnh kế tiếp. Vì vậy luôn luôn, nó đang tự xóa sạch mọi vui thú. Liệu điều đó có thể được hay chúng ta lại đang đùa *gỡ* cùng những từ ngữ chứ không phải cùng những sự kiện?

Sự kiện mà tôi thấy rõ ràng là: bất kỳ nhạy cảm, cảm xúc nào lưu lại cặn bã, đều làm mờ đi cái trí. Tôi phủ nhận trải nghiệm đó, nhưng tôi không biết làm thế nào để nhạy cảm lạ thường đến độ trải nghiệm không lưu lại dấu vết và tuy nhiên vẫn thấy bông hoa bằng trọn vẹn, bằng mãnh liệt vô cùng. Tôi thấy như một sự kiện không thể chối cãi rằng: mỗi cảm xúc, mỗi cảm thấy, mỗi suy nghĩ, lưu lại một dấu vết, định hình cái trí, và những dấu vết như thế không thể nào sáng tạo một cái trí mới mẻ. Tôi thấy một cái trí có những dấu vết là chết rồi, vì thế tôi phủ nhận chết. Nhưng tôi không biết được cái trí tốt lành. Tôi cũng hiểu rằng một cái trí tốt lành là nhạy cảm mà không có cặn bã của trải nghiệm. Nó trải nghiệm, nhưng trải nghiệm không lưu lại dấu vết để từ đó nó rút ra những trải nghiệm xa hơn, những kết luận xa hơn, chết xa hơn.

Một cái tôi phủ nhận và cái khác tôi không biết. Làm thế nào sự chuyển tiếp này từ phủ nhận cái đã được biết sang cái không biết được lại hiện diện?

Làm thế nào người ta phủ nhận? Liệu người ta phủ nhận cái đã được biết, không những trong những biến cố gây

xúc động nào đó nhưng còn cả trong những biến cố nhỏ xíu? Tôi có phủ nhận khi tôi đang cạo râu và tôi nhớ lại cái thời gian vui vẻ mà tôi đã trải qua ở Thụy sĩ hay không? Người ta phủ nhận hồi tưởng của một thời gian vui vẻ, đúng chứ? Liệu người ta nhận biết nó, và phủ nhận nó? Nó không gây xúc động, nó không hào nhoáng, không người nào biết về nó. Vẫn vậy phủ nhận liên tục này về những sự việc nhỏ xíu, những lau chùi nhỏ xíu, những xóa sạch nhỏ xíu, không chỉ một xóa sạch to tát nào, là rất cần thiết. Rất cần thiết phải phủ nhận suy nghĩ như một hồi tưởng, vui vẻ hay khó chịu, mỗi một giây phút của một ngày khi nó nảy ra. Người ta đang làm việc đó không phải vì bất kỳ động cơ nào, không phải vì mục đích thâm nhập vào trạng thái lạ thường của cái không biết được. Bạn sống ở Rishi Valley và nghĩ về Bombay hay Rome. Điều này tạo ra một xung đột khiến cho cái trí dờ dẩn, một phân chia. Liệu bạn thấy điều này và xóa sạch nó? Liệu bạn có thể liên tục xóa sạch nó không phải do bởi bạn muốn khám phá cái không ~~lật~~ được? Không bao giờ bạn có thể biết cái không biết được là gì bởi vì khoảnh khắc bạn công nhận nó như cái không biết được, bạn đã quay lại cái đã được biết.

Qui trình của công nhận là một qui trình của cái đã được biết được tiếp tục. Bởi vì tôi không hiểu rõ cái không biết được là gì nên tôi chỉ có thể thực hiện một việc này: tiếp tục xóa sạch suy nghĩ khi nó nảy ra.

Bạn nhìn những bông hoa đó, cảm thấy nó, thấy vẻ đẹp, mãnh liệt, rực rỡ lạ thường của nó. Sau đó bạn vào căn phòng nơi bạn sống, mà không được cân đối hài hòa lắm, mà xấu xí. Bạn sống trong căn phòng nhưng bạn có một ý thức nào đó về vẻ đẹp rồi bạn bắt đầu suy nghĩ về bông hoa và bạn

chộp lấy suy nghĩ khi nó nảy ra đó và bạn xóa sạch nó. Lúc này, từ chiều sâu nào bạn xóa sạch nó, từ chiều sâu nào bạn phủ nhận bông hoa, người vợ của bạn, thần thánh của bạn, đời sống kinh tế của bạn? Bạn phải sống với người vợ của bạn, con cái của bạn, với cái xã hội quỷ quái xấu xa này. Bạn không thể rút lui khỏi sống. Nhưng khi bạn phủ nhận hoàn toàn suy nghĩ, đau khổ vui thú, liên hệ của bạn khác hẳn và vì vậy phải có một phủ nhận tổng thể, không phải phủ nhận từng phần, không phải giữ lại những sự việc bạn yêu thích và phủ nhận những sự việc bạn không yêu thích.

Lúc này, làm thế nào bạn chuyển tải điều gì bạn đã hiểu rõ sang em học sinh?

Giáo viên: Ông đã nói trong khi đang dạy học và đang g học hành, khi ông không nói rằng “Tôi đang dạy cho bạn một điều gì đó”, tình huống đó là một mãnh liệt vô cùng. Lúc này, xóa sạch liên tục những dấu vết của suy nghĩ này, liệu nó có điều gì đó liên quan đến sự mãnh liệt vô cùng của tình huống đang dạy học và đang học hành?

Krishnamurti: Rõ ràng như thế. Bạn thấy không, tôi thấy rằng học hành và dạy học cả hai đều là một hành động. Chuyện gì đang xảy ra ở đây? Tôi không đang dạy bạn – tôi không là giáo viên hay uy quyền của bạn, tôi chỉ đang thâm nhập và chuyển tải thâm nhập của tôi sang bạn. Bạn có thể tiếp nhận hay loại bỏ nó. Vị trí của chúng ta giống hệt như các em học sinh.

Giáo viên: Vậy thì người giáo viên làm gì?

Krishnamurti: Bạn chỉ có thể khám phá nó khi bạn liên tục đang phủ nhận. Bạn có khi nào thử việc đó? Nó như thể bạn không thể ngủ được một giây phút nào vào ban ngày.

Giáo viên: Nó không chỉ cần năng lượng, thưa ông, nhưng cũng còn giải phóng nhiều năng lượng.

Krishnamurti: Nhưng trước tiên bạn phải có năng lượng để phủ nhận.

5- GANH ĐUA

Krishnamurti: Chúng ta đã nói về sáng tạo một chuyển tải nghiêm túc giữa chúng ta và em học sinh, và trong trạng thái hiệp thông để sáng tạo một bầu không khí hay một môi trường khác hẳn, mà trong đó em học sinh bắt đầu học hành. Tôi không hiểu liệu bạn có nhận biết rằng sự hời hợt dễ lan rộng và sự nghiêm túc cũng thế. Nó không là một nghiêm túc được tạo ra do bởi một khuôn mặt nặng nề hay một tinh thần nặng nề nhưng một nghiêm túc phải hiện diện khi chúng ta cùng trong trạng thái liên hệ, hiệp thông.

Tôi nghĩ rằng học hành chỉ có thể hiện diện trong trạng thái hiệp thông đó giữa giáo viên và học sinh như giữa bạn và tôi – không phải rằng tôi là giáo viên của bạn. Bạn biết từ ngữ “hiệp thông” có nghĩa gì: truyền đạt, tiếp xúc, chuyển tải một cảm thấy nào đó, chia sẻ nó, không chỉ ở mức độ từ ngữ mà còn ở mức độ trí năng và cũng là cảm thấy sâu thẳm hơn, tinh tế hơn. Tôi nghĩ từ ngữ “hiệp thông” có nghĩa tất cả những điều trên, và trong trạng thái đó, ở mọi mức độ, trong bầu không khí đó, trong ý thức cùng nhau đó, liệu cả người giáo viên lẫn em học sinh không thể học hành hay sao? Tôi nghĩ chỉ trong duy nhất trạng thái đó mới có học hành, không phải khi bạn ngồi trên bục giảng và tuôn ra những thông tin để ép buộc em học sinh phải thu nhận. Liệu chúng ta có thể sáng tạo hiệp thông đó, không chỉ cùng người nói nhưng còn cùng cây cối, cùng thiên nhiên, cùng thế giới,

cùng buổi sáng sớm khi chúng ta thức dậy, một ý thức hiệp thông trong đó chúng ta học hành?

Sáng nay liệu chúng ta có thể bàn luận điều gì đó mà tôi cảm thấy rằng không chỉ một giáo viên chuyên nghiệp nhưng một con người cũng nên suy nghĩ, bởi vì điều gì chúng ta sẽ bàn luận có nhiều ý nghĩa trong sống? Toàn văn minh, không chỉ ở Ấn độ nhưng trong nhiều vùng còn lại trên thế giới, đều hướng đến ganh đua, đến thành công, đến thành đạt. Một người tham vọng dường như là một thực thể được kính trọng – một người tham vọng, một người hung hăng mà muốn thành công, phải kích động, phải giật dây, gây ảnh hưởng và thế là leo lên đỉnh của một nhóm người. Có ganh đua mãi mãi không chỉ trong lớp học của một ngôi trường mà còn trong sống hàng ngày, trong thái độ của người thư ký mà cảm thấy anh ấy phải trở thành người quản lý và người quản lý trở thành người giám đốc, và người giám đốc trở thành chủ tịch đoàn và vân vân. Đây là khuôn mẫu đã được thiết lập của sự tồn tại trong văn minh hiện đại. Bạn nhìn khắp mọi nơi, con người đang theo đuổi thành công và chính con người đó được kính trọng, ít ra về phân uy quyền, và cùng thái độ đó tồn tại trong ngôi trường. Bạn bảo em học sinh rằng cậu ta không giỏi, không thông minh như em học sinh khác. Bạn vỗ về em, dọa nạt em, khuyến khích em ganh đua, phải thành công, phải đến một mức độ trí năng nào đó. Bạn là người tôn sùng những nhãn hiệu.

Vì vậy, bạn có một thái độ bẩm sinh, mà theo căn bản là ganh đua, và hung hăng. Điều này đúng như thế không chỉ trong sống kinh tế và xã hội mà còn trong sống tôn giáo nữa. Có đấu tranh mãi mãi này để leo lên, để ganh đua, để so sánh ở mọi mức độ của sự hiện diện của chúng ta. Liệu bạn đã tìm

hiểu bề trái của vị trí cao và vị trí thấp này chưa, hay bạn chấp nhận nó như một điều không tránh khỏi và tiếp tục sống?

Và liệu điều này sẽ tạo ra học hành thực sự? Đây là điều tự nhiên trong sống à? Tự nhiên không phải theo ý nghĩa ban sơ của từ ngữ đó nhưng đây là một sống có văn hóa hay sao? Bạn sẽ dạy em học sinh theo cách này? Bạn nghĩ nó là cách đúng đắn của sự tồn tại? Tôi biết rằng nó là cái khuôn mẫu đã được chấp nhận, nhưng liệu nó là cách đúng đắn? Trước hết, ganh đua này, so sánh này tác động gì đến cái trí? Bạn nghĩ rằng bạn học hành qua ganh đua? Chúng ta hãy thâm nhập điều này. Bạn biết rằng nó là cái khuôn mẫu được thiết lập ở mọi mức độ của sự hiện diện của chúng ta, ở mọi chặng đường của sự hiện diện của chúng ta, phải so sánh, phải có những mục đích, phải thành tựu. Đây là nguyên cấu trúc thuộc sự hiện diện của con người.

Khi bạn trông thấy hai bức tranh trên tường, thái độ của bạn là nếu tên của họa sĩ nổi tiếng, bất kỳ cái gì anh ấy vẽ đều xuất sắc cả. Nhưng nếu người họa sĩ có cái tên không biết rõ lắm thì tranh của anh ấy bị thấp kém hơn. Điều này luôn luôn xảy ra. Đúng chứ? Liệu thái độ đó mang lại hiểu rõ, liệu điều đó sẽ giúp chúng ta học hành hay sao? Không phải rằng tôi phải không có khả năng phân biệt, nhưng liệu so sánh sẽ giúp cái trí hiểu rõ, học hành hay sao? So sánh là trạng thái của cái trí mà trong đó người ta học hành?

Làm thế nào bạn tiếp tục giúp đỡ em học sinh nếu cả bạn lẫn em học sinh có thái độ ganh đua, thái độ so sánh này?

Chúng ta hãy giải thích điều này rất đơn giản. Ganh đua này tác động vào cái trí ra sao? Điều gì xảy ra cho cái trí

luôn luôn đang so sánh, đang **đ** được thành công, đang thờ phụng thành công?

Giáo viên: Nó đang làm tự làm kiệt quệ chính nó.

Krishnamurti: Bạn vẫn còn đang quan sát những ảnh hưởng, những kết quả nhưng bạn không đang quan sát chính cái trí. Bạn không đang quan sát bản chất của chính cái trí đang làm **v**ệc này, cái trí đang chuyển động, đ ang ở một trạng thái ganh đua. Làm ơn hãy quan sát chính cái trí đang làm những công việc này.

*Giáo viên: Nếu cái trí sắp sửa đo lường thành công bằng điều đ*ạt đ

Krishnamurti: Bạn đang giải quyết những kết quả. Tôi muốn chặn đứng cái trí. Có lẽ những giải quyết từng mảnh gây **m**ệt mỏi. Hạt giống của một cây sồi không bao giờ trở thành một cây thông. Bạn nói rằng: “Tôi không biết tôi là hạt giống gì nhưng tôi muốn trở thành một cây thông, hay một cây trần bì, hay một cây sồi”. Chúng ta không biết hạt giống hay trạng thái của chính cái trí, nhưng lại quan tâm đến cái gì nó nên là.

Chúng ta hãy **t**ải nghiệm sự kiện hơn là diễn tả bằng từ ngữ sự kiện đó. Chúng ta ganh đua, thờ phụng thành công, bởi vì chúng ta cảm thấy rằng nếu chúng ta không ganh đua, chúng ta sẽ bị trì trệ. Đó chỉ là một đáp lại phỏng đoán, nó không là một sự kiện thực sự. Bạn không biết được việc gì sẽ xảy ra. Khi bạn hiểu rõ bạn là gì, dù là gì chẳng nữa, vậy thì bạn bắt đầu học hành. Nước là nước trong mọi tình huống dù

nó ở trong con sông hay trong một giọt nước uống. Lúc này chúng ta không có nền tảng mà từ đó chúng ta học hành. Điều gì chúng ta đang làm chỉ là thêm vào. Qui trình thêm vào đó là điều gì chúng ta gọi là học hành. Nó không là học hành gì cả.

Chỉ có một cái trí không đang so sánh, khi nó đã hiểu rõ sự vô lý của so sánh, cái trí đó mới có thể sáng tạo một nền tảng mà từ đó nó có thể bắt đầu học hành trong ý nghĩa thực sự của từ ngữ học hành.

Nếu có một nền tảng như thế mà trong đó không ồn lang thang, không còn ác cảm, nó là một nền tảng vĩnh cửu và bạn có thể xây dựng trên nền tảng đó. Xây dựng đó là cấu trúc của học hành và từ học hành đó có hành động và không bao giờ tuân phục, và vì vậy không bao giờ có một ý thức sợ hãi, không bao giờ có một ý thức thất vọng.

Liệu bạn có thể giúp đỡ em học sinh học hành trong thái độ đó? Muốn giúp em học sinh học hành, bạn phải hiểu rõ qui trình thấu hiểu và tiến hành học hành. Vậy là, bạn đang sáng tạo một con người thực sự, không phải một cái máy. Nếu bạn không hiểu rõ điều đó, làm thế nào bạn giúp đỡ em học sinh? Liệu bạn có thể xóa sạch tất cả mọi gánh nặng bằng một lần lau chùi, mà có nghĩa liệu bạn có thể xóa sạch cấu trúc tạm gọi là một xã hội?

Các bạn là những giáo viên; một thế hệ mới đang đến trong vòng tay của bạn. Bạn muốn các em cứ tiếp tục cái cách như thế này à? Nếu bạn cảm thấy xã hội mà trong đó chúng ta đã lớn lên là một xã hội thoái hóa, làm thế nào bạn sẽ giúp đỡ em học sinh sáng tạo một chất lượng mới mẻ của cái trí mà trong đó sự quý giá của ganh đua không dính

dáng? Những bước nào bạn sẽ sử dụng, ngày này qua ngày khác, để thấy rằng em học sinh không bị chết chìm, không bị nuốt trọn bởi xã hội. Bạn sẽ làm gì, từng bước, để giúp đỡ em học sinh?

Giáo viên: Em không nên được nuôi dưỡng trong xa hoa.

Krishnamurti: Có gì sai trái ở xa hoa? Em có lẽ mặc những bộ quần áo sạch sẽ, em có lẽ ngồi trên một cái ghế dựa, có thực phẩm tốt. Đối với tôi nó là xa hoa, đối với bạn nó không là xa hoa. Xa hoa có liên quan gì đến việc này hay không? Bạn đang đặt ra nguyên tắc, lý tưởng của “xa hoa”.

Nói chuyện cùng em không chỉ một tuần một lần, luôn luôn nói chuyện cùng em về điều đó, bởi vì em đang bị quy định để ganh đua. Làm thế nào bạn sẽ giúp đỡ em không bị trói buộc trong vòng tròn hiểm độc của ganh đua?

Giáo viên: Bằng cách làm cho em hiểu rõ rằng em không nên sợ hãi và như một cá nhân em là duy nhất và em có góp phần trong sáng tạo.

Krishnamurti: Nếu một cá nhân nhận ra rằng anh ấy là duy nhất đến độ không có một người nào khác giống anh ấy, anh ấy có duy nhất thực sự? Em đến đây cùng tất cả những thành kiến của cha mẹ em. Đây là cái trạng thái duy nhất trong em bé tội nghiệp đó? Bạn phải xóa sạch khỏi em mọi quy định của em và liệu bạn có thể xóa sạch khỏi em tất cả điều đó? Như một giáo viên, chức năng của bạn không là thực hiện xóa sạch điều đó hay sao? Nó là trách nhiệm của bạn. Bạn phải hiểu rõ nó, hiểu rõ rằng điều này đúng; và bạn phải cảm thấy nó một cách mãnh liệt đến độ bạn sẽ chuyên tâm nó.

Nhưng có lẽ em cảm thấy không mãnh liệt như thế. Làm thế nào bạn hiệp thông cùng em để cho em học hành? Làm thế nào bạn dạy học hay giúp đỡ em học hành mà không có tinh thần ganh đua?

***Giáo viên:** Tôi không thể cảm thấy cho em bé nếu cảm thấy đó không ở trong tôi, và khi nó không hiện diện ở đó tôi cảm thấy rằng tôi đã hủy hoại em bé rồi.*

Krishnamurti: Tôi sẽ giải thích cho bạn. Mỗi trường hợp đều có bài học riêng của nó. Bạn không cảm thấy nó vì chính bạn đang ganh đua. Bạn không đang ganh đua để có tiền bạc, chức vụ, thanh danh hay sao? Chừng nào bạn còn không cảm thấy mãnh liệt về điều này, bạn sẽ làm gì đây? Bạn không thể chờ đợi cho đến khi bạn hoàn toàn hiểu rõ. Vì vậy bạn sẽ làm gì? Đừng cho em học sinh điểm nhưng giữ một quyển sổ ghi chép cho riêng bạn để xem thử em đa ng cư xử như thế nào, em đang học hành như thế nào và mức độ hiểu biết của em như thế nào và vân vân, nhưng đừng thúc giục em và đừng giúp em ganh đua.

Chúng ta hãy xem lại điều gì chúng ta đã bàn luận. Học hành thực sự xảy ra khi tinh thần ganh đua đã chấm dứt. Tinh thần ganh đua chỉ là một qui trình thêm vào mà không là học hành gì cả. Chúng ta muốn em học hành và không chỉ thêm vào hiểu biết cho em giống như một cái máy. Muốn giúp đỡ em học hành tại căn bản và có nền tảng thì em phải không còn ganh đua, cùng tất cả những hàm ý của nó. Lúc này, một trong những cách để làm việc này là nhận biết sự thật của không ganh đua. Lúc này, làm thế nào bạn giúp đỡ em không ganh đua?

***Giáo viên:** Khi tôi dạy môn toán tôi suy nghĩ những phương cách giảng giải để tài đó để cho nó sẽ gây hứng thú. Vì vậy, nhiều thứ vận hành cùng nhau khi một vấn đề như thế này được trình bày và làm thế nào chúng tôi có thể chuyển tải sang các em. Nó là một sự kiện rất bao quát, vì vậy chúng tôi chỉ có thể giải thích nó tại một mức độ nào đó.*

Krishnamurti: Bạn không đang hiểu rõ mấu chốt. Khi tôi nói, “Tôi sẽ làm gì đây?” Tôi có ý nói cả hành động và cảm thấy nữa. Chúng không là hai sự việc khác biệt, cảm thấy và hành động. Tôi thấy rất rõ ràng rằng ganh đua là hủy hoại không chỉ trong lớp học mà còn suốt sống. Đây là một em bé còn trẻ thơ, tôi muốn giúp đỡ em hiểu rõ. Làm thế nào tôi có thể thực hiện đây? Tôi có thể nói với em, “Hãy quan sát điều gì đang xảy ra trong sống. Có đau khổ, xung đột.” Hãy nói chuyện cùng em nhưng bạn không tạo ra sự chỉ trích, bạn không tạo ra sự phản ứng. Hãy nhìn vào bức ảnh. Thấy nó rất rõ ràng như thấy London hay Bombay trên bản đồ. Hãy giúp đỡ em học sinh thấy nó rất rõ ràng, đó là việc đầu tiên. Chuyển tải sang em sự khẩn thiết của cảm thấy đó. Đừng cố gắng thuyết phục em, gây ảnh hưởng em, đừng nói chuyện cùng em dựa vào phê bình, chỉ trích, dựa vào đồng ý, thuyết phục. Hãy chỉ cho em cái sự kiện. Vậy thì, bạn đang bàn luận cùng em hoàn toàn theo sự kiện, theo khoa học, không phải lãng mạn, cảm tính hay cảm xúc. Bạn đã hình thành giữa em và bạn sự liên hệ nghiêm túc. Bạn đang giải quyết những sự kiện và bạn đã hình thành một sự liên hệ giữa hai người về sự hiểu biết hỗ trợ của sự kiện, yếu tố thoái hóa của ganh đua. Vậy thì em và bạn ngồi xuống và nói rằng “Chúng ta sắp sửa làm gì thực sự, trong hành động?”

Chuyển tải của cảm thấy hiệp thông tùy thuộc hoàn toàn vào mãnh liệt của cảm thấy này. Lúc này, bạn đã hình

thành cảm thấy, sự thật, sự kiện, rằng ganh đua là không đang sống, nhưng bạn vẫn chưa chuyển tải sự kiện này sang em. Đó là việc đầu tiên bạn phải thực hiện.

6- SỢ HÃI

Krishnamurti: Làm thế nào bạn, như một người giáo dục, giải quyết vấn đề của loại bỏ sợ hãi trong em học sinh? Liệu bạn có thể bắt đầu nó như bạn bắt đầu dạy môn toán? Đầu tiên, chính bạn phải hiểu rõ sợ hãi trước khi bạn có thể giúp một người khác. Bạn phải hiểu rõ hàm ý của sợ hãi, sợ hãi xảy ra bằng cách nào. Giống như bạn biết ngôn ngữ Hindu hay một môn học nào khác, bạn phải biết điều gì đó về sợ hãi. Xã hội đang làm mọi việc để khắc sâu sợ hãi bằng cách đặt ra những tiêu chuẩn, những lý tưởng tôn giáo, những phân biệt giai cấp, những ý tưởng của thành công, ý thức về vị trí cao hơn và thấp hơn, người giàu có và người nghèo khổ. Xã hội đang làm mọi việc có thể được để nuôi dưỡng những giá trị biến dạng.

Trách nhiệm của người giáo viên là phải thâm nhập kỹ càng sợ hãi và không cho phép sợ hãi được chuyển tải, và trách nhiệm của em học sinh là có thể nhận ra những nguyên nhân nuôi dưỡng sợ hãi. Như những người giáo viên, đây không là vấn đề cho bạn hay sao? Chúng ta chẳng có bao nhiêu tình yêu trong óng, cả nhận vào lẫn cho đi; tình yêu không ở trong một ý nghĩa huyền bí nhưng một cảm thấy thực sự của tình yêu, thông cảm, nhân từ, rộng lượng, một hành động không tuôn trào từ một trung tâm là cái tôi. Và bởi

vì bạn chẳng có bao nhiêu tình yêu, bạn sẽ làm gì cho em học sinh đây, bạn sẽ giúp đỡ em như thế nào để có ngọn lửa này?

Tôn giáo có ấb kỳ ý nghĩa nào đối với bạn hay không? Không phải những nghi lễ, nhưng cảm thấy tôn giáo, ân lành tôn giáo, thiêng liêng giữa điều gì đó? Tôn giáo, sợ hãi, tình yêu – chúng không liên ệ lẫn nhau hay sao? Bạn không thể hiểu rõ một điều mà không hiểu rõ điều khác. Có sợ hãi, có sự thiếu thốn quá nhiều của tình yêu này – tôi có ý nói sự đam mê của nó, sự mãnh liệt của nó – và rồi thì có cảm thấy ân lành này mà không là đền bù lại, mà không là phần thưởng cho hành động ngay thẳng, mà chẳng liên quan gì đến những tổ chức tôn giáo.

Bạn dạo bộ vào một chiều tối và bạn có nhìn thấy người dân làng đang băng qua những cánh đồng hay không? Tất cả việc đó đẹp làm sao đâu! Và người dân làng hoàn toàn không nhận biết vẻ đẹp của đất đai, của những quả đồi, của dòng nước. Bởi vì người dân làng đang trở về tổ ấm cơ cực của anh ấy mà không có gì cả. Liệu có sợ hãi, có mãnh liệt của tình yêu và cảm thấy đồng cảm khi bạn nhìn thấy người dân làng nghèo khổ đi ngang qua? Bạn không cảm thấy một dâng trào ột ngọt trong chính bạn, một t uyệt vọng bởi sự đau khổ to lớn kia hay sao? Người ta có thể làm gì đây? Có thể nhận vào và cho đi, cảm thấy và quảng đại, tử tế, khiêm tốn. Nó có ý nghĩa gì đối với bạn? Làm thế nào bạn thức dậy được sự việc này trong bạn hay thức dậy được nó trong người khác? Liệu có thể có được một tiếp cận mà không là sự hiểu biết phê bình tách rời, nhưng một hiểu rõ mà là tổng thể – về sợ hãi, tình yêu, cảm thấy tôn giáo hay không?

Lúc này, tôi sẽ tiếp cận vấn đề như thế nào? Có phải tôi sẽ tách rời mỗi vấn đề, ví dụ sợ hãi, thâm nhập nó, rồi sau đó thâm nhập tình yêu? Tôi sẽ nắm bắt toàn sự việc như thế nào? Nếu bạn có cảm thấy của một âm thanh, bạn có cảm thấy của một bài hát và nếu bạn có cảm thấy của sự yên lặng giữa những âm thanh, bạn có được sự hài lòng về chuyển động của một bài hát. Bài hát không chỉ là từ ngữ, không chỉ là âm thanh, nó là sự kết hợp đặc biệt của âm thanh, khoảng yên lặng và sự tiếp tục của âm thanh. Muốn hiểu rõ âm nhạc, chắc chắn phải có hiểu rõ toàn sự việc này. Và trong cùng cách như vậy, sợ hãi có phải là vấn đề tách rời mà phải được hiểu rõ bởi chính một mình nó và tình yêu chính một mình nó và cảm thấy tôn giáo chính một mình nó, hay có một tiếp cận đến cái tổng thể, một sự việc trọn vẹn?

Có khi nào bạn quan sát một giọt mưa? Giọt mưa chứa đựng toàn cơn mưa đó, toàn con sông, vạch ra khe núi, khoét thành vịnh Grand Canyon, trở thành một thác nước ầm ầm chuyển động. Cùng một cách như vậy liệu cái trí của tôi có thể quan sát sợ hãi, tình yêu, tôn giáo, Thượng đế, như một chuyển động, hơn là như một suy nghĩ tách rời, một khảo sát phân tích tỉ mỉ, một phê bình từng chi tiết.

***Giáo viên:** Sự liên quan giữa sợ hãi và tình yêu là gì?*

Krishnamurti: Nếu tôi sợ hãi, làm thế nào tôi có được sự đồng cảm cùng mọi người? Một con người tham vọng không biết gì về quả đất và tình nhân loại. Một con người tham vọng không biết gì về tình yêu. Liệu một con người sợ hãi chết, sợ hãi người hàng xóm của anh ấy có lẽ nói gì, sợ hãi người vợ, an toàn, công việc làm của anh ấy, có thể có được sự đồng cảm hay sao? Cái này loại trừ cái kia.

Giáo viên: Chúng ta ận hành chỉ trong từng mảnh, qua những mảnh chúng ta cố gắng hiểu rõ cái tổng thể.

Krishnamurti: Điều gì thay đổi được sợ hãi?

Giáo viên: Hiểu rõ.

Krishnamurti: Điều gì sẽ tạo ra sự thay đổi và ai là người thay đổi? Tôi đã quan sát cái trí của tôi mà nói, “Tôi sợ hãi” và tôi cố gắng chộp được việc gì cái trí của tôi đang cố gắng làm. Điều gì là nỗ lực và ai là người tạo ra nỗ lực đó? Nếu người ta không thâm nhập nó rất sâu thẳm, và chỉ nói, “Tôi phải loại bỏ sợ hãi” chẳng có ý nghĩa bao nhiêu.

Có sợ hãi, có tình yêu và cảm thấy bao la này. Tôi có thể phân tích sợ hãi từng bước một. Tôi có thể thâm nhập những nguyên nhân của sợ hãi, những ảnh hưởng của sợ hãi, tôi có thể suy xét tại sao tôi sợ hãi, và ai là người tạo ra nỗ lực và liệu người tạo ra nỗ lực có khác biệt với việc đang tạo ra nỗ lực hay không. Và tôi có thể thâm nhập liệu có một cái trí mà có thể quan sát nỗ lực, người tạo ra nỗ lực và cái sự việc mà anh ấy đang thực hiện một nỗ lực vào nó, không chỉ hời hợt nhưng còn sâu thẳm bên trong. Ở ngọn nguồn của tất cả việc này, vẫn còn có sợ hãi đang thập thò. Tôi có thể thâm nhập, phân tích tỉ mỉ về vấn đề tôn giáo, tín điều, niềm tin, mê tín này nhưng ở khúc cuối của phân tích này tôi vẫn còn ở cái nơi tôi là. Tôi đã học hành những phương pháp kỹ thuật của phân tích và khúc cuối của nó, cái trí của tôi sắc bén đến độ nó có thể theo sát mọi chuyển động của sợ hãi. Nhưng sợ hãi vẫn còn thập thò đâu đó.

Lúc này, bản chất của cái trí mà nhận vào cái tổng thể, lãnh hội nó trọn vẹn cùng lúc và thả hỏi điều gì không quan trọng là gì?

Phải có một tiếp cận mà sẽ cho người ta một hiểu rõ tổng thể, một cảm thấy tổng thể để cùng nó người ta có thể tiếp cận được mỗi vấn đề. Liệu tôi có thể nắm bắt trọn vẹn ý nghĩa của cái gì đó, của tình yêu, sợ hãi, tôn giáo, cảm thấy lạ thường đó của bao la, của vẻ đẹp rồi sau đó tiếp cận mỗi vấn đề riêng biệt hay không? Bạn đã nhìn thấy cây cối. Liệu bạn có thể nhận vào tổng thể cái cây hay bạn chỉ nhìn thấy cái cành cây và những chiếc lá và những bông hoa? Bạn có nhìn thấy tổng thể cái cây ở phía bên trong bạn hay không? Rốt cuộc, một cái cây là gốc rễ, cái cành, bông hoa, quả, nhựa, tổng thể của cái cây. Liệu bạn có thể nắm bắt được cảm thấy, ý nghĩa, vẻ đẹp của tổng thể cái cây rồi sau đó nhìn vào cái cành? Quan sát như thế sẽ có ý nghĩa vô cùng.

Khi bạn thấy cái cây vào lần sau, thấy được hình thể của nó, kích thước của nó, chiều sâu, cảm thấy, vẻ đẹp, chất lượng của tổng thể cái cây. Tôi đang nói về cảm thấy tổng thể. Trong cùng cách như vậy bạn có một cơ thể: bạn có những cảm thấy, những cảm xúc; có cái trí, có những kỷ niệm – những truyền thống nhận biết được và không nhận biết được, những thế kỷ của những ấn tượng được tích lũy, cái họ của gia đình – liệu bạn cảm thấy tổng thể của cái đó? Nếu bạn không cảm thấy tổng thể của cái đó nhưng chỉ mô xẻ những cảm xúc của bạn, điều đó không chín chắn. Liệu trong bạn, bạn có thể cảm thấy tổng thể sự việc này và cùng cảm thấy của toàn thân tâm đó, thâm nhập sợ hãi?

Sợ hãi là một vấn đề tổng thể. Liệu bạn có thể tiếp cận nó bằng một tổng thể để gặp gỡ một tổng thể hay không?

Giáo viên: Luôn luôn không thể được, thưa ông, chúng tôi thường bị cuốn hút trong những vấn đề ngay lập tức của chúng tôi.

Krishnamurti: Nhưng một lần bạn có được cảm thấy của bao la, tổng thể, sống có một màu sắc khác hẳn, nó có một chất lượng khác hẳn.

Giáo viên: Tôi chỉ thỉnh thoảng nhận biết tổng thể này.

Krishnamurti: Tôi không nghĩ bạn đã có lần suy nghĩ về nó, đúng chứ?

Giáo viên: Có chứ, một lần, bằng cách tách rời chính tôi khỏi vấn đề ngay lập tức và nhìn nó.

Krishnamurti: Tôi không có ý như thế. Tôi có ý rằng để có cảm thấy của tất cả thời gian, không phải hôm nay, ngày mai, ngày này sau ngày khác, nhưng cảm thấy của tất cả thời gian. Để suy nghĩ dựa vào con người, thế giới, vũ trụ là một cảm thấy lạ thường. Và cùng cảm thấy đó liệu người ta có thể tiếp cận được vấn đề riêng biệt? Nếu không chúng ta sẽ rơi vào một hỗn loạn thuộc trí năng hay thuộc cảm xúc.

Sự khó khăn trong điều này là gì? Có phải bởi vì không có khả năng, sự chật hẹp của cái trí, bận rộn ngay lập tức, quan tâm ngay lập tức cho người con, người chồng, người vợ, mà vì vậy nuốt trọn thời gian của bạn đến độ bạn không còn thời gian để suy nghĩ về nó? Hãy suy nghĩ từ ngữ “ngay lập tức”. Không có ngay lập tức, nó là một sự việc liên

tục. Bạn khiến cho nó thành một vấn đề ngay lập tức; vấn đề đó là kết quả của một ngàn ngày hôm qua và một ngàn ngày mai. Không có vấn đề ngay lập tức. Có sợ hãi, tình yêu và thôi thúc của con người để tìm kiếm cái bao la, tổng thể. Liệu bạn có thể nắm bắt được một chút chất lượng của cảm thấy này và nói rằng, “Hãy để tôi quan sát sợ hãi”?

Sợ hãi có nghĩa gì, và làm thế nào bạn sẽ tiến tới để giúp đỡ em học sinh? Bạn chuẩn bị em học sinh cho toàn sống và sống là một bao la cực kỳ. Và khi bạn sử dụng từ ngữ “sống” nó là tất cả đại dương, núi non và cây cối và tất cả tham vọng của con người, đau khổ của con người, thất vọng, đấu tranh, tổng thể của tất cả. Liệu bạn có thể giúp đỡ em học sinh hiểu rõ sự bao la đó của sống hay không? Hay bạn không phải giúp đỡ em học sinh có cảm thấy này?

Có ai trong các bạn thiên định? Không chỉ là ngồi yên lặng, không chỉ là thâm nhập những vận dụng của cái trí nhưng còn cả mời mọc tầng ý thức bên ngoài và tầng ý thức bên trong và thâm nhập sâu thẳm hơn vào yên lặng và xem thử điều gì xảy ra sâu thẳm và sâu thẳm. Nếu bạn không làm điều này, liệu bạn không đang mất mát nhiều trong sống hay sao?

Thiên định là một hình thức của ý thức tự nhớ lại, một hình thức của khám phá, một hình thức của tự do khỏi truyền thống, những ý tưởng, những kết luận, một ý thức của hoàn toàn cô đơn, mà là chết. Với ý thức của tổng thể đó, liệu bạn có thể gặp gỡ thách thức ngay lập tức?

Chúng ta hãy thực tế một chút nữa. Làm thế nào chúng ta bắt đầu giúp đỡ em học sinh thực sự được tự do khỏi sợ hãi?

Giáo viên: Tôi sẽ thấy rằng liên hệ của tôi cùng em học sinh là thân thiện. Nó sẽ là dốt nát khi bàn luận sợ hãi nếu tôi không thân thiện với em. Tôi sẽ sáng tạo những tình huống, cả thực tế lẫn trí năng, nơi em sẽ hiểu rõ thực tế sợ hãi có nghĩa gì, giải thích bằng trí năng những nguyên nhân và hậu quả của sợ hãi bởi vì cái trí cần được mài bén, và tôi sẽ xem thử liệu tôi có thể giúp đỡ em trải nghiệm trạng thái tổng thể này của quan điểm và cảm thấy.

Krishnamurti: Hãy thực tế một chút. Trong lớp học, làm thế nào bạn dạy học được đây? Làm thế nào bạn giúp đỡ em học sinh hiểu rõ được đây? Có một khoảng cách giữa em và cảm thấy tổng thể, làm thế nào bạn dẫn dắt đến đó được?

Giáo viên: Có thể thức dậy trong em một hiểu kỳ rất tinh tế. Việc kế tiếp tôi muốn thực hiện cùng em là khiến cho em trân trọng và hiểu rõ chất lượng trong học hành, trong chơi một trò chơi, trong môn toán hay những môn học khác. Tôi sẽ khám phá những thích thú của em là gì, em phản ứng ra sao, và nếu tôi có thể tiến triển thêm nữa, tôi sẽ xem thử liệu có điều cái gì đó nhiều hơn nữa xảy ra giữa tôi và em học sinh hay không.

Krishnamurti: Bạn đã làm những việc rõ ràng là cần thiết. Bạn sẽ nói chuyện cùng em, bạn sẽ chỉ cho em sợ hãi hiện diện như thế nào và tất cả việc đó. Điều gì kế tiếp đây? Thật ra, làm thế nào bạn giúp đỡ em học sinh được tự do khỏi sợ hãi. Tôi nghĩ đó là vấn đề thực sự. Khi có một cơ hội, liệu bạn có ở trong một trạng thái tự nhớ lại, ngẫm nghĩ, thiền định, thấu triệt mà có lẽ giúp em học sinh thấy rõ ràng sợ hãi là gì hay không? **Bn** thấy không, đó là một việc cần thiết, nhưng bạn lại khiến cho việc đó dây dưa trì hoãn.

Thật ra, bạn sẽ làm gì? Bạn sẽ làm gì trong thực tế?

Giáo viên: Thiên định sẽ giúp cái trí giải quyết tình huống đó.

Krishnamurti: Tôi có lẽ có một cảm thấy về tất cả điều này. Lúc này, làm thế nào tôi khai triển nó thành hành động? Tôi sẽ làm gì cùng hàng tá trẻ em kia?

Giáo viên: Cảm thấy sẽ tự khai triển. Chính là một mắt xích của tình yêu cùng những em bé mà sẽ giúp đỡ.

Krishnamurti: Đầu tiên có thương yêu, sau đó dùng mọi cơ hội để giúp đỡ em học sinh được tự do khỏi sợ hãi, giải thích cho em những nguyên nhân của sợ hãi và sử dụng mọi biện pháp để chỉ cho em rằng em ấy sợ hãi như thế nào. Trong lớp học, trong ngay khi dạy môn sử, môn toán, nói với em về nó. Nhưng điều gì kế tiếp. Bàn luận tiếp đi.

Giáo viên: Khi làm tất cả điều này tôi cũng cảnh giác để nhận rõ rằng điều gì tôi đang làm cho em cũng là đang không làm.

Krishnamurti: Toàn ảnh hưởng vào đứa trẻ của điều gì bạn đã nói, sự thật về thương yêu của bạn, những giải thích của bạn là gì? Nó không đang khiến cho em bé quay vào trong à, và điều đó tác động ra sao?

Giáo viên: Nó giúp em đối diện những vấn đề ngay lập tức nào đó.

Krishnamurti: Bạn đã giúp đỡ em học sinh nhìn vào chính em, bạn đã giúp đỡ em nhận biết sợ hãi này và quay vào trong theo ý nghĩa rằng em cảm thấy nhận biết nhiều hơn nữa về sợ hãi này. Bạn phải cân bằng nó bằng cái gì đó khác nữa.

Giáo viên: Thưa ông, ông có sẵn sàng qui trình quan sát vào trong này có thể dẫn đến vài phức tạp trong em bé?

Krishnamurti: Nó chắc chắn dẫn đến một loại cảm thấy tự ý thức – “Tôi đang làm điều đúng hay điều sai?” Sẽ có trạng thái lo lắng hay tự làm quan trọng, hay khoe khoang trong câu nói “Tôi can đảm làm sao!” Làm thế nào bạn sẽ cân bằng được việc đó? Hãy nghĩ ra đi, hãy dùng cái trí của bạn rất cẩn thận. Ở chặng này tôi nghĩ rằng vấn đề đó lại cần một loại tiếp cận khác hẳn. Nếu không bạn sẽ đang giúp em bằng sự chú ý được tập trung để trở thành tự ý thức, tự khẳng định, tự cao, và có một thái độ độc đoán.

Giáo viên: Nên có cơ hội cho một em bé nhạy cảm đến những sự việc khác không ở bên trong.

Krishnamurti: Đối với tôi có vẻ rằng bạn sẽ cũng cố một cách vô tình tách ích kỷ, một ý thức của tự quan trọng, một ý thức của khẳng định, hung hăng, thô lỗ.

Từ trước đến nay bạn đã giải quyết chuyển động của cái trí. Thủy triều đang di chuyển vào trong, thủy triều cũng di chuyển ra ngoài. Nếu nó vẫn còn ở bên trong nó giống như những dòng nước bị vây lại của một cái vịnh, nhưng nếu thủy triều có một chuyển động bên trong, vậy thì nó phải có một chuyển động bên ngoài. Từ trước đến nay bạn chỉ giải quyết

một chuyển động bên trong. Làm thế nào bạn sẽ giúp em học sinh chuyển động bên ngoài?

Giáo viên: Khi ông nói về chuyển động bên ngoài, tôi cảm thấy tôi không đang nhìn từ một điểm của tổng thể nhưng từ sự phát triển của chuyển động từng phần.

Krishnamurti: Nếu tôi không tiếp tục thúc đẩy và nhờ vậy làm cho bạn nhận ra nó chỉ là một đáp ứng từng phần, bạn sẽ không chuyển động. Bạn chỉ nói về chuyển động bên trong nhưng nó là một chuyển động của thủy triều cả bên trong lẫn bên ngoài. Nó là một chuyển động mà bạn xử lý một hướng và bạn không biết làm thế nào để xử lý cả bên ngoài lẫn bên trong như một chuyển động.

Giáo viên: Ngay khởi đầu không thể chuyển động cả bên trong lẫn bên ngoài hay sao?

Krishnamurti: Chuyển động bên ngoài mà sẽ sáng tạo sự cân bằng là gì?

Giáo viên: Không chỉ có sự cân bằng, nhưng thỉnh thoảng còn một ý thức của khiêm tốn xảy ra.

Krishnamurti: Có đồi núi, cây cối, sông ngòi, những bãi cát. Đó là chuyển động bên ngoài. Nhận biết, đang thấy, đó là chuyển động bên trong. Thiên nhiên đã dâng tặng bạn vẻ đẹp của tất cả những thứ này, sông ngòi, cây cối, mảnh đất cằn cỗi. Vì vậy phải có chuyển động cả bên ngoài lẫn bên trong, chuyển động vĩnh cửu.

7- DẠY HỌC VÀ HỌC HÀNH

***Giáo viên:** Chúng tôi nhận ra rằng chúng tôi không thể thấy rõ sự kiện nếu cái trí không được làm trống không suy nghĩ. Nhưng thậm chí khi nó trống không trong một khoảng thời gian, suy nghĩ dường như nảy ra lại. Làm thế nào chúng tôi kết thúc được suy nghĩ? Liệu chúng ta có thể bàn luận điều này?*

Krishnamurti: Tôi tự hỏi liệu tất cả chúng ta hiểu rõ sự quan trọng về vai trò của suy nghĩ? Suy nghĩ có quan trọng không, và nó quan trọng ở mức độ nào? Suy nghĩ là gì? Điều gì làm cho chúng ta suy nghĩ? Suy nghĩ quan trọng ở chỗ nào và nó không quan trọng ở chỗ nào, và bạn trả lời câu hỏi đó ra sao? Và bộ máy mà được khởi động khi một câu hỏi được đặt ra là gì?

Suy nghĩ chỉ là phản ứng thói quen đến một khuôn mẫu thói quen? Bạn sống ở đây trong ngôi trường này trong một khe rãnh nào đó, trong những khuôn mẫu nào đó của những suy nghĩ, những thói quen, những cảm thấy. Bạn sống, bạn vận hành trong những thói quen, những khuôn mẫu và những hệ thống kia; và sự vận hành của bộ não, suy nghĩ rất giới hạn. Và khi bạn ra khỏi thung lũng này, bạn sống trong một phạm vi hoạt động rộng rãi hơn một chút. Bạn có những khe rãnh nào đó của hành động và bạn tuân theo chúng. Thật ra, tất cả chúng đều là một qui trình máy móc, nhưng trong

khuôn mẫu của hoạt động máy móc đó có những thay đổi nào đó. Bạn bổ sung, thay đổi, nhưng luôn luôn trong khuôn mẫu đó, bất kỳ bạn ở đâu, bất kỳ vị trí nào bạn có lẽ có – bộ trưởng, thống đốc hay bác sĩ, hay giáo sư – nó luôn luôn là một cái khe rãnh với những thay đổi và những bổ sung khác nhau. Bạn vận hành trong những khuôn mẫu. Tôi không nói sự vận hành đó đúng hay sai, tôi chỉ đang thâm nhập nó. Bạn có những niềm tin nhưng chúng ở trong nền quá khứ và bạn tiếp tục những hoạt động hàng ngày của bạn, những ganh tị, tham lam, đố kỵ của bạn. Bất kỳ khi nào niềm tin của bạn bị tra hỏi bạn bị tức giận nhưng bạn vẫn tiếp tục. Trẻ em đang được giáo dục để suy nghĩ, để hình thành những khe rãnh của những thói quen và để vận hành trong những thói quen kia suốt phần còn lại thuộc sống của các em. Các em sẽ có việc làm, các em sẽ là những kỹ sư, những bác sĩ, và suốt phần còn lại thuộc sống, khuôn mẫu đó sẽ được cố định. Bất kỳ sự lệch hướng nào khỏi nó là điều gì đang gây ra bực dọc. Bực dọc đó được làm giảm xuống qua việc kết hôn, trách nhiệm, con cái; và thế là dần dần cái khuôn mẫu bị cố định. Và tất cả suy nghĩ đều luẩn quẩn trong cái gì tiện lợi, cái gì không tiện lợi, cái gì gây lợi lộc, cái gì xứng đáng – nó luôn luôn ở trong phạm vi đó.

Giáo viên: Đó không là suy nghĩ, thưa ông, đó là một lặp lại.

Krishnamurti: Nhưng đó là cách chúng ta sống, đó là sống của chúng ta. Đó là tất cả điều gì chúng ta muốn. Mọi thứ là lặp lại và cái trí mỗi lúc một đờ đẫn hơn và dốt nát hơn. Đó không là một sự thật hay sao, thưa bạn? Chúng ta không muốn bị quấy rầy, chúng ta không muốn phá vỡ khuôn mẫu.

Điều gì làm cho chúng ta phá vỡ khuôn mẫu hay thoát khỏi khuôn mẫu? Và liệu có thể không rơi vào một khe rãnh?

Nhưng tại sao tôi nên kết thúc việc tạo ra những khuôn mẫu? Tôi bắt đầu suy nghĩ đến việc kết thúc chúng khi khuôn mẫu đó không thỏa mãn cho tôi, khi khuôn mẫu đó không còn hữu dụng đối với tôi hay khi trong khuôn mẫu đó có những biến cố nào đó giống như chết, người chồng bỏ người vợ, hay mất một việc làm. Trong khi phá vỡ khuôn mẫu đặc biệt đó có một sự bức dọc được gọi là đau khổ và tôi né tránh đau khổ đó để rơi vào một khuôn mẫu khác. Tôi chuyển động từ khuôn mẫu này sang khuôn mẫu kia, từ một khuôn mẫu mà những hoàn cảnh, môi trường, gia đình, giáo dục đã áp đặt tôi vào, sang một khuôn mẫu khác. Bức dọc có làm cho tôi nghi vấn một chút ít, nhưng ngay lập tức tôi rơi vào một khe rãnh khác và tôi ổn định ở đó. Đó là điều gì mọi người đều muốn, đó là điều gì xã hội đều muốn. Ý tưởng kết thúc suy nghĩ này chen vào ở đâu?

Giáo viên: Thưa ông, có những lúc người ta không thỏa mãn với toàn khuôn mẫu và mọi thứ trong nó.

Krishnamurti: Điều gì làm cho chúng ta thấy được sự vô ích của khuôn mẫu này? Khi nào tôi thấy nó và cái gì làm tôi thấy nó? Một khuôn mẫu được định hình nếu có một động cơ. Nếu tôi phá vỡ khuôn mẫu này bằng một động cơ, động cơ đó sẽ định hình một khuôn mẫu mới.

Lúc này, điều gì khiến cho tôi thay đổi, điều gì khiến cho tôi thực hiện việc gì đó mà không có một động cơ?

Giáo viên: Rất khó khăn để được tự do khỏi động cơ.

Krishnamurti: Ai bảo bạn là để được tự do? Nếu nó là khó khăn, tại sao phải bận tâm bởi phá vỡ khuôn mẫu? Hãy hài

lòng với một động cơ và tiếp tục nó, tại sao lại bận tâm nếu nó khó khăn?

Giáo viên: Nó chẳng dẫn tôi đến nơi nào cả, thưa ông?

Krishnamurti: Nhưng nếu nó dẫn đến bất kỳ nơi nào, bạn sẽ theo đuổi nó phải không?

Giáo viên: Mà nghĩa là lại có một động cơ?

Krishnamurti: Điều gì khiến cho bạn phá vỡ và từ bỏ động cơ? Bạn có ý gì qua từ ngữ động cơ? Bạn dạy học ở đây vì bạn nhận được một số tiền, đó là một động cơ? Bạn thích người nào đó bởi vì họ có thể cho bạn một chức vụ hay bạn thương yêu Thượng đế bởi vì bạn ghét sống. Sống của bạn là đau khổ và tình yêu Thượng đế là sự tẩu thoát khỏi đau khổ đó. Đây là tất cả những động cơ.

Lúc này, điều gì khiến cho một cái trí, một con người, sống mà không có một động cơ? Nếu bạn có thể theo đuổi câu hỏi đó và thâm nhập nó, tôi chắc rằng bạn sẽ khám phá đáp án cho câu hỏi của bạn.

Giáo viên: Câu hỏi, “Liệu tôi biết những động cơ của tôi?” dường như xuất hiện trước câu hỏi “Tôi có làm một điều gì đó mà không có động cơ hay không?”

Krishnamurti: Chúng ta bắt những động cơ của chúng ta phải không? Tại sao tôi dạy học, tại sao tôi lại bám vào người chồng, người vợ? Liệu tôi biết những động cơ của tôi, và làm thế nào tôi tìm được nó? Và nếu tôi tìm được, điều gì sai trái khi có những động cơ. Tôi thương yêu người nào đó bởi vì

tôi thích ở cùng người đó về cơ thể, về tình dục, như một người đồng hành, có gì sai trái với điều đó?

***Giáo viên:** Khi tôi dạy học bởi vì tôi phải có tiền, động cơ không là một trở ngại. Tôi phải có tiền, vì vậy tôi phải có một nghề nghiệp nào đó, và tôi chọn nghề dạy học.*

Krishnamurti: Trước hết, liệu chúng ta biết những động cơ của chúng ta, không chỉ những động cơ nhận biết được nhưng còn cả không nhận biết được, những động cơ che giấu hay không? Chúng ta là ~~những~~ ^{những} kỳ việc gì trong sống của chúng ta mà không có động cơ hay sao? Muốn làm việc gì đó mà không có động cơ là tình yêu của việc gì người ta đang làm, và trong tiến hành đó suy nghĩ không còn máy móc; lúc đó bộ não ở trong một tình trạng học hành liên tục, không phải tạo ra một quan niệm, không phải chuyển động từ hiểu biết này qua hiểu biết khác. Nó là một cái trí mà chuyển động từ sự kiện sang sự kiện. Vì vậy, một cái trí như thế có khả năng kết thúc và đến được cái gì đó mà nó không biết, mà là tự do khỏi cái đã được biết.

Lúc đầu bạn hỏi: “Làm thế nào chúng ta kết thúc được suy nghĩ?” Tôi đã nói: “Để làm gì?” Thậm chí chúng ta còn không biết được suy nghĩ là gì, chúng ta không biết suy nghĩ như thế nào. Chúng ta suy nghĩ dựa vào những khuôn mẫu. Vì vậy, nếu chúng ta không thâm nhập và hiểu rõ tất cả điều đó, chúng ta không thể đặt ra câu hỏi: “Làm thế nào chúng ta kết thúc được suy nghĩ?”

***Giáo viên:** Làm thế nào chúng tôi có thể thâm nhập suy nghĩ và suy nghĩ như thế nào?*

Krishnamurti: Không chỉ thâm nhập suy nghĩ như thế nào mà còn thâm nhập suy nghĩ là gì? Liệu rằng tôi, như một con người, như một cá thể, có thể thâm nhập cách suy nghĩ của tôi là gì? Nó có máy móc không, nó được tự do không? Liệu tôi nhận biết nó khi nó đang vận hành trong tôi?

Muốn kết thúc suy nghĩ trước hết tôi phải thâm nhập hệ thống máy móc của suy nghĩ. Tôi phải hoàn toàn hiểu rõ suy nghĩ, sâu thẳm bên trong tôi. Tôi phải tiếp cận từng suy nghĩ, mà không cho phép một suy nghĩ nào tẩu thoát nếu không được hiểu rõ, để cho bộ não, cái trí, toàn thân tâm trở nên rất chú ý. Khoảnh khắc tôi theo đuổi mỗi suy nghĩ đến tận gốc rễ của nó, đến kết thúc hoàn toàn, tôi sẽ phát hiện rằng chính suy nghĩ tự kết thúc. Tôi không phải làm bất kỳ điều gì về nó bởi vì suy nghĩ là ký ức. Ký ức là dấu vết của trải nghiệm và chừng nào trải nghiệm còn chưa được hiểu rõ, thông suốt, trọn vẹn, nó còn để lại một dấu vết. Khoảnh khắc tôi trải nghiệm trọn vẹn, trải nghiệm đó không để lại dấu vết. Vì vậy, nếu chúng ta thâm nhập từng suy nghĩ và thấy dấu vết ở đâu và ở cùng dấu vết đó, như một sự kiện – vậy thì sự kiện đó sẽ mở toang và sự kiện đó sẽ kết thúc qui trình suy nghĩ riêng biệt đó, để cho mỗi suy nghĩ, mỗi cảm thấy được hiểu rõ. Vì vậy bộ não và cái trí đang được tự do khỏi một đống của những ký ức. Điều đó đòi hỏi chú ý lạ thường, không chỉ chú ý đến cây cối và chim chóc nhưng cả chú ý phía bên trong để thấy rằng mỗi suy nghĩ đều được hiểu rõ.

***Giáo viên:** Nó giống như một vòng tròn hiểm độc. Cái trí tham dự vào việc loại bỏ một khuôn mẫu của suy nghĩ và với mục đích hiểu rõ qui trình suy nghĩ nó cần một nhạy cảm nào đó mà cái trí không có được.*

Krishnamurti: Hãy thử một suy nghĩ, bất kỳ loại suy nghĩ nào. Thâm nhập nó xem thử tại sao bạn lại có suy nghĩ như thế, có gì liên quan trong nó, hiểu rõ nó, đừng để nó lại cho đến khi bạn đã hoàn toàn lật tung tất cả gốc rễ của nó.

Giáo viên: Điều đó có thể làm được nếu dụng cụ đang làm việc đó nhạy cảm.

Krishnamurti: Vì bạn thâm nhập một suy nghĩ riêng biệt bạn bắt đầu hiểu rõ dụng cụ đang thâm nhập suy nghĩ đó. Vậy thì, điều gì quan trọng không là suy nghĩ nhưng là người quan sát đang thâm nhập suy nghĩ đó. Và người quan sát là suy nghĩ mà nói: “Tôi không thích suy nghĩ đó, tôi thích suy nghĩ này.” Vậy là bạn tấn công vào tâm điểm của suy nghĩ và không phải những biểu lộ bên ngoài. Và vì bạn là một giáo viên, làm thế nào bạn sẽ sáng tạo việc này hay sáng tạo quan sát chú ý này, thâm nhập mà không có nhận xét này, trong một em học sinh?

Nếu tôi được phép hỏi, bạn dạy học như thế nào? Môi trường, quy định, bầu không khí, mà trong đó việc dạy học và học hành có thể xảy ra được là gì? Bạn dạy học, giải thích lịch sử, và em học sinh học hành. Bầu không khí, môi trường, chất lượng của phòng học mà trong đó việc dạy học và học hành đang xảy ra là gì?

Giáo viên: Có một bầu không khí đặc biệt khi cả giáo viên và học sinh đều đang chú ý.

Krishnamurti: Tôi không môn sử dụng từ ngữ “chú ý”. Nếu bạn học hành bất kỳ điều gì từ giáo viên, bản chất của sự

truyền đạt đó, của thấu nhận và học hành đó là gì? Muốn một bông hoa lớn lên phải có mưa, bạn hiểu chứ?

Giáo viên: Liệu chúng ta có thể tiếp cận nó một cách phù nhận?

Krishnamurti: Trong bất kỳ cách nào bạn thích. Tôi đang hỏi bạn khi đang dạy môn khoa học. Bầu không khí trong phòng học nơi bạn đang dạy môn khoa học là gì? Giáo viên và học sinh đang học hành, đang dạy học ở vị trí nào? Chất lượng cần thiết là gì, bầu không khí, mùi hương, hương thơm là gì?

Giáo viên: Một môi trường an bình và yên lặng.

Krishnamurti: Bạn đang lý tưởng và tôi thì không. Tôi không có một lý tưởng trong tôi, tôi chỉ muốn biết sự kiện. Bạn đang chuyển động khỏi sự kiện, đó là điều gì tôi phản đối. Khi bạn dạy học và các em học hành, trong phòng học, bầu không khí là gì? Bầu không khí là sự kiện.

Giáo viên: Sự thân thiện giữa giáo viên và học sinh.

Krishnamurti: Bạn không đang đối diện sự kiện. Bạn dạy học và bạn cũng biết và khi em học sinh muốn học hành, phải có một chất lượng nào đó, và tôi đang hỏi chất lượng đó là gì? Liệu bạn thực sự trải nghiệm chất lượng đó nơi mà sự truyền đạt này là lẫn nhau, nơi học hành là dạy học hay không?

Giáo viên: Thoạt đầu tôi đã nghĩ rằng khi tôi dạy học, tôi đang truyền đạt những thông tin cho các em học sinh, nhưng

lúc này tôi hầu ra rằng khi tôi đang dạy học thì cũng có đang học hành. Điều này xảy ra vào những khoảnh khắc hiếm hoi khi có sự thâm nhập, khi cả người giáo viên lẫn em học sinh đang cùng nhau thâm nhập.

Krishnamurti: Trạng thái khi đang cùng nhau thâm nhập đó xảy ra là gì? Bầu không khí, sự liên hệ là gì? Từ ngữ mà bạn sẽ dùng để chỉ trạng thái trong đó sự chuyển tải có thể được là gì?

Giáo viên: Sự tò mò.

Krishnamurti: Bạn dạy môn gì?

Giáo viên: Ngôn ngữ Hindi.

Krishnamurti: Đám trẻ quá háo hức muốn hiểu biết và bạn cũng háo hức muốn dạy học. Lúc này, nó sáng tạo bầu không khí gì? Điều gì xảy ra?

Giáo viên: Học sinh lắng nghe tôi.

Krishnamurti: Bạn nói rằng các em lắng nghe bạn. Bạn muốn dạy cho các em điều gì đó. Việc gì đã xảy ra? Tôi mong bạn thâm nhập việc này.

Giáo viên: Có một trạng thái nhận biết.

Krishnamurti: Tôi muốn thâm nhập một chút nữa vào vấn đề. Khoảnh khắc bạn nói có một trạng thái nhận biết bạn đã đặt vào nó một cái khung. Tôi đang cố gắng ngăn cản bạn và chính tôi khỏi việc định nghĩa nó.

***Giáo viên:** Khi mục tiêu ở đó, mục tiêu cả học hành lẫn dạy học đều vận hành; từ việc này có một dòng chảy, một chuyển động; và tạm thời trạng thái này hơi khác biệt với những trạng thái khác mà tôi biết.*

Krishnamurti: Có chú ý khi ă người giáo viên lẫn người được dạy đều có một động cơ học hành và dạy học. Bạn phải sáng tạo một cảm thấy, một bầu không khí, trong lớp học. Giống như lúc này chúng ta đã sáng tạo một bầu không khí – bởi vì tôi muốn khám phá và bạn muốn khám phá. Liệu có thể duy trì bầu không khí này, mà trong chính nó dạy học và học hành có thể xảy ra được hay không?

Chúng ta bắt đầu bằng cách hỏi làm thế nào chuyển tải ý thức của sự thâm nhập vào suy nghĩ, vào động cơ này, cho em học sinh. Tôi đã hỏi bạn. Bạn dạy học như thế nào, đó là, bạn chuyển tải mọi hiểu biết như thế nào? Và tôi đã hỏi điều gì xảy ra khi bạn thực sự dạy học. Bầu không khí khi bạn đang dạy học là gì? Nó là một bầu không khí uể oải hay một bầu không khí căng thẳng? Lúc này, nếu bạn đã không thâm nhập vào suy nghĩ của bạn, hệ thống máy móc của suy nghĩ, chuyển tải ý thức của sự thâm nhập đó sang em học sinh là điều không thể được. Nhưng nếu bạn đã thực hiện nó trong chính bạn, chắc chắn bạn sáng tạo được bầu không khí đó. Và tôi cảm thấy bầu không khí đó, chú ý đó, là chất lượng cần thiết của việc dạy học và học hành.

***Giáo viên:** Ông đã nói rằng định nghĩa của một sự kiện là một điều gì đó hoàn toàn khác hẳn đang trải nghiệm sự kiện đó. Lúc này, trong tất cả việc này dường như có một khoảng trống giữa định nghĩa và đang làm thực sự một việc gì đó. Ông cũng đã hỏi: bạn đã làm một việc gì đó vì lợi ích riêng*

của nó bởi vì bạn yêu quý nó hay chưa? Làm thế nào một người, mà không thâm nhập những động cơ của người đó, mà không có ít cả những kết quả này, đạt được tâm điểm của một điều gì đó?

Krishnamurti: Đó là điều mà tôi đang cố gắng đạt đến. Nhìn thấy một cái gì đó tổng thể là sự kết thúc thời gian hay hiểu rõ nó. Không hiểu người ta có thể thấy rằng liệu có một động cơ trong việc dạy học và học hành ở bất kỳ mức độ nào hay không? Sống là một tiến hành liên tục của dạy học và học hành. Dạy học và học hành không thể được nếu có một động cơ, và khi chúng ta có một động cơ đang dạy học cùng đang học hành không thể được. Lúc này, hãy chú ý điều này cẩn thận: trong chính bản chất của đang dạy học cùng đang học hành có sự khiêm tốn. Bạn là người dạy học và bạn là người học hành. Vì vậy không có em học sinh và không có người giáo viên, không có vị đạo sư và người đệ tử; chỉ có đang dạy học cùng đang học hành, mà đang xảy ra liên tục trong tôi. Chính tôi đang học hành và chính tôi cũng đang dạy học; toàn tiến hành này là một. Đó là điều quan trọng. Điều đó trao tặng sinh lực, một ý thức và chiều sâu, và điều đó bị cản trở nếu tôi có một động cơ. Khi học hành-dạy học là quan trọng, mọi việc khác trở thành điều phụ và vì vậy, động cơ biến mất. Cái quan trọng xưa đuổi đi cái không quan trọng. Vì vậy nó chấm dứt: tôi không phải tìm hiểu những động cơ của tôi ngày này qua ngày khác.

Giáo viên: *Đối với tôi điều đó không rõ ràng lắm, thưa ông.*

Krishnamurti: Trước hết, sống là một tiến hành của học hành. Nó không đang nói: “Tôi đã học hành” rồi thoải mái ở đó. Sống là một tiến hành của học hành và tôi không thể học

hành nếu có một động cơ. Nếu điều đó rất rõ ràng, rằng sống là một tiến hành của học hành, vậy thì động cơ không có phận sự. Động cơ có một phận sự khi bạn đang sử dụng học hành để đạt được cái gì đó. Thế là, yếu tố cốt lõi xưa đuổi đi tất cả những chuyện tâm thường không cốt lõi, mà trong đó gồm cả động cơ.

Giáo viên: Nên có sự quan tâm cho cốt lõi, như một sự kiện hay không?

Krishnamurti: Nhưng sự kiện là cốt lõi. Sống là cốt lõi. Sống là “cái gì là”. Nếu trái lại nó không phải là sống. Nếu động cơ không hiện diện, “cái gì là” hiện diện. Nếu bạn hiểu rõ sự kiện đau khổ, “cái khác lạ” hiện diện. Bạn không thể nào đến được cái khác lạ mà không hiểu rõ động cơ, cái không cốt lõi.

Giáo viên: Vậy là, không có sự quan tâm cho cốt lõi.

Krishnamurti: Hãy hiểu rõ sự kiện, điều này quan trọng, và thâm nhập nó. Nếu bạn tham vọng, hãy tham vọng trọn vẹn đi. Đừng để có một suy nghĩ thứ hai. Hãy hoặc tham vọng hoặc thấy sự kiện tham vọng. Cả hai là những sự kiện, và khi bạn thâm nhập một sự kiện, hãy thâm nhập nó trọn vẹn. Nếu bạn thâm nhập sự kiện một cách trọn vẹn, sự kiện sẽ bắt đầu bộc lộ điều gì liên quan đến tham vọng. Sự kiện tham vọng sẽ bắt đầu tự làm sáng tỏ chính nó và thế là không còn tham vọng.

Hầu hết những người tôn giáo đã sáng chế ra những lý thuyết về những sự kiện. Nhưng họ không hiểu rõ “sự kiện”. Vì đã thiết lập một lý thuyết, họ hy vọng lý thuyết đó sẽ chặn

đứng sự kiện thực tế, điều không thể được. Vì vậy đừng cố gắng thiết lập bất kỳ yếu tố cốt lõi nào. Hãy quan sát làm thế nào bạn rơi vào hành động sai lầm. Không có yếu tố cốt lõi, chỉ có sự kiện – bạn nắm được điều này? Và một sự kiện không thích nghi với một sự kiện khác. Khoảnh khắc nó đang thích nghi, nó không là một sự kiện. Nếu bạn nhìn sự kiện bằng một nguồn tham khảo, bằng một điều gì mà bạn có thể rút ra từ sự kiện đó, vậy thì bạn sẽ không bao giờ thấy sự kiện. Thấy sự kiện là công việc duy nhất phải quan tâm. Không có sự kiện cao cấp hơn hay hèn kém hơn, chỉ có sự kiện. Đó là một sự việc tàn nhẫn. Nếu tôi là một luật sư, tôi là một luật sư. Tôi không tìm những bào chữa cho việc đó. Thấy sự kiện đó, thâm nhập nó, thấy những động cơ, sự kiện và những phức tạp của nó được phơi bày, và bạn vượt khỏi nó. Nhưng nếu bạn nói, “Tôi phải luôn luôn nói sự thật”, đó là một lý tưởng. Đó là một giả định sai lầm. Vì vậy đừng chuyển động khỏi điều gì bạn nghĩ là sự kiện không quan trọng sang điều gì bạn nghĩ là sự kiện quan trọng hơn. Chỉ có sự kiện, không có ít quan trọng hơn và nhiều quan trọng hơn. Nó thực sự làm một điều gì đó cho bạn khi nhìn sống bằng cách đó. Bạn xóa sạch tất cả ảo tưởng, tất cả những lãng phí năng lượng của cái trí, bộ não, một lần, ngay tức khắc. Rồi thì cái trí vận hành trong rõ ràng, trong chính xác mà không có mọi lừa gạt, không có mọi hận thù, không có mọi đạo đức giả. Cái trí lúc đó trở nên rất rõ ràng, rất nhạy bén. Đó là phương cách để sống.

8- CÁI TRÍ TỐT LÀNH

Krishnamurti: Tôi nghĩ rằng hầu hết chúng ta đều có một cái nhìn khá tổng thể về điều gì đang xảy ra trên thế giới. Khi theo dõi tiến trình lịch sử, những trò hề kinh hoàng của hòa bình, ngời ta tự hỏi mình sống là gì. Có tình trạng biến thành nô lệ của nguyên một khối người; có sự phân hóa và nói về dân chủ; những tôn giáo đã thất bại, chỉ có những mê tín còn sót lại. Có gánh nặng không còn sinh khí của truyền thống, vô số vị đạo sư, những người an ủi quả tim, những thầy tu, những chiêm tinh gia. Có người nghèo đói, sự thoái hóa suy đồi, sự hiện diện xấu xa. Và cũng có ý thức tuyệt vọng sâu thẳm. Vì vậy, khi thấy sự cam chịu đau khổ vô hạn này, câu trả lời của chúng ta cho tất cả những việc đó là gì? Có những người nói rằng điều gì được cần đến không phải một hệ thống mới hay một triết lý mới, nhưng trái lại một loại lãnh đạo mới, một loại người mới mà có uy quyền vô hạn không chỉ trong chính thể mà còn trong sức mạnh lý tưởng riêng của người ấy. Nhưng chúng ta cần những người lãnh đạo mới à? Điều gì chúng ta cần là sự tự do khỏi những người lãnh đạo.

Khi chúng ta hiểu rõ sự hỗn loạn rộng lớn, sự kiềm hãm và mất cân bằng kinh tế này, và đến Rishi Valley, thì một loại trường học như thế có thể làm việc gì, và nên làm việc gì? Chúng ta có thể bàn luận điều này hay không? Không phải như một lý tưởng vì lý tưởng thuộc bất kỳ loại

nào đều rất phá hoại. Những lý tưởng cản trở chúng ta không nhìn vào những sự kiện, và chỉ có một quan tâm đến những sự kiện và hiểu rõ những sự kiện mới giải phóng một năng lượng mà chuyển động trong phương hướng đúng. Những lý tưởng chỉ nuôi dưỡng những hình thức khác nhau của sự tẩu thoát. Chúng ta hãy thâm nhập tất cả điều này và xem thử chúng ta có thể làm gì ở đây trong ngôi trường này.

Đây không là đi từ cái to lớn đến cái nhỏ bé, bởi vì ngôi trường này là một thu nhỏ của điều gì đang xảy ra trong thế giới và, khi thấy được những chịu đựng, đau khổ, hỗn loạn hủy hoại này, tôi cảm thấy chỉ có một câu trả lời và đó là sự sáng tạo một cái trí mới mẻ. Điều gì cốt lõi là một cái trí khác hẳn mà sẽ quan sát tất cả những vấn đề và tìm một giải pháp chứ không tạo ra những vấn đề mới. Tôi nghĩ loại giáo dục đúng đắn sáng tạo một cái trí tốt lành, sự phát triển tổng thể của con người, và dường như đối với tôi nó là sự quan tâm chính không ở trong thung lũng này mà còn trong những vùng đất còn lại của thế giới.

Làm thế nào người ta có thể sáng tạo một cái trí tốt lành, một cái trí mà nhìn thấy tất cả những liên hệ chung lẫn nhau này, không chỉ ở mức độ bề mặt nhưng một cái trí có thể xuyên thấu vào bên trong? Dường như đối với tôi trọng tâm của giáo dục là hiểu rõ liệu nó có thể vun quén một thông minh mà không là kết quả của ảnh hưởng, một thông minh mà không là học những phương pháp kỹ thuật nào đó và kiếm kế mưu sinh. Chúng là bộ phận của giáo dục nhưng chắc chắn chúng không là sự vận hành duy nhất của giáo dục. Lúc này, làm thế nào bạn giáo dục một em học sinh để cho em có thể gặp gỡ sống và không chỉ tuân phục những khuôn mẫu đã được thiết lập sẵn của xã hội, tuân phục những

phương cách nào đó ủa thái độ cư xử? Để cho em có thể thâm nhập xa hơn nữa, sâu thẳm hơn nữa vào toàn vấn đề của sự hiện diện.

Tôi không hiểu liệu có khi nào bạn đã thâm nhập một cái trí tốt lành là gì? Liệu một cái trí tốt lành là một cái trí có khả năng giữ lại cái gì nó đọc, và vận hành từ ký ức? Bộ não điện tử đang làm việc này thật tuyệt vời. Nó tính toán bằng một tốc độ khủng khiếp một số những vấn đề toán học phức tạp nhất. Tôi đã được người ta nói cho biết, nó vận hành giống như bộ não con người, thực hiện những tính toán được yêu cầu.

Liệu một cái trí tốt lành là một cái trí lặp lại, giống như một máy hát đĩa, điều gì nó đã được chỉ bảo? Đó là giáo dục của chúng ta, đúng chứ? Học hành những sự kiện, những ngày tháng, để lặp lại chúng một lần trong một năm khi cậu trai dự kỳ thi. Điều này có thể được gọi là đang vun quén một cái trí tốt lành à? Và tuy nhiên đây không phải là điều gì mà hầu hết chúng ta đang làm khi chúng ta đang dạy học hay sao? Vì vậy thuần túy gia tăng hiểu biết, mà thực sự là nuôi dưỡng ký ức, chỉ là một qui trình thêm vào mà thôi. Nó không sáng tạo một cái trí rõ ràng, tốt lành, đúng chứ? Một cách tiêu cực, người ta có thể hiểu rằng chỉ nuôi dưỡng ký ức không sáng tạo một cái trí tốt lành mặc dù hầu hết mọi hiện diện của chúng ta đều dựa vào việc này. Và tuy nhiên, người ta phải có trí nhớ, người ta phải có một trí nhớ rất tốt để nhớ lại những sự việc nào đó, để trở thành một chuyên gia kỹ thuật giỏi. Vì vậy, ở mức độ nào ký ức ngăn cản cái trí tốt lành khả năng giải thích, thâm nhập, và khám phá? Ở mức độ nào ký ức ngăn cản tự do thực sự?

Tôi không hiểu liệu có khi nào bạn suy nghĩ về cái con người phát minh ra một máy bay phản lực? Đầu tiên anh ấy

phải hiểu rõ toàn vấn đề của động cơ đẩy bằng pít-tông. Anh ấy phải biết nó, nhưng sau khi biết nó rồi, anh ấy phải dẹp nó đi để khám phá một cái gì mới mẻ. Những chuyên gia chỉ tiếp tục một kỹ thuật phức tạp và hoàn chỉnh hơn, nếu họ không khám phá cái gì khác mới mẻ; và nếu một con người muốn sáng tạo cái gì đó mới mẻ anh ấy phải buông bỏ tất cả cái cũ kỹ đi.

***Giáo viên:** Thưa ông, ông đã nói rằng nhận biết một sự kiện dẫn đến hiểu rõ trong phương hướng đúng đắn, trái lại những lý tưởng dẫn đến những tẩu thoát. Liệu ông có thể giải thích rõ ràng hơn?*

Krishnamurti: Làm thế nào những lý tưởng hiện diện, và sự cần thiết cho những lý tưởng là gì? Lý tưởng của cái gì nên là, mà là rời khỏi sự kiện, giới hạn cái trí và làm cho nó cố định. Nếu một em bé chỉ tuân phục những lý tưởng nào đó, tuân phục những từ ngữ nào đó của những giáo viên nào đó, những từ ngữ của người cha, người ông, người cậu của em và vân vân, việc đó kiềm hãm năng lượng và giới hạn hiểu biết, đúng chứ? Mọi tuân phục đều giới hạn hiểu biết. Nếu tôi là một giáo viên nghệ thuật và tôi dạy em bé sao chép lại, mà có nghĩa bắt chước, nó không thực sự giúp nhận biết hay diễn tả sáng tạo, đúng chứ? Lúc này, chúng ta hãy thâm nhập điều gì xảy ra khi có nhận biết sự kiện. Tôi nhận biết rằng tôi dốt nát. Có nhận biết, công nhận, hiểu rõ sự kiện rằng tôi dốt nát. Đó là, tôi không đưa ra **những** giải thích hay đưa ra một ý kiến về dốt nát của tôi và nhờ đó tẩu thoát qua sự giải thích. Quan sát sự kiện mà không có nhận định hay chỉ trích giải phóng năng lượng. Lúc này, liệu có một giải phóng năng lượng qua tuân phục, qua động cơ, qua chấp nhận hoàn toàn hay không?

Và liệu người ta có thể vận hành trong cái khung của sự chấp nhận đó hay không?

Giáo viên: Theo vật lý, có.

Krishnamurti: Liệu năng lượng vật lý được giải phóng qua tuân phục? Cái động cơ đằng sau sự thôi thúc lạ lùng trong hầu hết chúng ta để tuân phục vào một khuôn mẫu là gì? Sự thôi thúc cưỡng bách đằng sau việc này là gì? Rõ ràng, nó là sự ham muốn để được an toàn, đúng chứ? An toàn trong sự liên hệ của giáo viên với người vợ, với người chồng của họ, trong ý kiến tốt của công chúng hay bạn bè. Tất cả việc này thể hiện sự ham muốn không những cho an toàn kinh tế mà còn cho an toàn hay vĩnh cửu phía bên trong thuộc tinh thần, đúng chứ?

Giáo viên: Đòi hỏi an toàn là ham muốn để có an bình của cái trí.

Krishnamurti: Tôi cần một mức độ an toàn nào đó. Tôi phải có một việc làm. Nếu tôi không chắc chắn về bữa ăn kế tiếp của tôi thì tôi không đang ngồi đây nói chuyện. Ham muốn an bình có nghĩa chúng ta nên có một cái trí không bao giờ bị quấy rầy, đúng chứ? Và tại sao chúng ta không nên bị quấy rầy? Điều gì sai trái nếu chúng ta bị quấy rầy? Nhiều phần của thế giới bị quấy rầy. Tại sao chúng ta không nên bị quấy rầy? Và, cái trí khi nói rằng, “Tôi phải không bị quấy rầy”, thực sự không là một cái trí chết rồi hay sao? Không thể có trạng thái của cái trí mà nói rằng, “Tôi tuyệt đối an toàn”, không thể nào có một cái trí an toàn đến độ nó sẽ không bao giờ bị quấy rầy. Tôi nghĩ rằng đó là loại cái trí mà hầu hết chúng ta thêm muốn và đó là lý do tại sao chúng ta tuân phục

vô tận. Nếu bạn có một người con trai, bạn sẽ muốn cậu ấy tuân phục khuôn mẫu xã hội bởi vì bạn không muốn cậu ấy là một người cách mạng. Vì vậy, tôi đang hỏi có cái gì đằng sau sự đòi hỏi cho an toàn, vĩnh cửu, hy vọng này mà trong đó gồm cả thất vọng?

Chúng ta sẽ quay lại nó theo một cách khác. Tôi chỉ đang tự hỏi mình, tại sao có sự thôi thúc này? Liệu do bởi sợ hãi? Tôi sợ hãi không thể chăm sóc gia đình của tôi, và vì vậy tôi bám chặt công việc của tôi. Tôi sợ hãi vợ tôi có lẽ không chăm sóc tôi hay chồng tôi có lẽ không chăm sóc tôi. Tôi sở hữu tài sản. Tôi sợ hãi tài sản đó có thể bị cướp mất khỏi tôi. Đằng sau sự đe dọa đó có một ý thức của sợ hãi, một ham muốn được an toàn.

Giáo viên: *Chúng ta có thể được an toàn chỉ khi nào không có sợ hãi.*

Krishnamurti: Hãy đợi một chút. Điều đó có thể được à? Bạn biết sợ hãi là gì rồi. Nếu hầu hết chúng ta được tự do khỏi tất cả sợ hãi, bạn biết chuyện gì sẽ xảy ra không? Chúng ta sẽ làm chính xác việc gì chúng ta muốn làm. Sợ hãi kiềm hãm chúng ta, không phải như thế hay sao? Nhưng chúng ta đang hỏi liệu một cái trí mà sợ hãi, lo âu, có khi nào được an toàn? Tôi có thể có một công việc tốt, tôi có lẽ thương yêu người vợ hay người chồng của tôi, nhưng tôi có an toàn hay không khi sợ hãi này đang tiếp tục trong tôi? Không có sợ hãi mà là một trạng thái tuyệt vời, là được tự do khỏi vấn đề an toàn. Liệu cái trí này có thể hiểu rõ sợ hãi và tự do khỏi sợ hãi? Bởi vì tự do, dù cái trí có làm bất kỳ việc gì đều là hành động đúng đắn.

Làm thế nào bạn sẽ giáo dục một nhóm học sinh để không sợ hãi? Mà không có nghĩa các em có thể – làm gì các em thích – nhưng để được tự do khỏi ý thức của tất cả những sợ hãi, lo âu. Điều này sẽ không giải phóng vô vàn năng lượng hay sao?

Làm thế nào bạn khởi sự giáo dục em bé? Bạn sợ hãi, và bạn thấy rằng sợ hãi là vấn đề gây xáo trộn nhiều nhất. Nó là hình thức tồi tệ nhất của thoái hóa. Làm thế nào tôi giáo dục một em bé sống không còn sợ hãi? Một giáo viên có thể làm gì để chuyển tải điều này thành hành động? Liệu nó là cho phép em học sinh suy nghĩ tự do? Bạn thấy sự quan trọng của hiện diện mà không có sợ hãi bởi vì nó có nghĩa chết khi sống trong một trạng thái sợ hãi. Dù nó là sợ hãi biết được hay không biết được, nó gây xáo trộn cái trí của bạn. Làm thế nào bạn giúp đỡ một em bé không còn sợ hãi và tuy vậy vẫn sống với những người khác? Em không thể làm bất kỳ điều gì em thích; em không thể nói rằng, “Tôi không cần đi học bởi vì tôi không sợ hãi.” Điều gì làm cho một em bé, một học sinh, tự do? Điều gì cho em một ấn tượng thăm thẳm là em tự do – không phải để làm cái gì em thích, nhưng tự do? Nếu một em bé cảm thấy rằng bạn thực sự đang chăm sóc em, rằng bạn ân cần với em, rằng em hoàn toàn như ở nhà cùng bạn, hoàn toàn an toàn cùng bạn, rằng em không sợ hãi bạn, vậy thì em kính trọng bạn và em lắng nghe bạn bởi vì bạn đang chăm sóc em và em hoàn toàn tin cậy bạn. Vậy thì, em thanh thản với điều gì bạn nói cho em. Vì vậy hãy cởi mở với em để cho em không còn sợ hãi. Bạn tiếp tục như thế nào đây? Trước hết, bạn phải thiết lập một liên hệ cùng em học sinh, khiến cho em biết rằng bạn thực sự chăm sóc em, rằng em có thể thực sự cảm thấy như ở nhà cùng bạn và vì vậy em có thể hoàn toàn thanh thản và cảm thấy an toàn. Nó không là

một lý thuyết, nó không là một ý tưởng. Bạn sẽ làm gì nếu em học sinh rớt trong một kỳ thi? Một em có lẽ không lanh lẹ bằng một em khác nhưng em phải học. Làm thế nào bạn khuyến khích học hành mà không có sợ hãi? Nếu bạn nói một em giỏi hơn một em khác, nó chỉ gây ra sợ hãi. Làm thế nào bạn tránh được tất cả những việc này và tuy vậy vẫn giúp em học hành? Em bé đến từ một gia đình nơi em được nuôi dưỡng khác hẳn. Toàn sống của em được hướng đến thành đạt, thành công và em đến đây với tất cả nền quá khứ của sợ hãi và ganh đua. Làm thế nào bạn giúp đỡ em được đây?

Giáo viên: Ông có thể giúp đỡ em học hành tùy theo khả năng của em.

Krishnamurti: Chúng ta hãy thâm nhập từ từ. Làm thế nào thực hiện được đây? Ngôi trường này nằm trong tay bạn. Bạn phải sáng tạo cái gì đó từ nó. Dạy học là một công việc sáng tạo, nó không chỉ là cái gì đó mà bạn có thể học hành và lặp lại. Làm thế nào bạn sẽ dạy học các em học sinh trong lớp học mà bạn cảm thấy thương yêu. Hãy nhớ rằng các em không thích học hành. Các em muốn vui chơi mà thôi. Các em muốn chơi bóng chày, nhìn ngắm chim chóc, và tình thoảng xem một quyển sách. Sự thật là các em muốn làm cái việc dễ dàng nhất. Nếu bạn bỏ mặc các em thì khi các em cảm thấy an toàn với bạn bao nhiêu, các em càng lợi dụng bạn bấy nhiêu. Làm thế nào bạn giúp đỡ các em học hành đây? Bạn phải khám phá những phương pháp dạy học các em và điều đó sẽ giải phóng năng lượng của bạn để nghĩ ra những phương pháp khiến cho những môn học gây hứng thú cho em học sinh.

Trước khi bạn đến với một em bé, trạng thái cái trí của bạn khi muốn giúp đỡ em học sinh học những môn em không thích là gì?

***Giáo viên:** Nó là sự thôi thúc muốn chi a sẽ sự học hành của giáo viên cùng em học sinh.*

Krishnamurti: Tôi muốn những em học sinh này học hành bởi vì học hành là một phần của sự hiện diện và em nhỏ chỉ có thể học hành nếu không có sợ hãi. Tôi phải dạy em để cho em học hành mà không có sợ hãi, mà có nghĩa rằng phải bùng nổ cùng cảm thấy thôi thúc của muốn chia sẻ cùng em. Liệu bạn biết trạng thái của cái trí muốn chia sẻ cùng người khác? Chính cái đó nó dường như là một cảm thấy đúng đắn. Bạn biết điều đó hàm ý gì? Sự kiện là tôi biết nhiều hơn, em biết ít hơn, và tôi có một cảm thấy rằng em phải học hành, rằng em phải có khả năng chia sẻ. Cả hai chúng ta đều đang học hành, mà có nghĩa chúng ta đang đi qua một trải nghiệm chung cùng nhau. Lúc đó em và tôi đã ở trong một trạng thái chuyển tải rồi. Ngay khi tôi đã thiết lập một liên hệ đúng đắn của chuyển tải giữa chính tôi và em học sinh, em sẽ học hành bởi vì em có sự tin cậy nơi tôi.

***Giáo viên:** Người giáo viên có lẽ rất thương yêu em, nhưng em vẫn không sẵn lòng học hành, em không hứng thú.*

Krishnamurti: Tôi nghi ngờ điều đó. Khi em có sự tin cậy nơi bạn, bạn nghĩ em sẽ không học bất kỳ môn học nào mà bạn muốn em học hay sao? Điều gì chúng ta đang cố gắng thực hiện là thiết lập sự liên hệ. Nếu điều đó có thể được, vậy thì tôi sẽ không chuyển tải cho em bé sự quan trọng phải học hành một môn học hay sao?

Sáng nay khi chúng ta ~~h~~ đầu nói chuyện, không có sự chuyển tải giữa người nói và khán giả. Lúc này chúng ta đã thiết lập được một loại chuyển tải nào đó và chúng ta đang cố gắng cùng nhau vận hành sự việc đó. Liệu chúng ta không thể làm cùng sự việc như thế cùng những em học sinh hay sao?

9- TIẾP CẬN TIÊU CỰC

Krishnamurti: Bạn nghĩ giáo dục đúng đắn là gì, không phải cho bất kỳ nhóm trẻ em đặc biệt nào, nhóm trẻ của người giàu hay của người nghèo, trẻ em của ngôi làng hay của thị trấn, nhưng trẻ em? Làm thế nào bạn giáo dục một em bé đã hiểu rằng những bức tường hủy diệt của chủ nghĩa quốc gia phân chia con người?

Máy móc đang gánh vác ỨC lao động của con người và con người sẽ có nhiều nhàn rỗi hơn. Sẽ có những bộ não điện tử, những chiếc máy sẽ tự vận hành lấy. Con người sẽ có nhiều thời gian nhàn rỗi, có lẽ không phải ngay lúc này, nhưng trong năm mươi năm hay một trăm năm nữa. Khi xét kỹ sự tiến bộ của công nghệ, sự hệ thống hóa đang phát triển, sự chấp nhận uy quyền và chuyên chế trên thế giới, bạn nghĩ phương hướng của giáo dục là gì? Bạn nghĩ phương hướng của toàn sự phát triển của con người là gì? Bạn muốn em học sinh khám phá điều gì cho chính em?

Đây là những câu hỏi hão huyền à? Nếu bạn suy nghĩ chúng rất nghiêm túc, phản ứng của bạn là gì? Máy móc sắp sửa gánh vác hết mọi chuyện. Người giáo viên hoàn hảo, mà rất xuất sắc trong môn học của ông ấy, có thể dạy một lớp học và những giảng giải của ông ấy có thể được ghi lại qua băng từ và được phân phối khắp thế giới và người giáo viên bình thường có thể tận dụng chúng và giảng giải cho học

sinh. Vì vậy, trách nhiệm về công việc dạy học tốt có lẽ không còn thuộc những bàn tay cá nhân, mặc dù có lẽ bạn cần một giáo viên. Bạn có lẽ nói rằng điều gì xảy ra trong năm mươi năm nữa không là vấn đề ngay lập tức của bạn. Nhưng một người giáo dục phải quan tâm không chỉ đến ngay lập tức nhưng còn chuẩn bị cho tương lai – tương lai không ở trong ý nghĩa ngày hôm sau, hay một ngàn ngày mai, nhưng tương lai có ~~nh~~ khuynh hướng của sự phát triển lạ lùng này của cái trí. Tôi nghĩ rằng bạn hiện diện từ ngày này qua ngày khác. Ngay lập tức thì hung bạo, nhằm chán và bạn nói, “Tại sao tôi phải lo âu về chuyện gì sẽ xảy ra?” Nhưng nếu bạn có một em bé, nếu bạn là một giáo viên với những em học sinh, nếu bạn không nắm bắt hoàn toàn tất cả điều này, bạn không thể thấy và hiểu rõ ý nghĩa của giáo dục. Điều gì sẽ xảy ra sau khi bạn giáo dục tất cả những nam và nữ sinh này? Những em gái sẽ lập gia đình và biến mất vào thế giới rộng lớn; các em sẽ bị nuốt trọn vào xã hội. Mục đích của việc giáo dục các em là gì? Và những cậu trai sẽ có những việc làm. Tại sao bạn phải giáo dục các em để phù hợp vào cái xã hội thoái hóa này? Dạy các em cư xử như thế nào, hòa nhã và tử tế như thế nào – đó là sự kết thúc của giáo dục hay sao? Hãy nhìn tổng thể bức tranh của điều gì đang xảy ra trên thế giới, không chỉ ở Ấn độ. Hãy nhìn tổng thể bức tranh này, hiểu rõ nó, bạn đang cố gắng làm việc gì đây?

Nếu bạn không có một đáp ứng tổng thể cho vấn đề tổng thể này, chỉ sửa đổi qua quýt để cải thiện những phương pháp dạy học sẽ chẳng có ý nghĩa bao nhiêu. Thế giới đang bùng cháy; và là một người giáo dục bạn phải có câu trả lời đúng đắn cho việc này; là một con người bạn phải có một câu trả lời và nếu bạn có một câu trả lời, một cảm thấy của sự xấu

xa tổng thể này, vậy thì khi bạn dạy môn toán, nhảy múa, ca hát, nó có một ý nghĩa.

Giáo viên: Thưa ông, nếu tôi không có cảm thấy tổng thể này về một cái gì đó, ông không nghĩ rằng nó có thể hiện diện khi tôi làm việc gì đó và làm nó đúng đắn hay sao?

Krishnamurti: Tôi muốn bạn nói thực tế hơn.

Giáo viên: Bằng cách đúng giờ, tìm hiểu rõ ràng những phương pháp kỹ thuật, nghiên cứu kỹ lưỡng trước khi tôi dạy học và làm công việc giảng dạy hoàn hảo, liệu điều đó sẽ giúp tôi sáng tạo chất lượng của cảm thấy tổng thể?

Krishnamurti: Nó sẽ sáng tạo à? Rất cần thiết rằng tôi phải đúng giờ, rằng tôi nghiên cứu chủ đề của tôi trước khi tôi dạy – điều đó hiểu được. Và bạn đang hỏi liệu việc đó sẽ dẫn đến cảm thấy tổng thể của tất cả điều này, đúng chứ?

Giáo viên: Tôi cảm thấy rằng có một cơ hội có thể – nó không là một chắc chắn – khi tôi thâm nhập điều gì đó bằng chú ý.

Krishnamurti: Bạn đã chuyển động khỏi đang làm một việc gì đó, khỏi việc đúng giờ và tất cả những việc như vậy, để nhảy sang “chú ý”. Bạn có ý gì qua từ ngữ chú ý? Tôi có thể đưa ra một ý nghĩa nào đó cho từ ngữ chú ý nhưng bạn có lẽ không. Tôi sẽ thâm nhập kỹ môn toán và tôi sẽ đúng giờ. Tôi sẽ rất yên lặng và rất hòa nhã và thương yêu, khuyến khích em học sinh, làm em mất đi ý thức ganh đua. Bạn gọi nó là một cái trí chú ý à?

Giáo viên: Tôi nghĩ như vậy, thưa ông. Bằng cách giúp đỡ em học sinh không ganh đua, có một chất lượng của chú ý.

Krishnamurti: Điều đó có nghĩa gì? Không những bạn chú ý đến môn dạy học của bạn và đến sự liên hệ của bạn cùng em học sinh nhưng còn chú ý đến thiên nhiên, đến những biến cố của thế giới và những xu hướng của thế giới, không những đến những thoái hóa cá nhân và những tham vọng cá nhân nhưng còn đến tập thể. Nhưng nếu bạn nói rằng bạn chú ý bởi vì bạn đến lớp đúng giờ, nó không có ý nghĩa gì cả.

Liệu bạn có thể đặt ra câu hỏi theo cách khác? Liệu có thể có hiểu rõ tổng thể này mà không có sợ hãi? Trong lúc bàn luận sự có thể của một hiểu rõ như thế, và khám phá nó, rồi sau đó chúng ta có thể hướng về những hoạt động hàng ngày và không phải cách ngược lại, hay không? Lúc này bạn bàn luận nó như thế nào đây?

Từ cái gì chúng ta nhận được năng lượng của chúng ta? Nếu chúng ta ăn một lượng thức ăn nào đó chúng ta có một sinh lực nào đó nhưng sinh lực đó không là cái sự việc làm cho chúng ta **ông**, vận động và ý t hức. Làm thế nào chúng ta **nhận** được năng lượng, năng lượng tâm lý, năng lượng thức **đầy**? Hầu hết mọi người nhận được năng lượng đó bằng cách có một kết thúc trong quan điểm, một cái tôi, bằng cách duy trì một tầm nhìn, một ý tưởng, một việc phải được thực hiện, một kết quả. Điều đó cho người ta một năng lượng kinh ngạc. Hãy quan sát tất cả những vị thánh và những người chính trị; ao ước thành công trao tặng họ năng lượng khủng khiếp. Cái người mà có một lý tưởng trong quan điểm và nghĩ rằng nó phải được thiết lập trên quả đất này sẽ phải quay lại quả đất sau khi chết. Anh ấy nhận được năng

lượng tâm lý của anh ấy bắt chập cái cơ thể cạn kiệt của anh ấy bởi vì đó là công việc anh ấy phải làm, bởi vì anh ấy nghĩ rằng điều đó tốt lành cho con người và từ đó anh ấy nhận được năng lượng dư thừa. Và khi anh ấy không thành công anh ấy cảm thấy thất vọng, chán nản, buồn bực, anh ấy liền che kín, giấu giếm nó và tiếp tục. Hầu hết mọi người nhận được năng lượng từ khao khát một kết quả qua sự ham muốn để kiếm được một vị trí, để thành tựu một tham vọng hay một lý tưởng. Họ nhận được năng lượng với những chán ngán, những nản chí, những tuyệt vọng theo cùng. Trong điều này là sự hủy diệt của năng lượng.

Nếu bạn thương yêu Thượng đế, bạn muốn sáng chế một Thượng đế đẹp nhất trên thế giới và bạn thúc đẩy mình, bạn làm kiệt sức mình, và khi thúc đẩy đó trở thành một vô ích, một tuyệt vọng, bạn trở nên sâu thẳm. Thế là bạn gặp gỡ một năng lượng đang sống bằng một năng lượng tiêu cực mà là sâu thẳm, đau khổ; vì vậy có một mâu thuẫn đang xảy ra.

***Giáo viên:** Thưa ông, liệu năng lượng không bị hủy hoại khi không có sự hứng thú trong việc gì người ta đang làm, hay sao? Ví dụ, khi một người làm vườn hứng thú công việc làm vườn, có năng lượng. Đây không là năng lượng thực sự và việc khác không có năng lượng hay sao?*

Krishanmurti: Người làm vườn tội nghiệp cũng bị sâu thẳm nếu anh ấy không thể có được cái gì anh ấy muốn. Bạn đang liên kết hứng thú với năng lượng, và không hứng thú với không năng lượng. Có rất ít người trong chúng ta thực sự hứng thú việc gì chúng ta đang làm.

Hầu hết chúng ta nhận được năng lượng của chúng ta từ ham muốn an toàn, từ những lý tưởng, từ tìm kiếm một kết quả, từ thành tựu một tham vọng và vân vân. Đối với hầu hết chúng ta đó là năng lượng. Cái người đàn ông mà đi khắp mọi nơi làm việc tốt, hoạt động của anh ấy trao tặng anh ấy một năng lượng khủng khiếp và khi anh ấy không thành công anh ấy bị tuyệt vọng, hai điều này luôn luôn theo cùng với nhau. Năng lượng đó mang theo sầu thảm, tuyệt vọng.

Khi hiểu rõ dạng năng lượng này là rất hủy hoại, liệu bạn không thâm nhập để khám phá một năng lượng mà không mang theo sầu thảm, tuyệt vọng, đau khổ hay sao? Có một năng lượng như thế không? Người ta biết năng lượng bình thường với những hỗn loạn của nó và người ta hiểu năng lượng được tạo ra bởi tìm kiếm một kết quả đó; và nếu hiểu rõ nó, người ta buông bỏ nó, vậy thì trong chính động thái đó không sáng tạo một thâm nhập liệu có một dạng năng lượng nào khác mà không mang theo tuyệt vọng hay sao? Đó là câu hỏi. Hãy quan sát điều đó một chốc lát, thâm nhập nó, và chúng ta hãy quay lại câu hỏi đầu tiên. Khi thấy thế giới này đang bùng cháy, thế giới đang ở trong hỗn loạn hoàn toàn, và mọi người chính trị đang cố gắng chấp vá nó và mỗi chỗ chấp vá đều có một cái lỗ trong nó – thấy được tổng thể trạng thái này, chúng ta phải có câu trả lời tổng thể. Và làm thế nào bạn, như một người giáo dục, trả lời vấn đề này? Bạn trả lời bằng năng lượng hủy hoại hay năng lượng không hủy hoại?

Giáo viên: Năng lượng không có cái bóng của hủy hoại trong nó là gì?

Krishnamurti: Đừng đặt ra câu hỏi đó. Đừng bao giờ đặt ra một câu hỏi tích cực. Luôn luôn đặt ra một câu hỏi tiêu cực để khám phá một câu trả lời tích cực mà không là sự phản ứng của đối nghịch.

Lúc này, suy nghĩ tiêu cực là gì? Năng lượng không bị hủy hoại này là gì? Đó là một câu hỏi tích cực.

Năng lượng tổng thể này là gì? Liệu chúng ta có đúng khi diễn tả năng lượng tổng thể không bị hủy hoại này, và tôi có thể diễn tả nó hay không? Nếu tôi có ý diễn tả nó, điều đó không chỉ bằng từ ngữ, lý thuyết suông cho những người khác hay sao?

Năng lượng trở thành một hủy hoại ngay khoảnh khắc bạn muốn kiểm được nó. Ham muốn kiểm được nó trở thành một kết thúc cho điều bạn cố gắng và nếu bạn không kiểm được nó, bạn tuyệt vọng. Vì vậy câu hỏi của bạn là một câu hỏi sai và nếu người ta không cẩn thận lắm, một câu hỏi sai sẽ có hậu quả. Vì vậy, câu hỏi kế tiếp nên là: “Làm thế nào ông sẽ giúp tôi trải nghiệm năng lượng tổng thể này?” Nếu tôi có thể giúp bạn được, bạn sẽ đang phụ thuộc vào người giúp và người giúp có lẽ sai lầm. Vậy là, bạn sẽ đặt ra câu hỏi như thế nào đây?

Giáo viên: Liệu trong chuyến tải có thể trải nghiệm năng lượng tổng thể này trong hiện tại?

Krishnamurti: Bạn có thể đặt ra câu hỏi một cách khác. Bạn luôn luôn đang đặt một câu hỏi tích cực về cái gì đó mà bạn không biết. Câu hỏi của bạn không liên quan đến vấn đề. Lúc này, bạn đặt ra câu hỏi như thế nào đây?

Giáo viên: Ông có ý câu lời đúng đắn nên là “Khi tôi nhìn thấy được bản chất hủy hoại của năng lượng này . . .”

Krishnamurti: Hãy thấy sự giả dối của năng lượng hủy hoại này, thấy đó, trong chính nó, là câu trả lời. Bạn không thể ra khỏi bản chất hủy hoại của năng lượng này và nói cái khác là gì.

Liệu bạn có thể chấm dứt suy nghĩ về năng lượng hủy hoại đang tạo tác này? Vậy thì, bạn sẽ không hỏi năng lượng khác là gì? Mọi điều bạn có thể hỏi là, “Liệu có thể kết thúc năng lượng hủy hoại tự tạo tác này hay không?” Bạn không thể thâm nhập một cách tích cực năng lượng đó, nó phải là một tiếp cận tiêu cực – hiểu rõ sự thật một cách tiêu cực, không phải tích cực, để nhận được cái khác – bởi vì bạn không biết cái khác. Vì vậy tiếp cận của bạn phải là tiêu cực trong ý nghĩa rằng bạn thấy bản chất thực sự của năng lượng tự hủy hoại này.

Liệu tôi có thể hiểu rõ một cách tiêu cực? Liệu tôi có thể học một phương pháp kỹ thuật và cái trí của tôi tự giải phóng khỏi phương pháp kỹ thuật mà không có hậu quả? Vậy thì, cái trí mở cửa cho một khuôn mẫu khác của năng lượng.

Toàn thế giới đang ở trong hỗn loạn, vô trật tự cực kỳ. Muốn có một trả lời tổng thể đến vấn đề đó, bạn phải có năng lượng thuộc một chất lượng khác hẳn năng lượng thông thường mà bạn vận dụng vào một vấn đề. Tiếp cận thông thường vào một vấn đề đều dựa vào hy vọng, sợ hãi, thành công, thành tựu và vân vân, với sự tuyệt vọng theo cùng. Đây là điều hiển nhiên. Đây là tất cả những sự việc thuộc tâm lý. Ở đây chúng ta có một vấn đề thế giới và bạn phải tiếp cận

nó không phải bằng năng lượng của tuyệt vọng nhưng bằng một năng lượng không bị vấy bẩn bởi tuyệt vọng. Muốn gỡ gỡ năng lượng không bị hủy hoại đó, cái trí phải được tự do khỏi năng lượng của tuyệt vọng. Đây là một vấn đề của thế giới, làm thế nào bạn trả lời nó đây? Bạn trả lời nó một cách lý tưởng với những dự tính, ham muốn và cảm thấy, “Đây là sự việc đúng phải làm” phải không? Nếu bạn làm như vậy, bạn trả lời nó bằng năng lượng của tuyệt vọng. Hay bạn nhìn nó bằng một năng lượng hoàn toàn khác hẳn? Nếu bạn nhìn tổng thể vấn đề bằng một loại năng lượng mới mẻ đó, bạn sẽ có câu trả lời đúng.

***Giáo viên:** Tôi muốn nói thêm một chút nữa về sự chuyển tải của cảm thấy mà ông đang hàm ý này: rằng qua giáo dục chúng ta luôn luôn làm sống mãi năng lượng của tuyệt vọng và thế là tình trạng tuyệt vọng của giáo dục đó. Liệu chúng ta có thể giáo dục trong ý nghĩa được chấp nhận của từ ngữ đó và vẫn có năng lượng khác? Liệu một con người liên quan đến việc dạy một môn học nào đó có thể dạy môn học đó hoàn hảo và vẫn có được cảm thấy tổng thể, trọn vẹn, nguyên vẹn? Liệu anh ấy có thể làm điều đó mà không có động cơ, cùng một chú ý tổng thể đến công việc anh ấy đang làm và cùng một cảm thấy của tình yêu? Liệu điều đó trợ giúp cái trí mở cửa cho cái nguồn năng lượng mới mẻ?*

Krishnamurti: Bạn đang giới thiệu những giả thuyết, chúng không là những sự kiện. Bạn thấy không, bạn không có tình yêu. Tỉnh thoảng có một khoảng hở trong đám mây và bạn nhìn thấy ánh sáng rực rỡ, nhưng chỉ tỉnh thoảng thôi. Bạn không đang giải quyết những sự kiện, bạn đang giải quyết những giả thuyết. Nếu bạn đang giải quyết những sự kiện, vậy thì bạn có thể có được câu trả lời.

Câu phát biểu như thế này tự nó không đủ tốt lành, “Thỉnh thoảng tôi chú ý đến một cái gì đó, tôi thương yêu mà không cần một cái gì đó đáp lại.” Thỉnh thoảng bạn có thể thực hiện điều này, nhưng bạn phải làm nó suốt ba trăm sáu mươi lăm ngày, chứ không phải chỉ là một ngày.

***Giáo viên:** Như tôi hiểu nó, bất kỳ tôi làm việc gì, tôi muốn hiệp thông chất lượng tích cực vào việc này.*

Krishnamurti: Bạn không thể đặt chất lượng tích cực vào chất lượng tiêu cực, bạn không thể đưa sự vật sáng tạo vào sự vật hủy hoại. Năng lượng hủy hoại phải kết thúc cho năng lượng sáng tạo hiện diện.

Bạn có thời gian, bạn có nhân rồi để thiên định, và không bị cảm tính bạn phải khám phá năng lượng hủy hoại trong chính bạn. Nó là một tiến hành liên tục của ý thức, giữ cửa mở toang cho cái khác. Luôn luôn, đây là một tiến hành tổng thể.

Rất cần thiết phải có một bầu không khí tâm lý, mà có nghĩa là sự liên hệ trong dạy học, và điều đó đòi hỏi sự tinh tế. Bạn không thể có tinh tế và linh động nếu bạn có một kết thúc trong cái trí. Nếu bạn đang suy nghĩ từ một kết luận, từ một kinh nghiệm vì biết quá nhiều phương pháp kỹ thuật, bạn không thể có được tinh tế, linh động.

Bạn đã từng nói chuyện với bất cứ ai mà đã cùng có vũng vàng trong lý tưởng nào đó, trong tín điều nào đó, hay chưa? Anh ấy không có linh động, không có tinh tế. Muốn sáng tạo tinh tế, linh động, cái trí phải không có nơi chỗ để bám vào.

***Giáo viên:** Liệu có thể sắp xếp những tình huống để cho linh động và tinh tế này hiện diện? Luôn luôn không thể sáng tạo được điều này trong những tổ chức.*

Krishnamurti: Làm thế nào người ta có thể không tạo ra thù địch và kháng cự trong liên hệ? Làm thế nào sáng tạo một ý thức bình đẳng. Nếu bạn có thể sáng tạo cảm thấy đó vậy thì bước kế tiếp là gì? Có một bước kế tiếp hay không?

Trước tiên, liệu có thể thiết lập một tin cậy lẫn nhau trong một tổ chức? Muốn thiết lập được điều đó đòi hỏi nhiều thông minh của tôi và của những người khác.

***Giáo viên:** Như ông đã nói, vấn đề là làm thế nào thiết lập được sự liên hệ mà không có ý thức của người cao và kẻ thấp nhưng với sự nhận biết của cảm thấy tổng thể này?*

Krishnamurti: Chúng ta không **lối** bất kỳ điều gì về cảm thấy tổng thể này. Nhưng chúng ta biết bản chất hủy hoại trong những hình thức nào đó của năng lượng và cái trí cố gắng gỡ rối chính nó ra khỏi điều đó.

Chúng ta **lối** phải có bình đẳng và bình đẳng đó không còn nữa khi có những phân chia, những phe phái, khi chúng ta đang **vận** hành chỉ trên một mức độ kinh tế và khi không có **er** hiểu rõ về bản chất của năng lượng hủy hoại. Không phải thiết lập một bình đẳng kinh tế nhưng một bình đẳng ở mọi mức độ. Nếu chúng ta không thiết lập được điều đó ngay khởi đầu và cũng thiết lập nó trong chính chúng ta, chúng ta không có liên **ệ** Liệu chúng ta có thể dành thời gian để thâm nhập làm thế nào thiết lập một bình đẳng theo ý nghĩa đó, không phải sự bình đẳng của kỹ thuật? Liệu chúng

ta có thể cùng nhau thiết lập giữa chính chúng ta cảm thấy bình đẳng này mà trong đó không còn mọi khác biệt? Vậy thì, chúng ta được tự do. Chúng ta phải hoàn toàn bảo đảm rằng ít ra một số người trong chúng ta đang đi cùng một con đường. Lúc đó một số người có lẽ đi chậm, một số người có lẽ đi nhanh nhưng nó cùng phương hướng và phương hướng đó là chất lượng. Nó thực sự là một hành động quay lưng lại thế giới này của người ta. Nếu bạn hiểu rõ những hậu quả hủy hoại của năng lượng tuyệt vọng, bạn phải từ bỏ nó. Nếu bạn sống cho cái này, điều đó có nghĩa liên hệ của bạn cùng thế giới hoàn toàn khác hẳn và điều đó mở ra nhiều cánh cửa.

10- THIÊN ĐỊNH VÀ GIÁO DỤC

Krishnamurti: Chúng ta là những con người hay những con người chuyên nghiệp? Nghề nghiệp của chúng ta đã nuốt trọn sông của chúng ta và chúng ta chẳng dành bao nhiêu thời gian cho sự vun quén hay hiểu rõ cái trí, mà là sống. Nghề nghiệp đến trước, rồi sau đó sống. Chúng ta tiếp cận sống từ quan điểm của nghề nghiệp, việc làm, và trải qua suốt cuộc đời của chúng ta trong nó và vào khúc cuối cuộc đời chúng ta nương nhờ thiên định, nương nhờ một thái độ trầm tư của cái trí.

Liệu chúng ta chỉ là những người giáo dục hay chúng ta là những người xem giáo dục như một phương cách thực sự và quan trọng để giúp đỡ những con người vun quén cái trí tổng thể? Sống đến trước rồi sau đó dạy học. Một người mà là một chuyên gia – một chuyên gia về mũi và cổ họng – trải qua hết ngày của ông ấy trong những xét nghiệm về mũi và cổ họng và hiển nhiên cái trí của ông ấy được nhét đầy những cổ họng và những cái mũi và chỉ thỉnh thoảng ông ấy mới suy nghĩ về thiên định hay tìm kiếm sự thật.

Liệu chúng ta có thể thâm nhập vấn đề của thiên định, như một tiếp cận tổng thể và toàn diện đến sống mà hàm ý hiểu rõ thiên định là gì hay không? Tôi không hiểu có ai đó trong các bạn thiên định và tôi không biết thiên định có nghĩa gì đối với các bạn. Thiên định có vai trò gì trong giáo dục và

chúng ta có ý nói gì qua từ ngữ thiên định? Chúng ta đã dành quá nhiều quan trọng để kiếm được một mảnh bằg, có được một việc làm, an toàn về tài chính; đó là toàn bộ sắp đặt thuộc suy nghĩ của chúng ta. Và thiên định, sự thâm nhập thực sự về vấn đề có Thượng đế hay không, sự quan sát, sự trải nghiệm trạng thái vô hạn đó, không có một vai trò gì trong giáo dục của chúng ta cả. Chúng ta sẽ phải khám phá chúng ta có ý nói gì qua từ ngữ thiên định, không phải thiên định như thế nào. Đó là một cách không chín chắn khi thâm nhập thiên định. Nếu người ta có thể làm sáng tỏ thiên định là gì, vậy thì chính sự tiến hành làm sáng tỏ đó là thiên định.

Thiên định là gì và suy nghĩ là gì? Nếu chúng ta thâm nhập thiên định là gì, chúng ta phải thâm nhập suy nghĩ là gì. Nếu không, chỉ thiên định khi tôi không biết qui trình của suy nghĩ là sáng tạo một ảo tưởng, một đánh lừa, mà không có sự thật gì cả. Vì vậy muốn thực sự hiểu rõ hay khám phá thiên định là gì, chỉ có những giải thích bằng từ ngữ là không đủ và chẳng có bao nhiêu ý nghĩa; người ta phải thâm nhập toàn qui trình của suy nghĩ.

Suy nghĩ là một phản hồi của ký ức. Những suy nghĩ trở thành nô lệ của những từ ngữ, nô lệ của những biểu tượng, nô lệ của những ý tưởng, và cái trí là từ ngữ và cái trí trở thành nô lệ cho những từ ngữ như Thượng đế, người cộng sản, hiệu trưởng, hiệu phó, thủ tướng, thanh tra cảnh sát, người dân làng, người nấu ăn. Hãy quan sát những ý nghĩa của những từ ngữ này và những cảm thấy theo cùng những từ ngữ này. Bạn nói “thầy tu khổ hạnh” và ngay lập tức có một chất lượng kính trọng nào đó. Vì vậy đối với hầu hết chúng ta từ ngữ có sự quan trọng cực kỳ. Đối với hầu hết chúng ta cái trí là cái từ ngữ. Ở trong khuôn khổ thuộc biểu tượng, thuộc

kỹ thuật, thuộc từ ngữ bị quy định, chúng ta sống và suy nghĩ; khuôn khổ đó là quá khứ, mà là thời gian. Nếu bạn quan sát qui trình này đang xảy ra trong bạn, vậy thì nó có ý nghĩa.

Lúc này, liệu có suy nghĩ mà không có từ ngữ? Liệu có suy nghĩ mà không có từ ngữ và vì vậy thoát khỏi thời gian? Từ ngữ là thời gian. Và nếu cái trí có thể tách rời từ ngữ, biểu tượng, khỏi chính nó, vậy thì liệu có một thâm nhập mà không tìm kiếm một kết thúc và vì vậy không có thời gian?

Trước hết, chúng ta hãy quan sát toàn bức tranh. Một cái trí không có không gian để quan sát không có chất lượng của nhận biết. Từ suy nghĩ, không có quan sát. Hầu hết chúng ta đều quan sát qua từ ngữ, và đó là quan sát à? Khi tôi thấy một bông hoa và nói nó là một bông hoa hồng, tôi thấy bông hoa đó hay tôi thấy cảm thấy, ý tưởng mà từ ngữ đó gọi lên? Vì vậy liệu cái trí, mà thuộc thời gian và không gian, có thể thâm nhập một trạng thái không thời gian, không không gian bởi vì chỉ trong trạng thái đó mới có sáng tạo? Một cái trí kỹ thuật đã thâm lượm hiểu biết đặc biệt có thể sáng chế, thêm vào, nhưng nó không bao giờ có thể sáng tạo. Một cái trí không có không gian, không có không trống để từ đó quan sát, là một cái trí không có khả năng sống trong trạng thái không thời gian, không không gian. Đó là điều gì được đòi hỏi. Vì vậy một cái trí chỉ trói buộc vào thời gian và không gian, trong những từ ngữ, trong chính nó, trong những kết luận, trong những kỹ thuật, trong chuyên môn hóa – một cái trí như thế là một cái trí rất đau khổ. Khi thế giới phải đương đầu với điều gì đó hoàn toàn mới mẻ, tất cả những câu trả lời, những qui luật, những truyền thống cũ kỹ của chúng ta đều không phù hợp.

Lúc này, suy nghĩ là gì? Hầu hết sống của chúng ta được dành cho nỗ lực để là cái gì đó, để trở thành cái gì đó, để đạt được cái gì đó. Hầu hết sống của chúng ta là một chuỗi của những nỗ lực liên tục, có liên kết hay không liên kết, và trong những nỗ lực này toàn vấn đề của tham vọng và mâu thuẫn tạo ra một qui trình loại trừ nào đó mà chúng ta gọi là tập trung. Và tại sao chúng ta phải tạo ra một nỗ lực? Sự quan trọng của nỗ lực là gì? Chúng ta sẽ bị trì trệ nếu chúng ta không tạo được một nỗ lực hay sao, và nó gây ra vấn đề gì nếu chúng ta bị trì trệ? Chúng ta đang không bị trì trệ bởi vì số những nỗ lực của chúng ta lúc này hay sao? Nỗ lực có bất kỳ ý nghĩa nào thêm nữa hay không? Nếu cái trí hiểu rõ nỗ lực, liệu nó sẽ không giải phóng một loại năng lượng khác hẳn mà không suy nghĩ dựa vào thành tựu, tham vọng, và vì thế mâu thuẫn hay không? Chính cái năng lượng đó tự nó không là hành động hay sao?

Trong nỗ lực đều có ý tưởng và hành động liên quan đến nỗ lực đó và vấn đề là làm thế nào hiệp thông được ý tưởng và hành động. Mọi nỗ lực hàm ý ý tưởng và hành động và sự hòa nhập vào nhau của hai điều này. Và tại sao nên có sự phân chia như thế, và một phân chia như thế không gây hủy hoại hay sao? Tất cả những phân chia đều gây mâu thuẫn, và trong trạng thái tự mâu thuẫn đó đều không có chú ý. Mâu thuẫn càng to tát bao nhiêu thì sự không chú ý càng to tát bấy nhiêu và hành động sinh ra kết quả càng nhiều bấy nhiêu. Vì vậy sống là một cuộc chiến liên tục từ khoảnh khắc chúng ta sinh ra cho đến khoảnh khắc chúng ta chết đi.

Liệu có thể giáo dục cả chúng ta lẫn em học sinh sống hay không? Tôi không có ý nói ông chỉ như một con người trí năng nhưng như một con người hoàn toàn, có một cơ thể

lành mạnh và một cái trí tốt lành, tận hưởng thiên nhiên, thấy được tổng thể, phiên muôn, tình yêu, đau khổ, vẻ đẹp của thế giới.

Khi chúng ta thâm nhập thiền định là gì, tôi nghĩ một trong những điều đầu tiên là sự yên lặng của cơ thể. Một yên lặng không bị cưỡng bách, không bị tìm kiếm. Tôi không hiểu liệu bạn có thấy một cái cây đang ngã nghiêng trong cơn gió và cùng cái cây đó vào buổi tối khi mặt trời đã lặn? Nó yên lặng. Trong cùng cách như vậy, liệu cơ thể có thể yên lặng, một cách tự nhiên, bình thường, lành mạnh? Tất cả điều này hàm ý một cái trí đang thâm nhập mà không đang bắt đầu từ một động cơ hay không đang tìm kiếm một kết luận. Làm thế nào cái trí thâm nhập cái không biết được, cái không đo lường được. Làm thế nào người ta thâm nhập Thượng đế? Đó cũng là bộ phận của thiền định. Làm thế nào chúng ta giúp đỡ em học sinh thâm nhập tất cả điều này? Máy móc và những bộ não điện tử đang đảm trách nhiều công việc, sự tự động sắp sửa xảy ra trong quốc gia này khoảng năm mươi năm nữa và bạn sẽ có nhiều nhàn rỗi và bạn có thể nhờ vào những quyển sách để thâm lượm hiểu biết. Thông minh của chúng ta, không chỉ là khả năng lý luận nhưng còn cả cái khả năng nhận biết, hiểu rõ điều gì là sự thật và điều gì là giả dối, đang bị hủy hoại bởi sự nhấn mạnh vào uy quyền, chấp nhận, bắt chước, mà trong đó là an toàn. Tất cả điều này đang xảy ra nhưng trong tất cả điều này thiền định có vai trò gì? Tôi cảm thấy chất lượng của thiền định khi tôi đang nói chuyện cùng bạn. Nó là thiền định. Tôi đang nói chuyện nhưng cái trí mà đang hiệp thông ở trong một trạng thái của thiền định.

Tất cả điều này hàm ý một cái trí linh động lạ thường, không phải một cái trí mà chấp nhận, phủ nhận, đồng lòng

hay tuân phục. Vì vậy thiên định là cởi mở cái trí và qua nó nhận biết, thấy mà không có kiềm hãm, mà không có một nền quá khứ và vì vậy một trống không vô hạn mà trong đó thấy. Thấy không còn giới hạn của suy nghĩ mà là thời gian đòi hỏi một cái trí yên lặng, bất động một cách lạ thường.

Tất cả điều này hàm ý một thông minh không là kết quả của giáo dục, không là học hành trong những quyển sách, không là thấu hiểu những phương pháp kỹ thuật. Rõ ràng, muốn thấy một con chim bạn phải bất động, nếu bạn nhúc nhích một tí xíu thì con chim bay mất liền; toàn cơ thể của bạn phải rất yên lặng, thư giãn, nhạy cảm để thấy. Làm thế nào bạn sáng tạo cảm thấy đó? Hãy coi việc này như bộ phận của thiên định. Làm thế nào bạn sẽ sáng tạo tình trạng này trong một trường học giống như ở đây? Trước hết, liệu không cần thiết để thấy, để nghĩ, để có một cái trí tinh tế, một cái trí yên lặng, một cơ thể đáp ứng, nhạy cảm, nhiệt tình hay sao?

Chúng ta chỉ quan tâm giúp đỡ em học sinh có một mảnh bằng và có một việc làm rồi sau đó thả em chìm lìm vào cái xã hội khủng khiếp này. Muốn giúp em sinh động, một em học sinh nhất thiết phải có cảm thấy lạ thường này cho sống, không phải sống của em hay của một người nào khác, nhưng cho sự sống, cho người dân làng, cho cái cây. Đó là bộ phận của thiên định – đam mê nó, thương yêu – mà đòi hỏi một ý thức khiêm tốn vô cùng. Khiêm tốn này không thể vun quén được. Lúc này làm thế nào bạn sáng tạo một môi trường sống cho điều này, bởi vì em học sinh không được sinh ra hoàn hảo? Bạn có lẽ nói rằng mọi việc chúng ta phải làm là sáng tạo môi trường đó và các em lớn lên thành những con người tuyệt vời; các em sẽ không như vậy đâu. Các em là cái gì các em là, kết quả quá khứ của chúng ta với

mọi lo âu và sợ hãi của chúng ta và chúng ta đã sáng tạo cái xã hội mà trong đó các em sống và chính các em phải tự điều chỉnh và bị quy định bởi chúng ta. Làm thế nào chúng ta sáng tạo một bầu không khí mà trong đó các em thấy tất cả những ảnh hưởng này, mà trong đó các em nhìn ngắm vẻ đẹp của quả đất này, nhìn ngắm vẻ đẹp của thung lũng này? Giống như bạn hiến dâng thời gian cho toán học, khoa học, âm nhạc, nhảy múa, tại sao bạn không dành ra chút ít thời gian cho tất cả điều này?

***Giáo viên:** Tôi đang suy nghĩ về những khó khăn thực tế và làm thế nào điều này luôn luôn không thể được?*

Krishnamurti: Tại sao bạn dành thời gian cho nhảy múa, cho âm nhạc? Tại sao bạn không dành thời gian cho điều này như bạn dành thời gian cho toán học? Bạn không quan tâm đến nó. Nếu bạn thấy rằng nó cũng cần thiết bạn sẽ dành trọn thời gian cho nó. Nếu bạn thấy rằng nó cũng cần thiết như toán học, bạn sẽ làm điều gì đó.

Thiên định hàm ý tổng thể của sống; không phải chỉ sống của học vấn, của tu hành hay của kỹ thuật nhưng tổng thể của sống và muốn hiểu rõ và chuyên tải tổng thể này, phải có một thấy nào đó về nó mà không còn thời gian và không gian. Một cái trí phải có trong chính nó một ý thức của trạng thái không thời gian và không không gian. Nó phải thấy tổng thể của bức tranh này. Làm thế nào bạn sẽ tiếp cận nó và giúp em học sinh thấy tổng thể của sống, không phải những mảnh nhỏ xíu, nhưng sống trong tổng thể của nó? Tôi muốn các em học sinh phải hiểu rõ được sự vĩ đại của điều này.

11- NỮ HOA

Giáo viên: Tôi nghĩ không hiểu li ệu chúng ta có thể thâm nhập vấn đề làm thế nào đặt nghi vấn đúng. Chúng ta thường thường nghi vấn để tìm được một đáp án, để đến được một phương pháp, để tìm ra lý do cho những sự việc. Chúng ta nghi vấn để tìm ra tại sao người ta ganh tị, tại sao người ta tức giận. Lúc này, liệu chất lượng nghi vấn có thể được sáng tạo trong chính mình và trong em bé để cho chỉ có sự thâm nhập mà không còn một phương pháp hay không còn khám phá những lý do hay không? Vấn đề nghi vấn đúng đắn không có sự quan trọng chính trong sự tiếp cận của chúng ta với em học sinh hay sao?

Krishnamurti: Chúng ta nghi ấn về mọi thứ như thế nào? Khi nào chúng ta nghi vấn về chính chúng ta hay nghi vấn về uy quyền hay nghi vấn về một hệ thống giáo dục? Từ ngữ “nghi vấn” có nghĩa gì? Tôi không hiểu liệu một trạng thái ý thức tự phê bình đang mất đi trong chúng ta? Chúng ta có nhận biết việc gì chúng ta đang làm, đang suy nghĩ, đang cảm thấy hay không? Làm thế nào chúng ta thức dậy hay nghi vấn, với mục đích sáng tạo một ý thức tự phê bình này? Nếu chúng ta thâm nhập điều này nó có lẽ giúp thức dậy trong em bé một khả năng tự phê bình, một ý thức tự phê bình. Làm thế nào chúng ta khởi sự nó? Điều gì khiến cho tôi nghi vấn? Có khi nào tôi nghi ấn về chính tôi? Tôi có thấy tôi tầm thường như thế nào? Hay tôi đặt một nghi vấn, tìm được một

giải thích và chuyển sang đề tài khác? Rất buồn chán khi khám phá sự tầm thường của người ta và vì vậy người ta không nghi vấn, và người ta không bao giờ muốn thoát khỏi nó.

Chúng ta hãy trình bày nó một cách khác. Rất ít người trong chúng ta còn sinh động. Một phần nhỏ chúng ta đang thoi thóp, phần còn lại thì đã ngủ rồi. Cái phần nhỏ đang thoi thóp dần dần tối tăm đi, rơi vào một lối sống cố định và nhàm chán rồi kết thúc.

Liệu người ta biết một con người tổng thể có nghĩa gì? Sự thật là người ta không sinh động. Nghi vấn là để được hoàn toàn sinh động, để được sinh động về cơ thể, để ở trong tình trạng sức khỏe tốt, không phải để ăn quá nhiều, nhưng để nhạy cảm đầy xúc cảm, để cảm thấy, để có một chất lượng đồng cảm, và để có một cái trí rất tốt lành. Nếu không người ta đã chết rồi.

Làm thế nào bạn thức dậy một cái trí như một tổng thể? Nó là nghi vấn của bạn. Làm thế nào bạn sẽ thấy rằng bạn hoàn toàn đang sống ở bên trong và bên ngoài, trong những cảm thấy của bạn, trong sự thưởng thức của bạn với mọi thứ? Và làm thế nào bạn thức dậy trong em học sinh cảm thấy của đang sống không tách rời này?

Chỉ có hai cách để thực hiện điều này: hoặc có một cái gì đó ở bên trong bạn mà thôi thúc đến độ nó đốt cháy đi mọi mâu thuẫn; hoặc bạn phải khám phá một cách tiếp cận mà sẽ luôn luôn cảnh giác, mà sẽ khởi sự có chủ ý để thâm nhập mọi việc bạn đang làm, một ý thức mà sẽ không ngừng nghi vấn để khám phá trong chính mình đến mức độ một chất lượng mới mẻ hiện diện mà ngăn lại tất cả xấu xa ở phía bên

ngoài. Lúc này, ~~ta~~ đang làm việc gì như một con người cũng như một giáo viên?

Giáo viên: Người ta phải nghi vấn liên tục, hay có một nghi vấn mà có động lượng riêng của nó?

Krishnamurti: Nếu không có động lượng, vậy thì bạn phải bắt đầu bằng những sự việc nhỏ xíu, đúng chứ? Hãy bắt đầu bằng những sự việc nhỏ xíu, không phải những sự việc to lớn. Hãy bắt đầu quan sát bạn ăn mặc như thế nào, bạn nói năng ra sao, ~~ta~~ nhìn ngắm con đường như thế nào, mà không có sự vận hành của phê bình. Và, đang nhìn ngắm, đang lắng nghe, làm thế nào bạn sẽ tiếp cận cái đó, mà sẽ là động lượng tự chuyên chở tất cả?

Có một động lượng mà bạn phải chú ý, nhưng bạn không thể tiếp cận nó ngoại trừ bằng cách quan sát những sự việc nhỏ xíu; và vẫn vậy bạn phải thấy rằng bạn không bị trói buộc trong sự quan sát mãi mãi này. Nhìn ngắm cái áo của người ta, bầu trời và vẫn ra khỏi nó, để cho cái trí của bạn không chỉ đang quan sát những sự việc nhỏ xíu mà còn thâm nhập vào những vấn đề rộng lớn hơn, như uy quyền, như ham muốn liên tục để thành tựu này, quan tâm liên tục liệu người ta đúng hay sai này, và sợ hãi. Vì vậy liệu cái trí có thể quan sát những sự việc nhỏ xíu và không bị trói buộc trong những sự việc nhỏ xíu, liệu nó có thể ra khỏi để cho nó có thể ghi chép những vấn đề to lớn hơn?

Giáo viên: Trạng thái của cái trí, sự tiếp cận mà trong đó có sự quan sát liên tục này, sự hiểu rõ về những sự việc nhỏ xíu, mà không bị trói buộc trong những sự việc nhỏ xíu là gì?

Krishnamurti: Tại sao bạn bị trói buộc trong những sự việc nhỏ xíu? Điều gì khiến cho bạn trở thành một tù nhân của những sự việc nhỏ xíu?

Giáo viên: Những quan điểm của tôi. Và tuy nhiên tôi lại không muốn bị trói buộc trong những sự việc nhỏ xíu.

Krishnamurti: Nhưng tôi phải chú ý những sự việc nhỏ xíu. Hầu hết mọi người đều bị trói buộc trong chúng ngay khi họ chú ý. Chú ý nhưng không là tù nhân của những sự việc nhỏ xíu là vấn đề khó. Lúc này, điều gì làm cho cái trí hay bộ não trở thành một tù nhân?

Giáo viên: Quan tâm cái ngay lập tức.

Krishnamurti: Bạn muốn nói gì, thưa bạn? Bạn có ý không có một tầm nhìn xa? Bạn không đang nhìn vào vấn đề rồi.

Giáo viên: Quyển luyến của tôi đến những sự việc nhỏ xíu.

Krishnamurti: Bạn không là tù nhân của những sự việc nhỏ xíu hay sao?

Giáo viên: Có chứ. Theo tôi có thể do bởi một ý thức không biết được sâu thẳm nào đó, rằng tôi đang chuẩn bị cho một cái gì đó lớn lao, một ảo tưởng giống như thế đó.

Krishnamurti: Liệu bạn nhận biết rằng bạn là một tù nhân của những sự việc nhỏ xíu? Hãy thâm nhập vì sao bạn là một tù nhân. Hãy nắm lấy một sự kiện mà bạn là một tù nhân của những sự việc nhỏ xíu, và có lẽ của nhiều sự việc nhỏ xíu, hãy hỏi tại sao, hãy thâm nhập nó, nghi vấn nó, khám phá.

Đừng đưa ra một giải thích và chạy khỏi cùng sự giải thích như bạn đã vừa làm này giờ. Bạn phải thực sự nắm lấy một sự kiện và quan sát nó. Trong giải quyết phía bên trong sự thất vọng, xung đột, kháng cự, bạn sửa đổi được phía bên ngoài. Xung đột tâm lý bên trong tự bộc lộ chính nó ra bên ngoài trong tình trạng trở thành tù nhân của những sự việc nhỏ xíu của bạn và sau đó bạn cố gắng sửa đổi chúng. Nếu không hiểu rõ xung đột bên trong, sự đau khổ, sống không có ý nghĩa gì cả. Nếu bạn phát hiện bạn bị thất vọng, vậy thì hãy thâm nhập nó đi, và nếu bạn đã thâm nhập nó sâu thẳm rồi, nó sẽ sửa chữa sự tức giận, sự ăn uống quá độ, sự trang phục quá lố.

Cách bạn nghi vấn về sự thất vọng là quan trọng. Bạn nghi vấn như thế nào đây? Để cho sự thất vọng đó bung ra, để cho sự thất vọng đó nở hoa? Chỉ khi nào suy nghĩ nở hoa thì nó mới có thể tan đi một cách tự nhiên. Giống như bông hoa trong một ngôi vườn, suy nghĩ phải nở rộ, nó phải đến được trạng thái toại nguyện suy tưởng. Suy nghĩ phải được trao tự do để chết đi. Cùng cách như vậy, phải có tự do để cho sự thất vọng nở hoa và chết đi. Và nghi vấn đúng đắn là liệu có thể có được tự do cho sự thất vọng nở hoa và chết đi?

Giáo viên: Ông có ý nói gì qua từ ngữ nở hoa, thưa ông?

Krishnamurti: Hãy nhìn ngôi vườn, những bông hoa trước mặt đằng kia! Chúng đạt đến trạng thái nở rộ và sau vài ngày chúng héo tàn đi bởi vì đó là việc tự nhiên của chúng. Lúc này, sự thất vọng phải được trao cho tự do để nó nở rộ. Bạn phải hiểu rõ lý do của thất vọng, nhưng không có mục đích kiểm chế nó, không nói, “Tôi phải xóa tan”. Tại sao tôi phải xóa tan? Nếu tôi là một người nói dối tôi có thể cố gắng

ngừng nói dối, mà là điều gì con người thường làm. Nhưng liệu tôi có thể cho phép sự nói dối đó nở hoa rồi chết đi hay không? Liệu tôi có thể không nói nó đúng hay sai, tốt hay xấu? Liệu tôi có thể thấy điều gì đằng sau lời nói dối? Tôi chỉ có thể khám phá một cách tự nhiên, không gò bó tại sao tôi nói dối nếu có tự do để khám phá. Trong cùng cách như vậy, muốn không là một tù nhân của những sự việc nhỏ xíu, liệu tôi có thể khám phá tại sao tôi là một tù nhân hay không? Tôi muốn sự kiện đó được nở hoa. Tôi muốn nó được lớn lên và trải ra, để cho nó héo tàn và chết đi mà không có tác động của tôi vào nó. Vậy thì tôi không còn là một tù nhân mặc dù tôi nhìn ngắm những sự việc nhỏ xíu.

Câu hỏi của bạn là: “Liệu có một động lượng luôn chuyển động, luôn tự trong sạch, tự tốt lành?” Động lượng đó, ngọn lửa hừng hực đó chỉ có thể hiện diện khi có tự do để cho phép mọi thứ nở hoa – điều xấu xa, điều đẹp đẽ, điều tội lỗi, điều tốt lành và điều dốt nát – để cho không còn một sự việc nào bị kiềm chế, để cho không còn một sự việc nào không được phơi bày và thâm nhập rồi cháy rụi đi. Và tôi không thể làm những việc đó nếu qua những sự việc nhỏ xíu tôi không phát hiện thất vọng, đau khổ, buồn bã, xung đột, dốt nát, dờ dẫm. Nếu tôi chỉ khám phá thất vọng qua lý luận, tôi không biết thất vọng có nghĩa gì. Vì vậy từ những sự việc nhỏ xíu tôi đi đến cái gì đó rộng rãi hơn và trong khi hiểu rõ cái rộng rãi hơn, những sự việc khác nở hoa mà không có sự ngăn cản.

***Giáo viên:** Dường như tôi thoáng hiểu điều gì ông nói, tôi sẽ thâm nhập nó.*

Krishnamurti: Bạn đang thâm nhập nó trong lúc tôi đang thâm nhập nó. Bạn đang thâm nhập những sự việc nhỏ xíu riêng của bạn mà bạn bị trói buộc.

***Giáo viên:** Trong nở hoa của xung đột, nên có tự do để nở hoa và chết đi. Cái trí nhỏ nhoi không tự cho chính nó tự do đó. Ông đang nói ững xung đột bên trong nên nở hoa rồi chết đi và lại nữa ông đã nói rằng nở hoa rồi chết đi này xảy ra khi chúng ta đang thâm nhập nó ngay lúc này. Có một khó khăn, đó là, dường như tôi đang chiếu rọi cái gì đó vào trạng thái đang nở hoa này và chính cái gì đó là một cản trở.*

Krishnamurti: Đó là mấu chốt thực sự. Bạn thấy không, đối với bạn nở hoa là một ý tưởng. Bạn không thấy sự kiện, triệu chứng, nguyên nhân và cho phép nguyên nhân đó nở rộ ngay lúc này. Cái trí nhỏ nhoi luôn luôn giải quyết những triệu chứng và không bao giờ giải quyết sự kiện. Nó không có tự do để khám phá. Nó đang làm chính cái việc mà thể hiện nó là cái trí nhỏ nhoi, bởi vì nó nói, “Đó là một ý tưởng tốt, tôi sẽ suy nghĩ về nó,” và thế là nó bị mất hút, bởi vì lúc đó nó đang giải quyết sự hình thành ý tưởng, không phải sự kiện. Nó không nói: “Hãy để cho nó nở hoa, và chúng ta hãy xem việc gì xảy ra.” Rồi thì nó sẽ khám phá. Nhưng nó lại nói: “Đó là một ý tưởng hay; tôi phải thâm nhập ý tưởng đó”.

Lúc này, chúng ta khám phá nhiều vấn đề. Trước tiên, chúng ta không nhận biết những sự việc nhỏ xíu. Sau đó, khi nhận biết chúng, chúng ta lại bị trói buộc trong chúng và chúng ta nói, “Tôi phải làm việc kia, tôi phải làm việc này.”

Liệu tôi có thể thấy triệu chứng, thâm nhập nguyên nhân, và thả cho nguyên nhân đó nở hoa? Nhưng tôi lại muốn

nó nở hoa trong một phương hướng nào đó, mà có nghĩa tôi có một quan điểm về việc nó nên nở hoa như thế nào. Lúc này, liệu tôi có thể hiểu rõ nó? Nó trở thành vấn đề chính của tôi. Và tôi hiểu rằng tôi ngăn cản nguyên nhân nở hoa bởi vì tôi sợ hãi tôi không biết việc gì sẽ xảy ra nếu tôi cho phép sự thất vọng nở hoa. Thế là, tôi cố gắng hiểu rõ tại sao tôi sợ hãi. Tôi sợ hãi cái gì? Tôi thấy rằng chừng nào sợ hãi còn hiện diện thì không thể có nở hoa. Vì vậy tôi phải giải quyết sợ hãi, không phải qua ý tưởng, nhưng giải quyết nó, như một sự kiện mà có nghĩa tôi sẽ cho phép sự sợ hãi nở hoa. Tôi sẽ thả cho sự sợ hãi nở hoa, và xem thử việc gì xảy ra. Tất cả điều này đòi hỏi nhiều nhận biết bên trong.

Cho phép sự sợ hãi nở hoa – bạn biết điều đó có nghĩa gì? Có lẽ nó có nghĩa tôi có thể mất việc làm của tôi, bị hủy hoại bởi người vợ của tôi, người chồng của tôi.

Liệu tôi có thể cho phép mọi sự việc nở hoa? Điều đó không có nghĩa tôi sắp giết người, cướp của một ai đó, nhưng liệu tôi có thể chỉ cho phép “cái gì là” nở hoa?

***Giáo viên:** Liệu chúng tôi có thể thâm nhập điều này, rồi sau đó cho phép một sự việc nở hoa hay không?*

Krishnamurti: Liệu bạn thực sự thấy sự kiện? Nó có nghĩa gì; cho phép một sự việc nở hoa, cho phép sự ganh tị nở hoa? Trước hết, nếu làm như thế sẽ không được kính trọng, sẽ không có tinh thần tôn giáo. Làm thế nào bạn cho phép sự ganh tị nở hoa, để sáng tạo một sống tổng thể? Bạn có thể làm việc đó mà bạn không bị trói buộc trong nó? Bạn có thể cho phép cảm thấy đó có toàn sinh lực của nó, mà không có sự cản trở? Mà có nghĩa bạn không đồng hóa chính bạn trong

nó, mà có nghĩa bạn không nói nó đúng hay sai, bạn không có một quan điểm về nó; đây là tất cả những phương pháp hủy diệt sự ganh tị. Nhưng bạn không muốn hủy diệt sự ganh tị. Bạn muốn nó nở hoa, lộ rõ sắc màu của nó, dù chúng có lẽ là gì chẳng nữa.

***Giáo viên:** Tôi không thể hiểu rõ lắm, thưa ông?*

Krishnamurti: Bạn đã trồng một cái cây chưa? Bạn làm nó như thế nào?

***Giáo viên:** Chuẩn bị đất, cho phân bón vào. . . .*

Krishnamurti: Cho phân bón phù hợp, dùng hạt giống tốt, gieo nó đúng lúc, chăm sóc nó, ngăn cản mọi chuyện xảy đến cho nó. Bạn cho nó tự do. Tại sao bạn không làm như vậy với sự ganh tị?

***Giáo viên:** Nở hoa ở đây không được diễn tả ở phía bên ngoài giống như cái cây.*

Krishnamurti: Nó còn thực tế nhiều hơn một cái cây bạn đang trồng ngoài cánh đồng. Bạn không biết ganh tị là gì à? Vào khoảnh khắc của ganh tị, bạn nói là tưởng tượng hay sao? Bạn đang hùng hực cùng nó, đúng chứ? Bạn đang tức giận, điên cuồng. Tại sao bạn không theo sát nó, không phải như một ý tưởng nhưng thực sự đem nó ra và thấy rằng nó nở hoa, để cho mỗi lần nở hoa là một hủy diệt của chính nó và vì vậy không còn “bạn” ở khúc cuối của nó mà đang quan sát sự hủy diệt. Trong đó là sáng tạo thực sự.

***Giáo viên:** Khi bông hoa nở rộ, nó tự phơi bày. Chính xác ra ý của ông là gì, thưa ông, khi ông nói rằng khi sự ganh tị nở hoa nó sẽ tự hủy diệt chính nó?*

Krishnamurti: Hãy xem một cái nụ, một cái nụ thực sự từ một bụi cây. Nếu bạn ngắt nó, nó sẽ không bao giờ nở hoa, nó sẽ chết mau lẹ. Nếu bạn thả cho nó nở hoa, vậy thì nó sẽ trung ra cho bạn những màu sắc, vẻ d uyên dáng, phần hoa, mọi thứ. Nó thể hiện cái gì nó thực sự là mà không cần bạn nói nó là màu đỏ, nó là màu xanh, nó có phần hoa. Nó ở đó cho bạn nhìn ngắm. Tương tự như vậy, nếu bạn cho phép sự ganh tị nở hoa, vậy thì nó phơi bày cho bạn mọi thứ nó thực sự là – mà là đỏ ky, quyến luyến. Vì vậy khi cho phép sự ganh tị nở hoa, nó đã cho bạn nhìn thấy tất cả sắc thái của nó và nó đã bộc lộ cho bạn cái gì đằng sau sự ganh tị mà bạn sẽ không bao giờ khám phá nếu bạn không cho phép nó nở hoa.

Nói rằng sự ganh tị là nguyên nhân của quyến luyến chỉ là cách nói bằng từ ngữ. Nhưng khi thực sự cho phép sự ganh tị nở hoa, sự kiện bạn quyến luyến một cái gì đó trở thành một sự kiện, một sự kiện cảm xúc, không phải một ý tưởng bằng từ ngữ, thuộc trí năng và vì vậy mỗi nở hoa bộc lộ cái đó mà bạn đã không thể khám phá; và bởi vì mỗi sự kiện tự bộc lộ chính nó, nó nở hoa và bạn giải quyết nó. Bạn cho phép sự kiện nở hoa và nó mở toang những cánh cửa khác, cho đến khi không còn nở hoa của bất kỳ loại nào và, thế là, không còn nguyên nhân hay động cơ của bất kỳ loại nào.

***Giáo viên:** Phân tích tâm lý giúp tôi khám phá những nguyên nhân của sự ganh tị. Giữa phân tích và nở hoa mà*

trong đó một bông hoa tự bộc lộ chính nó, có sự khác nhau rõ rệt nào không?

Krishnamurti: Một là qui trình của trí năng, người quan sát vận hành vào những sự việc được quan sát, mà là phân tích, mà là sửa chữa, thay đổi và thêm vào. Cái kia là sự kiện mà không có người quan sát, nó là cái gì chính sự kiện là.

Giáo viên: Điều gì ông nói hoàn toàn không thuộc từ ngữ. Không có sự liên hệ giữa người quan sát và vật được quan sát.

Krishnamurti: Ngay khi bạn bắt chợt bắt gặp một cảm thấy rằng mọi thứ trong bạn phải nở hoa, mà là một trạng thái rất nguy hiểm, nếu bạn hiểu rõ vấn đề rằng mọi thứ phải nở hoa trong bạn, mà là một sự kiện lạ thường, trong đó có tự do thực sự. Và, khi mỗi sự việc nở hoa, không có người quan sát lẫn vật được quan sát, vì vậy không có mâu thuẫn. Vì vậy tất cả những sự việc nở hoa trong bạn và chết đi.

Giáo viên: Tại sao tôi phải cho phép nó nở hoa nếu tôi có thể nhấm nháp nó trong cái nụ?

Krishnamurti: Việc gì sẽ xảy ra cho một bông hoa nếu bạn giết cái nụ? Nếu bạn giết cái nụ, nó sẽ không nở hoa nữa. Tương tự như vậy, bạn nói rằng, “Tôi phải giết chết ganh tị hay sợ hãi” nhưng không thể giết chết được ganh tị và sợ hãi. Bạn có thể kiềm chế chúng, thay đổi chúng, dâng nó cho một vị Thượng đế nào đó, nhưng chúng sẽ luôn luôn ở đó. Nhưng nếu bạn thực sự hiểu rõ vấn đề mấu chốt là cho phép mọi thứ nở hoa mà không can thiệp, nó sẽ là một cách mạng.

***Giáo viên:** Ganh tị là một vấn đề phức tạp.*

Krishnamurti: Hãy thả cho nó nở hoa. Trong khi nở hoa, ganh tị bộc lộ sự phức tạp của nó. Và trong khi hiểu rõ sự phức tạp, trong khi nhìn ngắm sự phức tạp, nó bộc lộ ra yếu tố nào đó khác nữa, và hãy thả cho yếu tố đó nở hoa, để cho mọi sự việc đang nở hoa trong bạn, không khước từ bất kỳ sự việc nào, không kiểm chế bất kỳ sự việc nào, không kiểm soát bất kỳ sự việc nào. Đó là một giáo dục lạ thường, đúng chứ?

***Giáo viên:** Điều gì ông đang nói có ý nghĩa vô cùng. Nhưng liệu có thể được?*

Krishnamurti: Có thể được, nếu không nói ra cũng vô ích mà thôi. Nếu bạn hiểu rõ điều đó, làm thế nào bạn giúp đỡ em học sinh nở hoa? Làm thế nào bạn giúp đỡ em hiểu rõ?

***Giáo viên:** Tôi sẽ khởi đầu với chính tôi. Bằng một tiếp cận tâm lý nào đó tôi có thể thấy được nguyên nhân. Điều gì ông đang nói là trong nở hoa, chính vấn đề tự tan biến. Có nhiều khác biệt giữa hai giải pháp. Nhưng ngay cả nếu tôi thoáng hiểu rõ nó, khó khăn lắm khi muốn chuyển tải nó cho em học sinh.*

Krishnamurti: Nó là một chuyển tải không từ ngữ mà tôi đã dùng từ ngữ chuyển tải sang bạn. Làm thế nào tôi có thể đạt được một trạng thái đang nở hoa của suy nghĩ mà xảy ra trong chuyển tải?

***Giáo viên:** Trước khi người ta có thể thâm nhập trạng thái đang nở hoa này hay thậm chí thâm nhập cái không gian mà*

trong đó trạng thái đang nở hoa có thể xảy ra, phải thiết lập được một chất lượng cân bằng để cho phép bất cứ vấn đề gì nở hoa trong tôi.

Krishnamurti: Tôi không chấp nhận điều này. Tôi không tin bạn có thể thực hiện được điều này bằng cách đó. Ví dụ như ý tưởng ganh tị. Tôi nói rằng hãy cho phép nó nở hoa. Nhưng bạn lại không cho phép nó nở hoa.

Giáo viên: *Khi tôi đang ép xúc cùng em học sinh, yếu tố đầu tiên không là sự thức dậy của chất lượng nhận biết này, mà là trạng thái cân bằng hay sao?*

Krishnamurti: Tôi sẽ nói cho bạn nó là gì. Nếu bạn đã lắng nghe, thực sự đã lắng nghe, nở hoa thực sự sẽ xảy ra. Nếu bạn đã lắng nghe, đã quan sát, đã hiểu rõ, ngay tức khắc sau lắng nghe đó, nó đã xảy ra và nếu điều đó đã xảy ra, vậy thì những vấn đề khác rất đơn giản cho em bé. Bạn sẽ khám phá những cách khác nhau để quan sát em bé, để giúp đỡ em bé, để chuyển tải sang em bé ở mức độ từ ngữ.

Chính động thái lắng nghe là nở hoa.

Giáo viên: *Lắng nghe đó là một chất lượng, thưa ông?*

Krishnamurti: Bạn là lắng nghe. Tại sao bạn gọi nó là một chất lượng? Bạn đã lắng nghe điều gì tôi phải nói sáng nay: “Hãy cho phép mọi sự việc nở hoa.”

Nếu bạn lắng nghe, nó sẽ xảy ra. Nó không là một chất lượng. Một chất lượng là một sự việc đã được thiết lập sẵn rồi. Đây là một sự kiện đang sống, một sự kiện đang hùng hực, một sự kiện đang mãnh liệt. Bạn không thể khiến

cho nó thành một chất lượng, một luyện tập. Liệu bạn có thể luyện tập quan sát màu sắc? Bạn không thể làm được. Bạn có thể thấy vẻ đẹp và sự rực rỡ của bông hoa chỉ khi nào có một nở hoa.

Dịch xong: 6-2007

Sửa lại 14:00 ngày 24 tháng 1 năm 2013

Khởi đầu quyển sách này là những nói chuyện và bàn luận được tổ chức bởi J.Krishnamurti cùng những học sinh và giáo viên của trường Rishi Valley ở Andhra Pradesh và trường Rajghat Besant School ở Varanasi. Krishnamurti cho rằng giáo dục có tầm quan trọng chính trong việc chuyển tải cái đó mà là trung tâm cho sự thay đổi cái trí con người và sự sáng tạo một văn hóa mới mẻ. Như những chủ đề trong những nói chuyện và bàn luận hứng thú này bộc lộ, ông nghi ngờ về nguồn gốc căn bản thuộc văn hóa của chúng ta để có thể khai triển một tầm nhìn tổng thể về giáo dục.

Nhiệm vụ khó khăn của Krishnamurti nhằm vào không chỉ cấu trúc của giáo dục mà còn của cái trí và sống của con người. Không giống như tất cả những nỗ lực khác để cứu rỗi hay đề nghị những giải pháp thay thế cho hệ thống giáo dục, sự tiếp cận của ông phá vỡ những biên giới của những văn hóa riêng biệt và thiết lập một giá trị hoàn toàn mới mẻ. Đối với Krishnamurti một cái trí mới mẻ chỉ có thể có được khi tinh thần tôn giáo và thái độ khoa học hình thành bộ phận của cùng ý thức. Trong khi ông quan tâm đến sự vun đắp của trí năng, ông còn nhấn mạnh nhiều hơn nữa về ý thức tự phê bình cao độ cả phía bên trong lẫn thế giới bên ngoài.

Đã dịch: [www.jkrishnamurtiongkhong.com]

- 1 – Sổ tay của Krishnamurti (Dịch 2005 - Sửa 3-2013)
Krishnamurti's Notebook
- 2 – Ghi chép của Krishnamurti (Dịch 2005 - Sửa 3-2013)
Krishnamurti's Journal
- 3 – Krishnamurti độc thoại (Dịch 2006 - Sửa 3-2013)
Krishnamurti to Himself
- 4 – Ngâm nghĩ hàng ngày cùng Krishnamurti
Dịch 2005 - Sửa 3-2013
Daily Meditation with Krishnamurti
- 5 – Thiền định 1969 (Dịch 2005 - Sửa 3-2013)
Meditation 1969
- 6 – Thư gửi trường học (Dịch 7-2008 – Sửa 3-2013)
Letters to Schools
- 7 – Nói chuyện cuối cùng 1985 tại Saanen
Dịch 2007 - Sửa 2012
Last Talks at Saanen 1985
- 8 – Nghĩ về những điều này (Dịch 2006 - Sửa 3-2013)
Think on these things
- 9 – Tương lai là ngay lúc này (Dịch 9-2008)
The Future is now
- 10 – Bàn về Thượng đế (Dịch 10-2008)
On God
- 11 – Bàn về liên hệ (Dịch 2008)
On Relationship
- 12 – Bàn về giáo dục (Dịch 2007 - Sửa 10-2012)
On Education
- 13 – Bàn về sống và chết (Dịch 2-2009)
On living and dying
- 14 – Bàn về tình yêu và sự cô độc (Dịch 2-2009)
On Love and Loneliness

- 15 – Sự thức dậy của thông minh- Tập I/II
Dịch 2009 - Sửa 2-2013
The Awakening of Intelligence
- 16 – Bàn về xung đột (Dịch 4-2009)
On Conflict
- 17 – Bàn về sợ hãi (Dịch 7-2009)
On Fear
- 18 – Vượt khỏi bạo lực (Dịch 6-2009)
Beyond Violence
- 19 – Bàn về học hành và hiểu biết (Dịch 8-2009)
On Learning and Knowledge
- 20 – Sự thức dậy của thông minh-Tập II/II
Dịch 2009 – Sửa 2-2013
The Awakening of Intelligence
- 21 – Nghi vấn không đáp án (Dịch 2009)
The Impossible Question
- 22 – Tự do đầu tiên và cuối cùng (Dịch 4-2010 - sửa 2013)
The First and Last Freedom
- 23 – Bàn về kiếm sống đúng đắn
Dịch 1-2010 - sửa 3-2013
On Right Livelihood
- 24– Bàn về thiên nhiên và môi trường (Dịch 5-2010)
On Nature and The Environment
- 25– Tương lai của nhân loại (Dịch 5-2010)
The Future of Humanity
- 26– Sự kết thúc của thời gian (Dịch 5-2010)
The Ending of Time
- 27– Sống chết của Krishnamurti (Dịch 2009)
The Life and Death of Krishnamurti
A Biography by Mary Lutyens
- 28–Trách nhiệm với xã hội (Dịch 6-2010)
Social Responsibility
- 29– Cá thể và xã hội (Dịch 7-2010)
Individual & society

- 30- Cái gương của sự liên hệ (Dịch 11-2010)
The Mirror of Relationship
- 31- Bàn về cái trí và suy nghĩ (Dịch 8-2010)
On mind & thought
- 32- Tại sao bạn đang được giáo dục? (Dịch 2-2011)
Why are you being educated?
- 33- Bàn về Sự thật (Dịch 3-2011)
On Truth
- 34- Tiểu sử của Krishnamurti – Tập I/II (Dịch 5-2011)
Krishnamurti's biography by Pupul Jayakar
- 35- Tiểu sử của Krishnamurti – Tập II/II (Dịch 6-2011)
Krishnamurti's biography by Pupul Jayakar
- 36- Truyền thống và Cách mạng (Dịch 7-2011)
Tradition & Revolution
- 37- Khởi đầu của học hành (Dịch 8-2011)
Beginnings of Learning
- 38- Giáo dục và ý nghĩa của sông (Dịch 9-2011)
Education and Significance of Life
- 39- Cuộc đời trước mặt (Dịch 10-2011)
Life Ahead
- 40- Gặp gỡ sự sống (Dịch 11-2011)
Meeting Life
- 41- Giới hạn của suy nghĩ (Dịch 12-2011)
The Limits of Thought
- 42- Lửa trong cái trí (Dịch 2-2012)
Fire in the mind
- 43- Nói chuyện tại Nhà bếp (Dịch 2011)
1001 Bữa trưa cùng J. Krishnamurti
The Kitchen Chronicles
1001 Lunches with J. Krishnamurti
- 44- Nói chuyện cùng sông Tập I/III (Dịch 2012)
Commentaries on living-First Series
- 45- Bàn về tự do (Dịch 12-2012)
On Freedom

- 46-Thâm nhập Thấu triết (Dịch 3-2013)
Exploration Into Insight
- 47- Nói chuyện cùng sống Tập II/III (Dịch 3-2013)
Commentaries on living - Second Series
- 48- Nói chuyện cùng sống Tập III/III (Dịch 4-2013)
Commentaries on Living-Third Series